

INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES

September 2019 • Volume 3 • Issue 2

ISSN 2602-3288

International Journal of Social and Humanities Sciences is an internationally refereed academic journal. Was published twice in 2017 and 2018. Since 2019, the number of publications has been increased to three.

INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES

International refereed academic journal was published twice in 2017 and 2018. Since 2019, the number of publications has been increased to three.

Uluslararası hakemli akademik dergi ve 2017, 2018 yıllarında iki kez yayınlanmış olup 2019 yılından itibaren yayın sayısı üçe çıkarılmıştır.

September 2019 ♦ Volume 3 ♦ Issue 2

Eylül 2019 ♦ Cilt 3 ♦ Sayı 2

dergipark.gov.tr/ijshs

ijshs.iarsp.org

All right reserved © Her hakkı saklıdır

The rights of all the papers accepted for publication belong to the International journal of social and humanities sciences.

Yayımlanacak makalelerin tüm yayın hakları International journal of social and humanities sciences'e aittir.

The responsibility of the manuscripts belong to the authors. International journal of social and humanities sciences and the editors are not responsible for the manuscripts.

Dergide yayımlanan makalelerin tüm sorumluluğu yazarlara ait olup, bu konuda International journal of social and humanities sciences ve editörler sorumlu tutulamazlar.

The articles published in the journal can be cited by giving proper reference.

Dergide yayımlanan makalelerden kaynak gösterilerek aktarma ve alıntı yapılabilir.

KURUCU / FOUNDER

Tuncay AYDEMİR

BAŞ EDITÖR / EDITOR IN CHIEF

Asst. Prof. Dr. Leyla AYDEMİR / Karadeniz Technical University

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

(Listed by title and alphabetical order / Unvan ve alfabetik sıraya göre listelenmiştir)

- Prof. Dr. A. Mevhibe COŞAR / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Ahmet INAM / Middle East Technical University
Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY / Uludağ University
Prof. Dr. Andreas HEINZ / Humboldt University Berlin
Prof. Dr. Antonia DARDER / Loyola Marymount University
Prof. Dr. Atilla AKBABA / İzmir Kâtip Çelebi University
Prof. Dr. Aylâ NEUSEL / University of Kassel
Prof. Dr. Boike REHBEIN / Humboldt University Berlin
Prof. Dr. Claudia BRUNS / Humboldt University Berlin
Prof. Dr. David ANG / Auburn University Montgomery
Prof. Dr. Diane SUNAR / Istanbul Bilgi University
Prof. Dr. Dinçay KÖKSAL / Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Dolunay ŞENOL / Kırıkkale University
Prof. Dr. Ercan S. TÜRK / University of South Carolina
Prof. Dr. Erol YILDIZ / University Innsbruck
Prof. Dr. Fadıl HOCA / International Vision University
Prof. Dr. Gökce YURDAKUL / Humboldt University Berlin
Prof. Dr. Harun GÜMRÜKÇÜ / Akdeniz University
Prof. Dr. Hikmet ÖKSÜZ / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. İsmail DOĞAN / Ankara University
Prof. Dr. Kamuran REÇBER / Uludağ University
Prof. Dr. Kerim EDİNSEL / 19 Mayıs University
Prof. Dr. Klaus SCHLICHTE / University of Bremen
Prof. Dr. Lokman ÇİLİNGİR / 19 Mayıs University
Prof. Dr. Mehmet Akif ERDOĞRU / Ege University
Prof. Dr. Meltem KULAÇATAN / University of Zürich
Prof. Dr. Mustafa GENCER / Abant İzzet Baysal University
Prof. Dr. Öner DEMİREL / Kırıkkale University
Prof. Dr. Özcan DEMİREL / Hacettepe University
Prof. Dr. Peter HEINE / Humboldt University Berlin
Prof. Dr. Sami KARADENİZ / Başkent University
Prof. Dr. Serpil SANCAR / Ankara University
Prof. Dr. Sevil ATASOY / Üsküdar University

Prof. Dr. Sibel KALAYCIOĞLU / Middle East Technical University
Prof. Dr. Tayyar ARI / Uludağ University
Prof. Dr. Temel ÖZTÜRK / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Ute PFLÜCKE / University of Applied Sciences Zittau/Görlitz
Prof. Dr. Ülkü ELİUZ / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Veysel BOZKURT / İstanbul University
Prof. Dr. Werner GRONAU / University of Applied Sciences Stralsund
Prof. Dr. Yasemin KARAKAŞOĞLU / University of Bremen
Prof. Dr. Yıldız ECEVİT / Middle East Technical University
Prof. Dr. Yusuf Ş. HAKYEMEZ / Karadeniz Technical University
Dr. Melitta WALIGORA / Humboldt University Berlin
Dr. Ulrike HAMANN / Humboldt University Berlin
Dr. Zafer AKINCI

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

(Listed by title and alphabetical order / Unvan ve alfabetik sıraya göre listelenmiştir)

Prof. Dr. Abdulkadir GÜL / Erzincan University
Prof. Dr. Abdullah ÇOLAK / Hitit University
Prof. Dr. Abdullah KORKMAZ / İnönü University
Prof. Dr. Adnan ÇELİK / Selçuk University
Prof. Dr. Ahmet Ali BAYHAN / Ordu University
Prof. Dr. Ali ÇELİK / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Ali Murat VURAL / İstanbul University
Prof. Dr. Arzdar KİRACI / Siirt University
Prof. Dr. Aylin GÖRGÜN BARAN / Hacettepe University
Prof. Dr. Aylin NAZLI / Ege University
Prof. Dr. Aysun ÖZKÖSE / Karabük University
Prof. Dr. Barış ÖZDAL / Uludağ University
Prof. Dr. Burçin HATİPOĞLU / Boğaziçi University
Prof. Dr. Çağlar ÖZEL / Cyprus International University
Prof. Dr. Gülay EKİCİ / Gazi University
Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE / Cumhuriyet University
Prof. Dr. Hakan ACAR / Kocaeli University
Prof. Dr. HAYATİ AKTAŞ / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Hikmet ASUTAY / Trakya University
Prof. Dr. Hikmet YAZICI / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU / 19 Mayıs University
Prof. Dr. İdil SAYIMER / Kocaeli University
Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI / 19 Mayıs University
Prof. Dr. İsmail A. ÖZÇELİK / Avrasya University
Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN / 19 Mayıs University
Prof. Dr. Lee G. STREETMAN / Delaware State University
Prof. Dr. M. Asif YOLDAŞ / Avrasya University
Prof. Dr. Mehmet OKUR / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Mehmet YAVUZ / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Murat YILDIZ / Cumhuriyet University

Prof. Dr. Mustafa Çağatay OKUTAN / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR / Kafkas University
Prof. Dr. Nadir SUĞUR / Anadolu University
Prof. Dr. Nazife GÜNGÖR / Üsküdar University
Prof. Dr. Nesrin KALYONCU / Abant İzzet Baysal University
Prof. Dr. Nezahat ALTUNTAŞ / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Nilgün ÇELEBİ / Muğla Sıtkı Koçman University
Prof. Dr. Niyazi USTA / 19 Mayıs University
Prof. Dr. Orhan ÇOBAN / Selçuk University
Prof. Dr. Ömer ÇAHA / Yıldız Technical University
Prof. Dr. Rolf-Dieter HEPP / Freie University Berlin
Prof. Dr. Sema ETİKAN / Ahi Evran University
Prof. Dr. Songül SALLAN GÜL / Süleyman Demirel University
Prof. Dr. Tahir AKGEMCİ / Selçuk University
Prof. Dr. Turgut Hacı ZEYREK / Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Yıldız AKPOLAT / Atatürk University
Assoc. Prof. Dr. A. Didem DANIŞ ŞENYÜZ / Galatasaray University
Assoc. Prof. Dr. A.Mecit CANATAK / Yüzüncü Yıl University
Assoc. Prof. Dr. Abdullah Şevki DUYSMAZ / Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Abdurrahman KOLCU / Recep Tayyip Erdoğan University
Assoc. Prof. Dr. Abdülmecit NUREDİN / International Vision University
Assoc. Prof. Dr. Açalıya ALLMER / Dokuz Eylül University
Assoc. Prof. Dr. Ali ESGİN / İnönü University
Assoc. Prof. Dr. Ali Kürşat TURGUT / Akdeniz University
Assoc. Prof. Dr. Aliye Senem DEVİREN / Mustafa Kemal University
Assoc. Prof. Dr. Artun AVCI / Marmara University
Assoc. Prof. Dr. Arzuhan Burcu GÜLTEKİN / Ankara University
Assoc. Prof. Dr. Aycan ÇİÇEK SAĞLAM / Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Ayşe Pelin ŞAHİN TEKİNALP / Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Ayşe TAVUKÇUOĞLU / Middle East Technical University
Assoc. Prof. Dr. Aytekin ÇÖKELEZ / Istanbul Technical University
Assoc. Prof. Dr. Barış ERDEM / Kırgızistan Türkiye Manas University
Assoc. Prof. Dr. Bayram SEVİNÇ / Karadeniz Technical University
Assoc. Prof. Dr. Berrin FİLİZÖZ / Cumhuriyet University
Assoc. Prof. Dr. Bülent KARA / Ömer Halisdemir University
Assoc. Prof. Dr. Bülent YILMAZ / İnönü University
Assoc. Prof. Dr. Bünyamin AKDEMİR / İnönü University
Assoc. Prof. Dr. Duygu KIZILDAĞ / Afyon Kocatepe University
Assoc. Prof. Dr. Ebru TAYSI / Süleyman Demirel University
Assoc. Prof. Dr. Erdal AKSOY / Gazi University
Assoc. Prof. Dr. Erhan DURUKAN / Karadeniz Technical University
Assoc. Prof. Dr. Erkan Turan DEMİREL / Fırat University
Assoc. Prof. Dr. Ersan BAŞAR / Karadeniz Technical University
Assoc. Prof. Dr. Fariz AHMADOV / Azerbaijan State Economics University
Assoc. Prof. Dr. Figen Güner DİLEK / Gazi University
Assoc. Prof. Dr. Hatice DEMİRBAŞ / Gazi University
Assoc. Prof. Dr. Hatice KUMCAĞIZ / 19 Mayıs University
Assoc. Prof. Dr. Hülya ARSLAN EROL / Gaziantep University
Assoc. Prof. Dr. İbrahim ÇEŞMELİ / İstanbul University
Assoc. Prof. Dr. İlker İŞSEVER / İstanbul University

Assoc. Prof. Dr. İsmail Hakkı ERTEN / Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Kezban ÇELİK / 19 Mayıs University
Assoc. Prof. Dr. Leyla ALPAGUT / Abant İzzet Baysal University
Assoc. Prof. Dr. Lilian Maria TONELLA TÜZÜN / Anadolu University
Assoc. Prof. Dr. M. Kevser BAŞ / Yıldırım Beyazıt University
Assoc. Prof. Dr. M. Yavuz ALPTEKİN / Karadeniz Technical University
Assoc. Prof. Dr. Mehmet KOYUNCU / Ege University
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Turgut BERBERCAN / Çankırı Karatekin University
Assoc. Prof. Dr. Mensur NUREDİN / International Vision University
Assoc. Prof. Dr. Mine GÖZÜBÜYÜK TAMER / Karadeniz Technical University
Assoc. Prof. Dr. Mustafa GÜNDÜZ / Yıldız Technical University
Assoc. Prof. Dr. Nalan KAZAZ / International Vision University
Assoc. Prof. Dr. Qadir BAYRAMLI / Azerbaijan State Economics University
Assoc. Prof. Dr. Sefa ÇETİN / Kastamonu University
Assoc. Prof. Dr. Selim EREN / 19 Mayıs University
Assoc. Prof. Dr. Semra PURKİS / Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Semra TUNÇ / Selçuk University
Assoc. Prof. Dr. Serdar SAĞLAM / Gazi University
Assoc. Prof. Dr. Sibel KILIÇ / Marmara University
Assoc. Prof. Dr. Şerife GENİŞ / Adnan Menderes University
Assoc. Prof. Dr. Şirin DİLLİ / Giresun University
Assoc. Prof. Dr. Şükrü ASLAN / Mimar Sinan Fine Arts University
Assoc. Prof. Dr. Vehbi BAYHAN / İnönü University
Assoc. Prof. Dr. Volkan ALTINTAŞ / İzmir Kâtip Çelebi University
Assoc. Prof. Dr. Yelda Aydın TÜRK / Karadeniz Technical University
Assoc. Prof. Dr. Yüksel TOPALOĞLU / Trakya University
Asst. Prof. Dr. Kadir ÇAKIR / Çukurova University
Asst. Prof. Dr. Abdullah OĞRAK / Yüzüncü Yıl University
Asst. Prof. Dr. Abdurrahman ÇALIK / Yüzüncü Yıl University
Asst. Prof. Dr. Ali Barış KAPLAN / Istanbul Medipol University
Asst. Prof. Dr. Ali Haydar ALTUĞ / Artvin Çoruh University
Asst. Prof. Dr. Ali ÖZTÜRK / Bartın University
Asst. Prof. Dr. Alpay TIRIL / Sinop University
Asst. Prof. Dr. Aslı GÜNGÖR / Istanbul Arel University
Asst. Prof. Dr. Aslı ÖZTOPÇU / Maltepe University
Asst. Prof. Dr. Aslı Yılmaz UÇAR / Altınbaş University
Asst. Prof. Dr. Aybike SERTTAŞ ERTİKE / Istanbul Arel University
Asst. Prof. Dr. Aykut HALDAN / Trakya University
Asst. Prof. Dr. Aytuğ ARSLAN / İzmir Kâtip Çelebi University
Asst. Prof. Dr. Bekir ZENGİN / Cumhuriyet University
Asst. Prof. Dr. Birnaz ER / Dumlupınar University
Asst. Prof. Dr. Buket KORKUT RAPTİS / Muğla Sıtkı Koçman University
Asst. Prof. Dr. Burak DOĞU / İzmir University of Economics
Asst. Prof. Dr. Burak HERGÜNER / Avrasya University
Asst. Prof. Dr. Canan AKSOY / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Canser KARDAŞ / Muş Alparslan University
Asst. Prof. Dr. Cemal İNCE / Gaziosmanpaşa University
Asst. Prof. Dr. Ceren YEGEN / Muş Alparslan University
Asst. Prof. Dr. Çiğdem USTA / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Davut YİĞİTPAŞA / 19 Mayıs University

Asst. Prof. Dr. Demet TÜZÜNKAN / Woosong University
Asst. Prof. Dr. Derya DERİN PAŞAOĞLU / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Dilek ÇETİNDAS / Erzurum Technical University
Asst. Prof. Dr. Dilek SÜREKÇİ YAMAÇLI / Nuh Naci Yazgan University
Asst. Prof. Dr. Elif DEMİREL / Kırıkkale University
Asst. Prof. Dr. Emin Baki ADAŞ / Adnan Menderes University
Asst. Prof. Dr. Emine DAĞTEKİN EKİNCİ / Dicle University
Asst. Prof. Dr. Emine Funda SERİN / 19 Mayıs University
Asst. Prof. Dr. Erol KALKAN / Avrasya University
Asst. Prof. Dr. Ertan DÜZGÜNEŞ / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Esra IŞIK / Dumlupınar University
Asst. Prof. Dr. Eyüp ÖZTÜRK / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Fahrünnisa BİLECİK / Bartın University
Asst. Prof. Dr. Fatih KAHRAMAN / Karamanoğlu Mehmetbey University
Asst. Prof. Dr. Fatih TOPALOĞLU / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Fatma Fehime AYDIN / Yüzüncü Yıl University
Asst. Prof. Dr. Fatma Gaye GÖKALP YILMAZ / Mehmet Akif Ersoy University
Asst. Prof. Dr. Feyza Ceyhan ÇOŞTU / Hitit University
Asst. Prof. Dr. Feyza TOKAT / Pamukkale University
Asst. Prof. Dr. Füsün YILDIZBAŞ / İstanbul Arel University
Asst. Prof. Dr. Gökhan ABA / Bandırma Onyedi Eylül University
Asst. Prof. Dr. Gül Esra COŞKUN / Üsküdar University
Asst. Prof. Dr. Gülten GÜLTEPE / Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Asst. Prof. Dr. Hatice TOKSÖZ / Süleyman Demirel University
Asst. Prof. Dr. Hatice Zekavet KABASAKAL / Dokuz Eylül University
Asst. Prof. Dr. Hilal Tuğba ÖRMECİOĞLU / Akdeniz University
Asst. Prof. Dr. Hülya Çalışkan AKGÜL / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Hüsnü AYDENİZ / Erzincan University
Asst. Prof. Dr. İbrahim BOZKURT / Mersin University
Asst. Prof. Dr. İdris YÜCEL / Hacettepe University
Asst. Prof. Dr. Jülide ERDİNÇ / Haliç University
Asst. Prof. Dr. Levent KALYON / Avrasya University
Asst. Prof. Dr. Leyla AYDEMİR / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Mehmet Levent ERDAŞ / Akdeniz University
Asst. Prof. Dr. Mevlüde ZENGİN / Cumhuriyet University
Asst. Prof. Dr. Muhammed SAMANCI / Bozok University
Asst. Prof. Dr. Muharrem HAFIZ / İstanbul University
Asst. Prof. Dr. Mukaddes ÖRS / Akdeniz University
Asst. Prof. Dr. Murat ELMALI / İstanbul University
Asst. Prof. Dr. Mustafa METE / İstanbul Aydın University
Asst. Prof. Dr. Muzaffer UZUN / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Nehir VAROL / Ankara University
Asst. Prof. Dr. Niyazi GÜMÜŞ / Kastamonu University
Asst. Prof. Dr. Nurhodja AKBULAEV / Azerbaijan State Economics University
Asst. Prof. Dr. Nuri AVŞARLIGİL / Akdeniz University
Asst. Prof. Dr. Olga UNTİLA KAPLAN / İstanbul Medipol University
Asst. Prof. Dr. Osman SİRKECİ / Giresun University
Asst. Prof. Dr. Pınar KARAMAN / Sinop University
Asst. Prof. Dr. Pınar ŞAHİN / Doğu University
Asst. Prof. Dr. Salih BİRİNCİ / Atatürk University

Asst. Prof. Dr. Salih SALBACAK / Fatih Sultan Mehmet University
Asst. Prof. Dr. Savaş TAŞ / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Sema ÇETİN BAYCANLAR / Çukurova University
Asst. Prof. Dr. Semih Serkant AKTUĞ / Siirt University
Asst. Prof. Dr. Semin KAZAZOĞLU / Yıldız Technical University
Asst. Prof. Dr. Serdal FİDAN / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Serkan DEMİREL / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Seval Ünlü GÖK / Beykoz University
Asst. Prof. Dr. Sevim HACIOĞLU / Kırklareli University
Asst. Prof. Dr. Sibel YILDIZ KISACIK / Ömer Halisdemir University
Asst. Prof. Dr. Şerif BALDIRAN / Amasya University
Asst. Prof. Dr. Tahir BENLİ / Kastamonu University
Asst. Prof. Dr. Tolga BOZKURT / Ankara University
Asst. Prof. Dr. Tuncer YILMAZ / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Uğur ÖZCAN / Fatih Sultan Mehmet University
Asst. Prof. Dr. Yaprak ÖZEL / Istanbul Gelisim University
Asst. Prof. Dr. Yavuz BAYRAM / Karadeniz Technical University
Asst. Prof. Dr. Yeliz KINDAP TEPE / Cumhuriyet University
Asst. Prof. Dr. Yılmaz BÜKTEL / Trakya University
Asst. Prof. Dr. Zeliha TEKİN / Muş Alparslan University
Asst. Prof. Dr. Zerrin Funda ÜRÜK / Istanbul Gelisim University
Dr. Işıl Günseli KAÇAR / Middle East Technical University
Dr. Meryam SCHOULER-OCAK / Charite Berlin University
Dr. Neringa SLAVINSKAITE / Woosong University
Dr. Onur İNAL / University Hamburg
Dr. Selim KARYELİOĞLU / Karadeniz Technical University
Dr. Şahin EKBEROV / Azerbaijan State Economics University
Dr. Yasemin Tezgiden CAKCAK / Middle East Technical University

DİL EDİTÖRLERİ / LANGUAGE EDITORS

(Listed by alphabetical order / Alfabetik sıraya göre listelenmiştir)

Emrah NOYAN
Cenk İŞLER
Fred GERART
Meral BİRİNCİ
Seda ALTUNTAŞ
Tuba TEKİN

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Anshitta Harnkijroong, Lampong Klomkul

- Development of a Self-Reliant Process Based on Buddhist Psychology for Quality of Life in Elderly Thai Population* 11-20
Development of a Self-Reliant Process Based on Buddhist Psychology for Quality of Life in Elderly Thai Population

Zeynep Gedik Küçük, Zeynep Belma Gölge

- Cinsel İstismar Suçundan Hüküm Alan Ergenlerin Cinsel Saldırgan Davranışlarıyla İlişkili Faktörlerin Araştırılması* 21 - 36
Investigation of Factors Related to Sexual Offending Behavior of Adolescents Charged With Sexual Abuse Crime

Phra Rajvaramethi, Lampong Klomkul

- Area Studies of Asean Cross Cultural Learning of Clmv Students Studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University* 37 - 50
Area Studies of Asean Cross Cultural Learning of Clmv Students Studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bilge Yararel Doğan, Tülay B. Asar

- Endüstri Devrimi ile Başlayan Yeni Dönem Yaratıcılık Düşüncesi ve Tasarımda Cinsiyet Kimliği* 51 - 60
The New Thought of Creativity That Started With Industrial Revolution and Gender Identity in Design

Ceren İrem Kaya

- Türkiye 'de Kadınların Başörtüsü Mücadelesinden, Başörtüsüyle Mücadelesine Görünür Olma Çabası ve Pratikleri* 61 - 84
Representation Efforts and Practices of Women From Their Struggle for the Headscarf to Their Struggle Against it in Turkey

Amina Lawal Mashi

- Impact of 2004 Health Policy on Maternal Mortality in Katsina State, Nigeria* 85 - 104
Impact of 2004 Health Policy on Maternal Mortality in Katsina State, Nigeria

Sona Jafari Nasab

- The Interaction: Banoo Zan's Songs of Exile in Bhabha's Post-Colonialism.* 105 - 112
The Interaction: Banoo Zan's Songs of Exile in Bhabha's Post-Colonialism.

Diler Ezgi Tarhan

- Philosophische & Psychoanalytische Interpretation der Frauenansicht in Ost- und Westzivilisierungen* 113 - 122
Philosophical & Psychoanalytic Interpretation of the Women's View in Eastern and West Civilizations

Fatmagül Turanlıgil, Volkan Altıntaş

Business Problems Resulting From Business-Family Interactions and Sectoral Characteristics: The Case of Muğla

123 - 144

Business Problems Resulting From Business-Family Interactions and Sectoral Characteristics: The Case of Muğla

Lili Metreveli

Father's Archetype in the art of Grigol Robakidze

145 - 152

Father's Archetype in the art of Grigol Robakidze

Matcharashvili Tinatini

Georgian Media against Violence in Prison

153 - 162

Georgian Media against Violence in Prison

Fuat Durmuş

Gelibolu Grandüklüğü

163 - 178

Grand Duke of Gelibolu (Gallipoli)

To cite this article: Harnkijroong, A.; Klomkul, L. (2019). Development of a Self-Reliant Process Based on Buddhist Psychology for Quality of Life in Elderly Thai Population. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(2), 11-20

Submitted: June 24, 2019

Accepted: August 28, 2019

DEVELOPMENT OF A SELF-RELIANT PROCESS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY FOR QUALITY OF LIFE IN ELDERLY THAI POPULATION

Anshitta Harnkijroong¹

Lampong Klomkul²

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the integration of Buddhist principle and psychological theory for encouragement of self-reliance for quality of life in elderly people, and 2) to propose the self-reliance process based on Buddhist psychology for quality of life in elderly Thai population. Qualitative research was used for research design. The researcher used an in-depth interview from the key informants who were scholars and specialists related to elderly, psychology and Buddhism. Focus group discussion of the self-reliant elderly aged was also used for data collection. The research tools were interview schedule and guideline question for focus group discussion. Content analysis and analytic induction were used for analyzing data. The research results were as follows: 1) self-reliance for the development quality of life in elderly people was integrated by the characteristics of the four paths of accomplishment in Buddhism and psychological theory of the optimistic attitude building and the self-competency awareness. 2) There were 2 sub-processes related to the self-reliance process based on Buddhist psychology for quality of life in elderly Thai population. The first sub-process was to develop and promote the optimistic attitude towards life by keeping follow with the news in the modern world, future policy, new innovative products, continue life-long learning, and promoting in the characteristics of the four paths of accomplishment by practicing the training in meditation regularly and doing activities with intention in order to achieve the good outcomes, having a value and benefit to others and oneself. The second

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand, +66 81 841 6451, august919@hotmail.com

² Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand, +66 92 251 1212, research.mcu@gmail.com

sub-process was to improve and solve problems in the elderly themselves by practicing to learn to know themselves with the meditation practice to create mindfulness and wisdom when encountering the appeared problems. Therefore, they could search for the cause, way in coping, and solving execution totally by themselves.

Keywords: Buddhist Psychology, Elderly Thai Population, Quality of Life, Self-reliant Process

INTRODUCTION

Buddhist psychology is the combination of knowledge in Buddhist principles that is the path of accomplishment which consists of 4 aspects and positive psychology with optimism to develop a self-reliance approach of the elderly. Optimism makes it possible for elderly people to learn how they can control and give hope to accomplish their activities. The perception of success is a strong reverse-force for the elderly. It has confidence and self-pride, leading to the feeling of self-efficacy.

Thai elders are those aged from 60 years old, who have a decline in the body, mind, society, work, and income, as well as the last phase of the natural life cycle. The elders have considered the age range and determined the age of the elderly in accordance with the social biology criteria for 4 levels. Specially for early age (The Young-old), the age of 60-69 years old is a period of experience with a change of a somewhat crisis life, such as retirement, losing close friend or spouse, less revenue, loses general social positions. It is healthy but may be dependent on others. For those who have high education, they know how to adapt and participate in family and social activities. Thai elders who live alone or alone with a spouse have a higher proportion. In the future, it will be effective for long-term care of elderly people. From the above, economic and social conditions make it easier for the elderly to be abandoned, need more care and self-reliance. It is important to be self-paid for survival, it becomes a problem, and it is critical that threatens the elderly both physically and mentally to become a country-level problem. In the end, the elderly must be prepared to cope with and adapt to the life of self-reliance (Siriwongpakorn, S., 2013).

From the experts and scholars interview characterized the self-reliance factor for the quality of life for the elderly; it has been found that the information is very similar and consistent as most of the key factors of the elderly self-reliance consist of physical, social, and economic bodies. It is only with a wide description

dimension and different depths, or to divide a group into two factors, is an external factor (physical factors) that mean physical, economic, social income, and internal factors (psychological factors) mean psychological, emotional, mental, and cognitive attitude.

Due to the state of Thai elderly population has been designated as one of the major research issues because it affects the development of the economic and social countries. A huge increase in government costs and families requiring various operations to protect promotes and supports the health, role and activity of the elderly in both welfare and health. In addition, the elderly population increases rapidly and steadily. Thailand has become an elderly society (Office of the National Research Council, 2013-2016), and the elderly society is made up of many countries. Some societies may better handle in a familiar sense of being a single family and self-reliance, while Thai society seemed to be standing between the turning point and between old and new society. It was found that the population had an average age of 27 years as a result of the birth rate and low mortality rate (Seedsman Terence, 2004). Based on the number of projections, the population showed that in 2566 the population of 60 years old and up in the country was 14.1 million as 21 percent of the total population. That is, Thailand has become a completely elderly society, which means the elderly will become burdens and in one way. Older people are more self-reliant, and in the year 2033, they have an elderly population of 60 years up to 18.7 million people as at 29 percent (National Research Council Office, 2012-2016). Thailand's social conditions are now being stepped into the elderly society. The economic structure that changes to the other social environment has more material growth. The traditional Thai lifestyle of the people has changed from the rural society to the city's society, and the extension was reduced to a single family that makes the relationship model with family members change.

In addition, it was observed that the self-care meaning of the elders who lived alone were two meaning. One is to take care of the health of the body and mind, and another is self-reliance. From the perception of their ability to engage in various activities, older people try to be self-reliant and avoiding to ask for help from others (Aintarapirom, et al., 2008), in accordance with the research of (Ysako, 2007). The elderly is an important person that the children and their families should be aware of and as individuals. When they enter their age, they have a problem caused by a derogatory body, mental problems and memory.

Some elderly people will think that they lack of ability and not be able to adapt their changes to the environment.

PURPOSES OF THE RESEARCH

1. To study the integration of Buddhist principle and psychological theory for encouragement of self-reliance for quality of life in elderly Thai population
2. To propose the self-reliance process based on Buddhist psychology for quality of life in elderly Thai population.

LITURATURE REVIEW

From the review of documents and related research in regard to self-reliance in the way of life of the elderly, the overview suggests that an increase in the elderly population has an impact on both the elderly and the nation as a whole. A major problem that Thai elders suffer is the problem of physical, psychological, social, particularly psychological, loneliness, sadness that is the reflection of external problems. Moving the labor of young people from the countryside to the city makes the elderly lack of people inside the family and lack of intimate relationships with the family. In addition, economic issues have a non-living income. The health is moderate, and is not very good. Diseases that are very common among elderly people include pain in the lumbar pain, high blood pressure, diabetes, heart and elderly illnesses are one of the reasons why elderly people cannot work for a living. In addition, the family institute is still the primary to lend to the elderly (Panu Aodgun, 2010).

Tipwadee Leangkrachang (2011) has developed a Buddhist learning pattern to develop elderly people using qualitative research methodology: study the 67 documents in case of 6 case studies using engaging and engaging observation and in-depth interviews, including the elderly group chats. It found that learning methods include learning from self-taught, teaching and attending training. Listening to or reading a message, activity, physical, mental, and social health. A holistic principle is inserted to develop the elderly.

Payutto (Payut) has expounded in the book of life in Dhamma, for the elderly that this is an important principle to make the life of a living, and then have a path that leads forward to the destination. This makes life meaningful to stay on the go, not in a drift. It is also an emotional cutter when faced with satisfactory or unpleasant events and prevents things from being in the mind and life. It is a light and airy life. In the inside, there is the power of the corridor to go forward.

In the outside, there is nothing to interrupt the life and to know what is appropriate to treat it.

Seligman, Peterson and Steen proposed the key concept of optimism according to this nature. It is the form of describing the situation of a person (explanatory style) which is derived from the learning theory of the ability (learned helplessness theory) and reasoning theory (attribution theory). An absurd learning theory (learned helplessness theory) is a theoretical response to stimuli. When a person is in a situation that cannot be controlled or manipulated, the person will be worried, depressed and motivated. When in that situation has a long-time access, the person will learn that self-confidence cannot do anything contrary if the person is in a controlled situation.

CONCEPTUAL FRAMEWORK

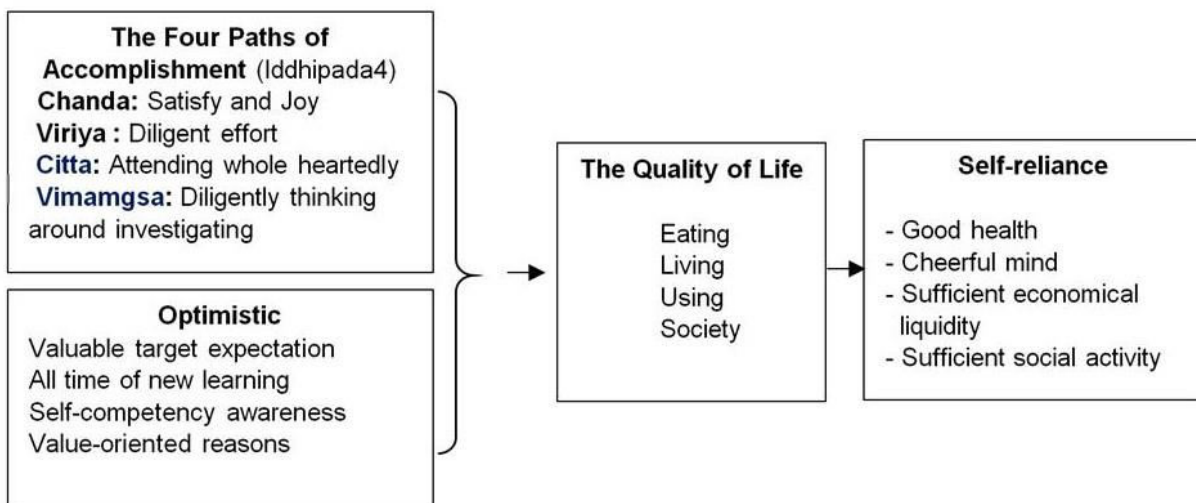

Figure1. Conceptual framework of development of a self-reliant process based on Buddhist psychology for quality of life in elderly

RESEARCH METHODS

The research development of a self-reliant process based on Buddhist Psychology for quality of life in elderly, is a qualitative research method (qualitative research), where the research method is divided into three phases: Phase 1, characteristic of self-reliance in the life of elderly and Buddhist psychology. The primary and secondary information are studied by documentary study in order to analyze the concept, the problem theory and composition of the elderly self-reliance, the principles of Buddhism and psychology. Phase 2, to analyze self-reliance in the Buddhist life of the elderly. By studying the case from a specific important data provider, the elderly is aged 60-75 years old both male and fe-

male. There are 4 people with disabilities and Buddhists in Bangkok, and 9 experts with experienced qualifications involving elderly and Buddhist psychology were used for in-depth interviews and observation. Data were validated by qualified experts, and research tools are guideline for interview and observation form. Phase 3, monitor self-reliance processes in the lives of elderly people according to Buddhist psychology, a group of people who have educational experiences or elderly people. Qualitative data were analyzed by using categorized, content analysis and analytic induction.

RESULTS

Development of a Self-Reliant Process in the elderly based on Buddhist Psychology summarized as follows:

1. A characteristic condition of self-reliance in elderly and Buddhist Psychology

1.1 The condition of self-reliance on the elderly's lives consists of a) elderly people aged between 60-75 years, b) problems and barriers to life of the elderly in physical and mind due to the deterioration of the organ, such as pain syndrome, high cholesterol, diabetes, etc. Revenue was reduced due to retirement and not working because the degradation of body. The social was reduced by the role being thought of as a burden. c) Self-reliance factors are the body is strong and healthy, cheerful mind, well-known enough to earn a good society and learn by your convenience, d) quality of life is to have the good eating, living, having a sufficient society and revenue in everyday routines.

1.2 The Buddhist psychology that should be applied in self-reliance of the way of life in the elderly consists of 1) the four path of accomplishment (Iddhibada 4) with the following steps: to consider good and bad result, choose what to do, believe in the benefits of what is done and committed to achieving the goals. 2) Create a positive attitude by anticipating valuable goals such as the longevity, a teacher volunteer, believed in their ability to make the valuable reasoning things and continue new learning.

2. The analyzing of self-reliance base on Buddhist Psychology for quality of life in the elderly, the nature of self-reliance in the way of life in the elderly according to Buddhist psychology. Positive psychology (Optimism) has a huge influence on the elderly to create motivation, attitude, self-esteem, courage, confidence, and self-respect help to keep the elderly body and mind healthy including a better society and sufficient revenue. By combining the expectation of

good valuable results with Dhamma principle is called Iddhibada 4 for self-reliance as the following 1) body expectations or goals require a quality longevity using the Chanda (Aspiration) principle and positive attitude. 2) Moving the body with perseverance by using (Viriya) and a positive attitude. 3) The mind is focused on the exercise using of the Citta principles and positive attitudes. 4) Research studies consult a physician if illness use Vimangsa principles and positive attitudes.

3. To monitor and implement a self-reliance process for quality of life in the elderly according to the Buddhist knowledge. Cognitive psychology that researchers developed is **IO 5L 4G** process for self-reliance based on Buddhist psychology consists of 1) Iddhipada 4-I mean Chada, Viriya, Chiitt and Vimangsa. 2) Optimism-**O** means a positive attitude to see the world in optimism by anticipating valuable goals for lifelong learning. Confidence in their abilities is for a valuable reason. 3) Self-reliance process-**5L**, there are 5 steps; to learn about the problem (**L**earning the problem), create a positive attitude (**L**earning to be optimism), characteristic of Iddhibada 4 (**L**earning to accomplish), continue studying (**L**ife-long learning), and feature self-reliance (**L**earning to be self-reliant). 4) Self-reliance-**4G** consisted of **G**ood health, **G**ood mind, **G**ood economical liquidity, and **G**ood social activity. The IO 5L 4G process for self-reliance based on the Buddhist psychology is shown in Figure 2.

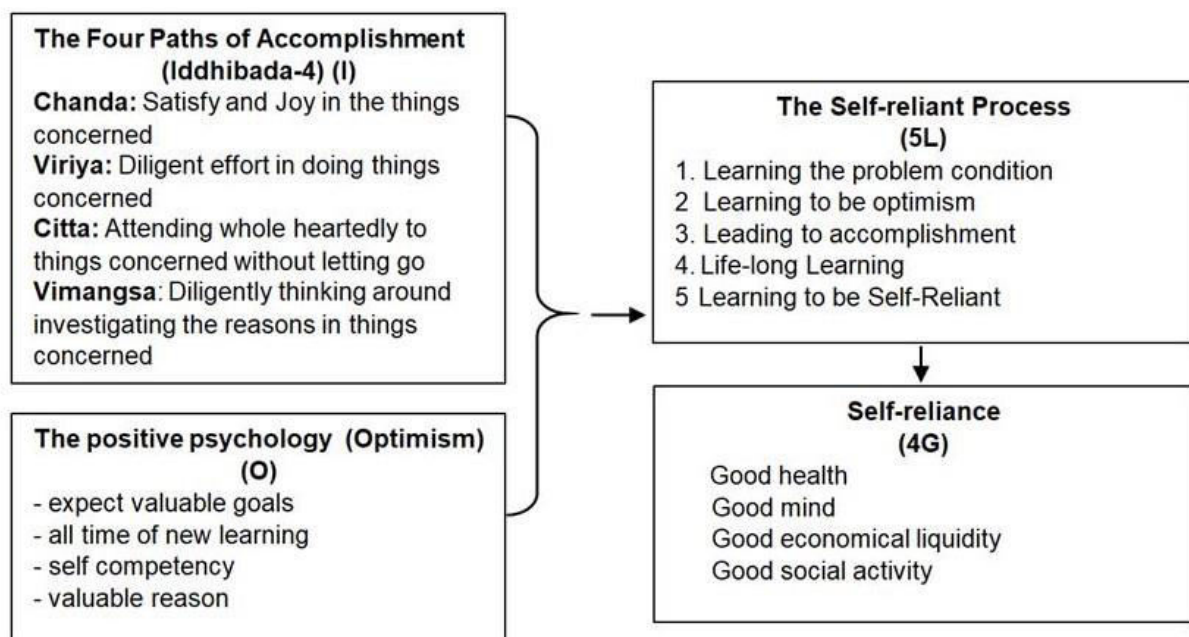

Figure 2. The **IO 5L 4G** process for self-reliance based on the Buddhist psychology

The 4 knowledge components achieved from this research comprised 1) the Buddhist psychology for self-reliance, 2) conditional elements for better living in the elderly, 3) activities for the way of life in the elderly, and 4) a self-reliance process for quality of life in the elderly.

DISCUSSIONS

This research is discussed according to objectives. The condition of self-reliance is in Buddhist living, psychology, problems and barriers. Older people have had many problems including physical problems due to the change of body and physiology based on age such as osteoarthritis, muscle, hypertension, kidney disease, cardiovascular disease, etc. Mental problems have been found to have a lonely way because of the vacant work and society. Detaching from a soul mate and it can lead to a heart and physical illness. Income issues retirement and lower body conditions have an impact on careers and earning income. Many elderly people rely on their children or relatives and social issues in a changing social environment. This gives the role as a consultant to the young people of the elderly to see the importance of being reduced. This makes the elderly feel self-valued, and it is important to prepare to enter the elderly age. The preparation has 4 sides: preparing for health, body and mind, financial preparation and social activities preparation (Tanatiti, T. & Chumroonsawad, K., 2015).

The elderly will be successful in their self-reliance. Body of mind, the social and learning income must create a characteristic of the Iddhibada 4 (P.A. Payutto), in accordance with “the Book of Life”. For the elderly, it is a key principle to make life strong and cheerful because it has a living path that leads forward to the destination. This makes life meaningful to stay on the go, and not in a drift. It is also an emotional cutter when faced with satisfactory or unpleasant events and prevents things from being in the mind and life. It is a light and airy life. In the inside, there is the power of the corridor to go forward. In the outside, there is nothing to interrupt life and to know how to treat it including creating a positive attitude with optimism for self-reliance on the life of the elderly that have a positive relationship with the well-being (Seligman, Peterson and Steen, 2002).

The elderly can be self-reliant with the quality of life (eating, living, using and social), that is, knowing the problem of the elderly for the four sides (the body mind, income and society) will resolve. The problem or improvement with the

Buddhist psychology process consists of the creation of the Iddhibada 4 and optimism attitude building. To have the healthy body is to do the following: appropriate exercise, make a separate activity for yourself such as a house cleaning, and dine in the right proportion. To have the good and strong mind, there are a few ways to do this such as join group activities and join the volunteer club. To have enough income is to arrange for the revenue expense and set up an extracurricular course. To have good social aspect, there are the ways to do this such as share activities in the home and outside, using social media to make an appointment with friend or doctor.

RECOMMENDATIONS

1. The results of this research should be published to the relevant authorities at the level of policy and operation.
2. Both private and government sectors should provide training on activities that promote motivation and setting up a self-reliance goal.
3. For further research can be setting experimental research design to have training course, incentive training, or set a good goal to be self-reliant in the quality of life in young generation based on Buddhist psychology.

REFERENCES

- Aintarapirom, S. et al. (2008). A self-Reliance of the elderly living alone in Surat Thani Province. *Nursing Journal*. Vol.35, No.4 October-December. [in Thai]
- Aodgun, P. (2010). *Age theory, nursing professor, Nursing Group, person who has health problems*. Witthayalai Phayaban Boromratchonnani Udon Thani. [in Thai]
- Chuenwatana, W. (2012). A Preparation for aging. *Journal of Pathumthani University*. Vol.4 No. 3, (Sep-Dec): 260. [in Thai]
- Gunlawong, M. et al. (2016). A Self-sufficiency Model under Philosophy of Sufficiency Economy of the elderly in Phutoei municipal area, Wichianburi district, Phetchabun province. *Phranakorn Rajaphat Research Journal (Humanities and Social Sciences)*. Vol.11 No.1 (Jan-Jun): 165. [in Thai]
- Leangkrajang, T. (2011). Development of a Buddhist learning pattern to develop elders. *Thesis of Doctorate degree in development*, Wichanyobai of Education. Faculty of Education, Chulalongkorn University.

National Research Council of Thailand (2013-2016). (2017). *Research Strategy*. Bangkok: National Research Council of Thailand. It was accessed on December 25, 2017 at <https://www.nrct.go.th/en>

Payutto, P.A. (1995). *A Preparing for government retirement, special lecture in the seminar*. Organized by the elderly Council of Thailand. [in Thai]

Seedsman, T. (2004). *Ageing well in the 21st Century: Challengers and Perspectives for Adult Education in Thailand*. Melbourne: Victoria University.

Seligman, Peterson and Steen. (2002). *Snyder and Lopez, Handbook of positive psychology*. Oxford University Press.

Siriwongpakchon, S. (2013). *A study of Media exposure behavior to relation with elderly of self-reliance in Bangkok metropolis*. Funding for FY 2013 Faculty of Mass media technology Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. [in Thai]

Tanatiti ,T. & Chumroonsawad, K. (2015). “To develop self-care behavior among seniors in the senior club, Bangtoey sub-district, Sampran district, Nakhon Pathom Province.” *Songklanagarlind Journal of Nursing*. Vol.35, No.3 September-December 2015. [in Thai]

Tulpongsaraksana, N.et al. (2012). A Study of the Buddhist Principle in self-Reliance Enhancement. *Master’s Degree Thesis*. Buddhism Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [in Thai]

Ysako, S. (2007). A Self-care Behavior of the elderly Municipality, Tha-Phra Thaen, Tha Maka District, Kanchanaburi province. *Thesis Bandit College Art University*. [in Thai]

To cite this article: Gedik Küçük, Z.; Belma Gölge, Z. (2019). Cinsel İstismar Suçundan Hüküm Alan Ergenlerin Cinsel Saldırgan Davranışlarıyla İlişkili Faktörlerin Araştırılması. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 3(2), 21-36

Submitted: June 26, 2019

Accepted: September 4, 2019

CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNDAN HÜKÜM ALAN ERGENLERİN CİNSEL SALDIRGAN DAVRANIŞLARIYLA İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

Zeynep Gedik Küçük¹

Zeynep Belma Gölge²

ÖZET

Ergenlik biyo-psiko-sosyal gelişimin çok hızlı olduğu çocukluk ve yetişkinlik arasında gelişimsel zorlanmaların sıklıkla yaşandığı kaotik bir süreçtir. Cinselliğin yoğun olarak hissedilmeye başlandığı, cinselliğe karşı yoğun ilgi ve merakın olduğu ve cinsel dürtülerin kontrol edilmesinde güçlüklerin yaşandığı ergenlik dönemi cinsel suç davranışı açısından riskli bir dönemdir. Bu çalışmada ergenlik döneminde görülen cinsel suç davranışının ortaya çıkmasında hangi faktörlerin etkili olduğu araştırılmak istenmektedir. Bu amaçla cinsel suç nedeniyle hüküm giymiş ergenlerle geniş görüşmeler yapılarak çocuğun suç davranışında etkili olabileceği düşünülen çevresel, kültürel, bireysel ve bilişsel faktörler değerlendirilmiştir.

Çalışma grubu cinsel suçtan hükümlü bulunan 15-17 yaş aralığında 50 erkek ergen ile herhangi bir suç kaydı olmayan 15-17 yaş aralığında 50 erkek ergenden oluşmaktadır. Katılımcılara araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu, duygu düzenlemede güçlükler ölçeği, çocukluk çağı travma ölçeği, çocukluk narsisizm ölçeği ve ergenlerin erkeklik algısı ölçeği uygulanmıştır. Araştırma ve kontrol grupları arasında cinsellikle ilgili bilgileri edinme yaşı açısından anlamlı bir farklılık olmadığı, buna karşın hükümlü gruptaki ergenlerin arkadaşlarının suç geçmişi ve arkadaşları ile birlikte suç sayılabilecek riskli davranışta bulunma oranlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Hükümlülerin duygu düzenlemede güçlük ve çocukluk çağı travma skorlarının kontrol grubuna kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu, ancak erkeklik algısı ve narsisizm skorları açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

¹ İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü PhD, zeynepgdk@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, golgebelma@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Ergen Cinsel Saldırğanlığı, Duygu Düzenleme Becerileri, Çocukluk Travması, Erkeklik Algısı, Narsisizm.

INVESTIGATION OF FACTORS RELATED TO SEXUAL OFFENDING BEHAVIOR OF ADOLESCENTS CHARGED WITH SEXUAL ABUSE CRIME

ABSTRACT

Adolescence is a chaotic process due to its accelerated development in terms of bio-psycho-social respects. Adolescence in which sexuality is started to be deeply experienced, intense interest and curiosity toward sexuality occurs and sexual instincts are hardly controlled is a risky period regarding sexual crime behavior. The aim of the study is investigating the factors that cause sexual offending behavior in adolescence. To this end, comprehensive interviews were conducted with adolescents who are charged with sexual crimes. Additionally, environmental, cultural, individual and cognitive factors that might affect adolescent sexual offending were assessed.

Study group consists of 50 male adolescents who are charged with sexual offending crime and 50 male adolescents who don't have any criminal history. All participants are between 15 and 17 ages. Participants were asked to complete the interview form and fulfill four scales, difficulties of emotional regulation, childhood trauma, childhood narcissism, and the adolescent masculinity ideology in relationships. It is found that there is no meaningful difference between study group and control group regarding age of learning information about sexuality, however groups are significantly different in terms of their friends' criminal history and engaging in risky behavior with their friends. In addition, study group has significantly higher scores on difficulties of emotional regulation and childhood trauma scales; on the contrary, it is not found significant differences between groups in terms of childhood narcissism and the adolescent masculinity ideology in relationships scales.

Keywords: Adolescence Sexual offending, Emotion Regulation, Childhood Trauma, Masculinity Ideology, Narcissism.

GİRİŞ

Ergen cinselliği araştırmacıların oldukça fazla ilgisini çekmektedir. Ergenlerin kaç yaşında cinsel ilişkiye girdikleri ebeveyn ve uzmanların ergen cinselliği ile ilgili en fazla ilgi duydukları konudur. Ergenlerin cinsellikte aktif olma yaşları hızlı bir şekilde düşüş göstermektedir. Araştırmalar ergenlerin ortalama 12 yaş civarında cinsel birliktelik yaşamaya başladıklarını göstermektedir (Finkel ve Finkel, 1981). Cinsel ilişkinin erken yaşta başlaması çocukların psikososyal gelişimi açısından sorunlu görülmektedir. Çalışmalar erken cinselliğin çocuk suçluluğu ile güçlü bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir (Elliott ve Morse, 1989). Ergen cinsel istismarcılarının ilk cinsel istismarlarını genellikle 15 yaş öncesinde gerçekleştirdikleri gözlemlenmektedir (Barbaree ve Marshall, 2006). Ryan ve Lane (1997) tarafından yapılan ergen cinsel istismar tanımı literatürde büyük kabul görmüştür. Buna göre ergen cinsel istismarı; küçüğün (rüştünü ispat etmemiş) herhangi bir yaşta olan kişiye karşı mağdurun isteği, izni dışında, saldırgan, aşağılayıcı ve tehdit edici bir tavırla cinsel davranışta bulunması olarak tanımlanmıştır. Finkelhor (1979) cinsel aktivitedeki izin kavramını ise kişinin neye izin verdiğini anlaması ve cinsel eylemi onaylaması veya onaylamaması şeklinde ikili parçadan oluşan bir süreç olarak tanımlamıştır.

Amerika'da yıllık en az 675.000 çocuğun cinsel istismara maruz kaldığı ve bu vakaların %30'unun saldırganlarının ergenler olduğu tahmin edilmektedir. Bununla birlikte bu saldırgan grubun %30'unun hayatları boyunca cinsel saldırgan davranışlarını tekrarladığı görülmektedir (Finkelhor ve diğerleri, 2008).

Zararlı cinsel davranışlar sergileyen ergenler heterojen bir gruptur (Hunter ve diğerleri, 2003). Literatürde bu grup ergenlerin seçtikleri mağdur özellikleri, sergiledikleri saldırgan cinsel davranış özellikleri ve çok sayıda başka değişkene göre gruplandırıldıkları görülmüştür. Bu değişkenler arasında cinsel saldırı davranışı, çocukluk istismar öyküsü, cinsel bilgi ve tecrübe durumu, akademik ve bilişsel kapasite ile akıl sağlığı gibi faktörler de yer almaktadır (Chaffin ve diğerleri, 2003).

Çocukluk cinsel istismar yaşantısının, ergenlikte sergilenen zararlı cinsel davranışların ortaya çıkmasında en önemli faktör olduğu belirtilmiştir (Johnson ve Knight, 2000). Çocuğu zorlayarak, mecbur bırakarak bir cinsel aktivitenin parçası haline getirerek sergilenen zarar verici cinsel davranışların gelişimi ile cinsel istismar öyküsü arasındaki güçlü ilişki literatürde büyük dikkat çekmiştir (Doyle, 2014). Ayrıca literatürde cinsel istismarda bulunan çocukların cinsel,

fiziksel ve duygusal istismar ile ihmal yaşantıları çok sık olarak belirtilmiştir (Lovell, 2002).

Ergen cinsel istismarcılarının çoğunluğunun ciddi oranda sorunlu bir çevreden geldikleri (Seghorn ve diğerleri, 1987) özellikle parçalanmış ailelerden veya çocuk yuvalarından gelme oranlarının yüksek olduğu bulunmuştur (Hershkowitz, 2014). Bu çocukların büyük çoğunluğu ebeveynleri ile ilişki kurmada problem yaşamaktadırlar. Yetersiz rol modellerle, tek ebeveynle, ihmal edilerek, babanın duygusal veya fiziksel olarak olmadığı ev ortamlarında yaşama görülen en sık özelliklerdir (Naidoo ve Sewpaul, 2014).

Kişinin yaşanan olumsuzluklar karşısında kendine ve çevresine karşı daha yapıcı tepkiler verebilmesi duygu düzenleme becerileri ile ilişkilidir. (Elliot ve diğerleri, 2004). Duygu düzenleme becerileri zayıf olan çocuk, ergen ve yetişkinlerde kurallara aykırı, agresif ve anti sosyal davranışların ortaya çıktığı gözlemlenmektedir (Rodriguez ve diğerleri, 2016). Cinsel saldırgan davranışları olan ergenlerin duygu düzenleme becerilerinde yüksek oranda zayıflık olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu durumun diğer saldırgan davranışları olan ergenlerde de aynı şekilde gözlemlendiği belirtilmiştir (Burton ve diğerleri, 2014).

Sheffield (1987) sosyokültürel yapı ile bireylerin tutumları arasında belirgin bir şekilde bağlantı olduğunu belirtmiştir. Geleneksel cinsiyet rollerine yönelik tutumlar kadınlara karşı cinsel şiddetin gerçekleştirilmesine sebep olan toplumsal güçlerden biridir.

Cinsel saldırganların çocuk ve kadınlarla ilgili inanç ve algılarının geleneksel ve tutucu olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kişilerin kadınları kendilerine hizmet etmekle görevli birer cinsel obje olarak algıladıkları, onlar üzerinde istediklerini yapma hakkına sahip olduklarına inandıkları ve bu düşünceleri nedeniyle çocuk ve kadın mağdurlarına verdikleri zarar ile ilgili olarak durumu normalleştirme veya minimize etme eğilimini taşıdıkları görülmektedir (Hanson ve Scott, 1995).

Bu araştırma ile çocuklukta kaotik ve biyo-psiko-sosyal gelişimin çok hızlı olduğu ergenlik döneminde görülen cinsel suç davranışının ortaya çıkmasında hangi faktörlerin etkili olduğu araştırılmak istenmektedir. Bu amaçla cinsel suç nedeniyle hüküm giymiş ergenlerle geniş görüşmeler yapılarak çocuğun suç davranışında etkili olabileceği düşünülen çevresel, kültürel, bireysel ve bilişsel faktörler değerlendirilmiştir. Elde edilen bulguların ergen cinsel suçluluğunun önlenmesi ve rehabilitasyonu çalışmalarına girdi oluşturması amaçlanmaktadır.

1. Materyal ve Yöntem

1.1. Çalışma Grubu

Çalışmada cinsel istismar suçu kesinleşmiş hükümlü ergenlerden oluşan araştırma grubu ile suç işlememiş ergenlerden oluşan kontrol grubu yer almaktadır.

Araştırma grubu Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün resmi izni ile İstanbul ve Ankara illerinde cinsel istismar suçundan hükümlü bulunan (n:50) ve kontrol grubu ise araştırmacının yakın çevresinden ve Çorum ili, İskilip ilçesinde İlçe Kaymakamlığı ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü izni ile İbni Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde okuyan (n:50) olmak üzere 15-18 yaş aralığında toplam 100 erkek ergenden oluşmaktadır.

Araştırmada yer alan tüm katılımcılara araştırmanın hangi kurum tarafından yapıldığına, amacına, araştırmada yer alan soruların içeriğine, toplanan bilgilerin gizlilik ilkesi gözetilerek toplanıp analiz edileceğine, katılımcının istediği sorulara cevap vermeme ve istediği anda çalışmayı sonlandırabilme hakkı olduğuna dair bilgilendirmelerin yer aldığı onam formu sunulmuştur. Görüşmeler, görüşme yapmaya uygun fiziki ortama sahip, bir başkasının gözetimi olmaksızın kişilerin kendilerini rahat hissedebilecekleri odalarda yapılmıştır.

1.2. Görüşme Formu

Görüşme formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Araştırma ve kontrol grubuna yönelik olarak iki farklı görüşme formu oluşturulmuştur. Araştırma grubuna yönelik olarak hazırlanan görüşme formu “Demografik bilgiler”, “İlişkiler”, “Olaya dair bilgiler”, “Geçmiş suçlar” ile “Gelişimsel ihtiyaçlar ve zorlanımlar” olmak üzere 5 ana bölümden oluşmaktadır. Kontrol grubu için hazırlanan görüşme formu ise araştırma grubu görüşme formundan “olaya dair bilgiler” bölümünün tamamı, diğer bölümlerde ise araştırma grubu için söz konusu adli olayla ilgili olarak hazırlanan sorular çıkartılarak oluşturulmuştur.

1.3. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği

Çalışmada katılımcıların duygu düzenleme becerilerini ölçmek amacıyla Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ) kullanılmıştır. Gratz ve Roemer (2004) tarafından geliştirilen ölçek, Rugancı ve Gençöz tarafından (2010) Türkçe'ye uyarlanmıştır. 6 alt testten oluşan ölçek toplam 36 maddedir. Ölçek alt testleri duygusal tepkilere ilişkin farkındalık (Farkındalık), duygusal tepkilerin anlaşılması (Açıklık), duygusal tepkilerin kabul edilmesi (Kabul etme), duygu düzenlemede kullanılan stratejiler (Stratejiler), olumsuz duygularda yaşanan dürtü kontrol güçlüğü (Dürtü) ve amaç odaklı davranabilme (Hedefler) şeklinde ta-

nımlanmıştır. Rugancı ve Gençöz (2010) tarafından yapılan adaptasyon çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa değeri .94, alt testler arası iç tutarlılık katsayıları ise .75-.90 arasında değişmektedir. Ölçeğin tekrar test güvenirliliği ise .83 ($p < .01$, $N = 59$) olarak bulunmuştur.

1.4. Çocukluk Çağı Travma Ölçeği-Kısa Form

Çalışmada katılımcıların çocukluk çağı istismar ve ihmal yaşantılarını belirlemek için Çocukluk Çağı Travma Ölçeği (ÇÇTÖ) kullanılmıştır. Bernstein ve diğerleri (1994) tarafından geliştirilen ölçek 28 maddeden oluşmaktadır. Şar ve diğerleri (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek Fiziksel İstismar, Cinsel İstismar, Duygusal İstismar, Duygusal İhmal ve Fiziksel İhmal olmak üzere 5 alt test (25 madde) ve travmanın minimizasyonunu ölçen 3 maddeden oluşmaktadır. Minimizasyon maddeleri sadece travmanın inkarını ölçmekte ve toplam puanı etkilememektedir. Ölçeğin iç geçerlilik kat sayısı olan Cronbach Alfa değeri ($N:123$) .93, alt testler arası iç tutarlılık katsayıları ise duygusal istismar ($r=.90$ $p=0.001$), duygusal ihmal ($r=.85$ $p<0.001$), fiziksel istismar ($r=.90$ $p<0.001$), cinsel istismar ($r=.73$ $p<0.001$), fiziksel ihmal ($r=.77$ $p<0.001$), minimizasyon ($r=.71$ $p<0.001$) şeklinde, tekrar test güvenilirliği ise .90 ($p < 0.001$, $N=48$) olarak saptanmıştır.

1.5. Çocukluk Narsisizm Ölçeği

Çalışmada katılımcıların narsistik kişilik özellikleri açısından değerlendirilmesi amacıyla Thomaes ve diğerleri (2008) tarafından geliştirilen Çocukluk Narsisizm Ölçeği (ÇNÖ) kullanılmıştır. ÇNÖ 10 maddelik, tek boyutlu ve öz bildirim dayalı likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin orijinal formu orta çocukluktan ergenliğe kadar olan gelişimsel aralıkta kullanılmaktadır. ÇNÖ çocukluk çağı narsisizmini kişilik bozukluğu olarak değil, kişilik özelliği olarak ölçmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar çocuğun narsistik kişilik özelliğinin yoğunluğunu göstermektedir. Ülkemizde ölçeğin 15-18 yaş aralığında yer alan çocuklara yönelik bir adaptasyon çalışması bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışmada, ÇNÖ orijinal form üzerinden çevirisi yapılarak kullanılmıştır. Çalışma kapsamında ölçeğin Cronbach Alfa değeri .76 olarak hesaplanmıştır.

1.6. Ergenlerin Erkeklik Algısı Ölçeği

Çalışmada katılımcıların geleneksel erkeklik algılarının değerlendirilmesi amacıyla Chu ve diğerleri (2015) tarafından geliştirilen Ergenlerin Erkeklik Algısı Ölçeği (Adaloscence masculinity relationship scale - EAÖ) kullanılmıştır. Ölçek 12 maddelik öz bildirim dayalı likert tipi bir ölçektir. Ülkemizde ölçeğin 15-18 yaş aralığında yer alan çocuklara yönelik bir adaptasyon çalışması bulunmamak-

tadır. Bu nedenle çalışmada, EAÖ orijinal form üzerinden çevirisi yapılarak kullanılmıştır. Çalışma kapsamında ölçeğin Cronbach Alfa değeri .58 olarak hesaplanmıştır.

2. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmada elde edilen veriler SPSS 20 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu bölümde araştırmacılar tarafından kurulan hipotezler sınanmıştır. Araştırmada yer alan soruların bazıları katılımcıların hepsi tarafından cevaplandırılmadığı için istatistiksel değerlendirmeler cevap veren katılımcılar arasında yapılmıştır.

Çalışmaya katılan araştırma grubunun görüşme sırasındaki yaş aralığı 15-17 yaş ve yaş ortalaması $16,40 \pm 0,76$ yaş iken suçun işlendiği esnadaki yaş aralığı 13-17 yaş ve yaş ortalaması $14,44 \pm 1,07$ yaş, kontrol grubunun yaş aralığı ise 15-17 yaş ve yaş ortalaması $16,18 \pm 0,80$ yaş olarak saptanmıştır. Araştırma ve kontrol gruplarının yaşları, yaşın kontrol değişkeni olması nedeniyle eşleştirilmiştir. Independent-samples t test sonucuna göre de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t:1.035$, $df:98$, $p>0.05$).

2.1. Hipotezlerin Sınanması

Hipotez-1: Cinsel suç nedeniyle hükümlü olan ergenlerin suça karışmamış yaşlılarına oranla cinsellikle ilgili bilgileri daha erken yaşta edindikleri düşünülmektedir.

Çizelge 1. Cinsellikle ilgili ilk bilgileri edinme yaşı

	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
11 yaştan önce	3	7,1	2	4
11-12 yaş	6	14,3	7	14
13-15 yaş	33	78,6	40	80
15 yaş üzeri	-	-	1	2
Toplam	42	100	50	100

Çalışmamızda araştırma ve kontrol grubunda yer alan ergenlerin cinsellikle ilgili bilgileri yoğun olarak 13-15 yaş arası dönemde edindiği ortaya çıkmıştır. Gruplar arasında cinsellikle ilgili bilgileri edinme yaşı açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığına ki kare yöntemi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Ki kare:1.262, $df:3$, $p>0.05$).

Hipotez-2: Cinsel suç nedeniyle hükümlü olan ergenlerin arkadaş çevresinin, suça karışmamış yaşlılarına oranla suç işlemeye daha yatkın ve riskli davranışlarda bulunma olasılığı yüksek kişilerden oluştuğu düşünülmektedir.

Çizelge 2. Arkadaşların suç geçmişi

	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Evet	21	42	7	14
Hayır	29	58	43	86
Toplam	50	100	50	100

Çalışmamızda araştırma ve kontrol gruplarında yer alan ergenler arkadaşlarının suç geçmişi açısından karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında arkadaşlarının suç geçmişi açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığına ki kare yöntemi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (Ki kare:9.722, df:1, $p<0.05$).

Çizelge 3. Arkadaşlarla birlikte suç sayılabilecek riskli davranışlarda bulunma

	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Evet	28	56	9	18
Hayır	22	44	41	82
Toplam	50	100	50	100

Çalışmamızda araştırma ve kontrol grubunda yer alan ergenler arkadaşları ile birlikte suç sayılabilecek riskli davranışlarda bulunup bulunmadıkları açısından karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında arkadaşları ile birlikte suç sayılabilecek riskli davranışlarda bulunmaları açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığına ki kare yöntemi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (Ki kare:15.487, df:1, $p<0.05$).

Hipotez-3: Cinsel suç nedeniyle hükümlü olan ergenlerin duygu kontrolünü sağlayabilme becerilerinin yeterince gelişmediği, suça karışmamış yaşlılarına oranla duygu düzenleme konusunda daha çok güçlük yaşadıkları düşünülmektedir.

Çizelge 4. Grupların duygu düzenleme becerilerinin değerlendirilmesi

	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu		T	Sig.
	Ort	SS	Ort	SS		
Duygu Düzenlemede Güçlük Ölçeği ^a						
DDGÖ Toplam	87,40	17,26	75,48	15,37	-3,47	0,000**
Stratejiler (Ort)	2,43	0,70	1,98	0,69	-3,256	0,002**
Kabul etmeme (Ort)	2,27	0,85	1,95	0,69	-2,084	0,04*

Açıklık (Ort)	2,36	0,62	2,09	2,53	-2,341	0,021*
Dürtü (Ort)	2,54	0,70	2,02	0,64	-3,864	0,000**
Hedefler (Ort)	3,06	0,76	2,86	0,80	-1,26	0,202
Farkındalık (Ort)	2,76	0,58	2,35	0,47	-3,921	0,000**

*p<0,05, **p<0,01

^aYüksek puanlar duygu düzenlemede güçlük yaşama zorluğunun daha fazla olduğunu göstermektedir. Ölçeğin en yüksek puanı 180, en düşük puanı ise 36'dır. Araştırma ve kontrol grubunda yer alan ergenlerin duygu düzenleme becerileri Duygu Düzenlemede Güçlük Ölçeği ile belirlenmiştir. Araştırma ve kontrol grubunun duygu düzenleme becerileri açısından farklılığına independent sample t test yöntemi ile bakılmıştır. Araştırma grubunda yer alan ergenler duygu düzenlemede güçlük ölçeğinde kontrol grubuna göre daha yüksek puan almışlardır. Bu durum araştırma grubunda yer alan ergenlerin duygu düzenleme becerilerinde akranlarına oranla daha çok güçlük yaşadıklarını göstermektedir. Ölçeğin alt testleri bazında yapılan karşılaştırmada ise gruplar arasında Stratejiler, Dürtü ve Farkındalık alt testlerinde .01, Kabul etmeme ve Açıklık alt testlerinde .05 düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Hedefler alt testinin gruplar arası karşılaştırmasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Hipotez-4: Cinsel suç nedeniyle hükümlü olan ergenlerin çocukluk çağında ihmal ve istismar yaşantılarının kontrol grubuna göre daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 5. Grupların çocukluk çağı travmalarının değerlendirilmesi

	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu		T	Sig.
	Ort	SS	Ort	SS		
Çocukluk Çağı Travma Ölçeği ^a						
ÇÇTÖ Toplam	37,6	11,05	32,32	6,42	-1,81	0,005**
Fiziksel İstismar	6,32	3,47	5,08	0,39	-2,51	0,015*
Duygusal İstismar	6,76	2,53	6,28	2,11	-1,03	0,306
Cinsel İstismar	6,72	2,78	5,62	1,10	-2,60	0,011*
Fiziksel İhmal	7,48	2,55	6,48	1,90	-2,22	0,029*
Duygusal İhmal	10,32	4,43	8,86	3,23	-1,88	0,063

*p<0,05, **p<0,01

^aYüksek puan istismar ve ihmal yaşantısının fazla olduğunu göstermektedir. Ölçeğin en yüksek puanı 140, en düşük puanı ise 28'dir.

Araştırma ve kontrol grubunda yer alan ergenler Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ile çocukluklarında maruz kaldıkları istismar yaşantıları açısından independent sample t test yöntemi ile karşılaştırılmışlardır. Araştırma grubunda yer alan ergenlerin kontrol grubunda yer alan ergenlere oranla daha fazla ihmal ve istismar yaşantısı bildiriminde buldukları görülmektedir. Alt testler bazında yapılan karşılaştırmada araştırma grubunda yer alan ergenlerin ölçeğin tüm testleri için istismar ve ihmal bildirimlerinin daha yüksek olduğu ve duygusal istismar ile duygusal ihmal haricindeki alt testlerde iki grup arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Hipotez-5: Cinsel suç nedeniyle hükümlü olan ergenlerin güçlü olma, üstünlük kurma, büyülenme gibi adaptif olmayan narsistik kişilik özelliklerinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 6. Grupların çocukluk narsisizm özellikleri açısından değerlendirilmesi

Çocukluk Narsisizm Ölçeği ^a	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu		T	Sig
	Ort	SS	Ort	SS		
ÇNÖ Toplam	10,94	5,14	12,90	5,49	1,84	0,068

^aYüksek puanlar narsisizm özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Ölçeğin en yüksek puanı 30, en düşük puanı ise 0'dır.

Araştırma ve kontrol grubunda yer alan ergenler çocukluk narsisizm özellikleri açısından Çocukluk Çağı Narsisizm Ölçeği ile independent sample t test yöntemi ile karşılaştırılmışlardır. Yapılan karşılaştırmada gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Hipotez-6: Cinsel suç nedeniyle hükümlü olan ergenlerin geleneksel erkeklik rolleri ile ilgili algılarının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 7: Grupların erkeklik algısının değerlendirilmesi

Erkeklik Algısı Ölçeği ^a	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu		T	Sig
	Ort	SS	Ort	SS		
EAÖ Toplam	26,96	4,68	27,98	4,40	1,123	0,264

^aYüksek puanlar geleneksel erkeklik algılarının daha güçlü olduğunu göstermektedir. Ölçeğin en yüksek puanı 48, en düşük puanı ise 12'dir.

Araştırma ve kontrol grubunda yer alan ergenler sahip oldukları geleneksel erkeklik rolleri ile ilgili algıları açısından Ergenlerin Erkeklik Algısı Ölçeği ile independent sample t test yöntemi ile karşılaştırılmışlardır. Yapılan karşılaştırmada gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

2.2. Tartışma

Çalışmamızda her iki grubun da cinsellikle ilgili ilk bilgileri yoğun olarak 13-15 yaş aralığında edindikleri ortaya çıkmıştır. Cinsellikle ilgili bilgileri edinme kaynağı açısından gruplar benzerlik göstermektedir ancak kontrol grubunda olan ve hükümlü grupta görülmeyen tek bilgi kaynağı ebeveynlerdir. Kontrol grubunda 5 kişi cinsellikle ilgili ilk bilgileri ebeveynlerinden edindiklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte araştırma grubunda ebeveynleri ile cinsellik hakkında konuştuğunu söyleyen yalnızca 2 ergen varken, kontrol grubunda 14 ergen cinsellik hakkında ebeveynleri ile konuştuğunu belirtmiştir. Bu durum ergenlerle ebeveynleri arasında cinsel bilgi paylaşımı ile ilgili iletişimin kontrol grubunda daha kuvvetli olduğunu, dolayısıyla bu durumun kontrol grubundaki ergenlerin cinsellik konusunda ebeveynleri tarafından kontrol edilebilmelerini kolaylaştırıcı bir faktör olabileceğini düşündürmüştür. Schram ve diğerleri (1991) cinsel suçta karışmış ergenlerde cinsel bilgi bozukluğu oranını %44, yeniden cinsel suç işleyenlerde ise %57,9 olarak tespit etmiştir.

Sapkın akran çevresinin suç davranışının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde kritik bir rol oynadığı hipotezi hakkında literatürde açık ve tutarlı deliller mevcuttur. Akranların, ergenlerin suç davranışı göstermesine nasıl yol açtıkları tam olarak açıklanmamış olsa da güncel çalışmalar akran etkisini hızlandıran yaş, cinsiyet, suç geçmişi, ebeveynlere bağlılık ve suç algısı gibi aracı faktörler üzerine yoğunlaşmaktadır (Gifford-Smith ve diğerleri, 2005). Bu bilgiyi destekler şekilde çalışmamızda hükümlü gruptaki ergenler arkadaş veya arkadaş gruplarıyla kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde daha fazla sorun yaşadıklarını ayrıca hükümlü gruptaki ergenlerin arkadaşlarının suç geçmişi öykülerinin ve arkadaşlarla birlikte riskli davranışta bulunma oranlarının kontrol grubuna oranla anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Duygu regülasyonu, bireylerin hedeflerini elde etmek için duygusal tepkilerin izlenmesinden, değerlendirilmesinden ve değiştirilmesinden sorumlu olan içsel ve dışsal süreçler olarak tanımlanmıştır (Thompson, 1990). Çalışmamızda hükümlü grup ile kontrol grubunun duygu düzenleme becerilerinin anlamlı oranda farklı olduğu, hükümlü grubun duygu düzenlemede kontrol grubuna göre yüksek oranda güçlük yaşadığı tespit edilmiş ve elde edilen bulgularla hipotezimiz des-

teklendi. Jones ve diğeri (2016) cinsel saldırgan ergenlerin kontrol grubuna göre duygu düzenlemede genel olarak daha çok zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bizim çalışmamızda ise gruplar arasında sadece hedefler alt testinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Alpay ve diğeri (2017) çalışmalarında çocukluk çağı kötü muamele türleri içinde, yetişkinlikte duygu düzenleme becerileri üzerinde en fazla olumsuz etkiye sahip kötü muamele türünün duygusal istismar olduğunu bulmuşlardır. Benzer bir şekilde Burns ve diğeri (2010) üniversite öğrencisi kadınlarla yürüttükleri çalışmalarında duygusal istismar yaşantılarının travma sonrası stres belirtilerini fiziksel ve cinsel istismara kıyasla daha güçlü bir şekilde yordadığını bildirmişlerdir. Alpay ve diğeri (2017) çocukluk çağı travma ölçeğinin ileri yaşlarda duygu düzenleme ölçeği üzerine aracı rolü olduğu göstermiştir. Aynı çalışmada çocuklukta ihmal ve istismar deneyimleri ile duygu düzenleme güçlükleri ve psikopatoloji (depresyon ve travma sonrası stres belirtileri) arasında güçlü ilişkiler olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak çocukluk çağında maruz kalınan her tür kötü muamele yetişkinlik döneminde oluşabilecek duygu düzenleme güçlüğünü yordamaktadır (Alpay ve diğeri, 2017). Bu bilgi ile birlikte değerlendirdiğimizde çalışmamızda kullandığımız çocukluk çağı travma ölçeğinden elde edilen skorlar hükümlü grubun kontrol grubuna göre duygu düzenlemede daha fazla güçlük yaşamasını açıklar niteliktedir, çünkü çalışmamızda çocukluk çağı travma yaşantıları açısından değerlendirilen gruplardan hükümlü grubun anlamlı ve yüksek oranda çocukluk çağı travması yaşadığı öğrenilmiştir.

Shaw ve diğeri (1996) cinsel saldırgan ergenlerle yaptıkları psikiyatrik görüşmeler neticesinde bu grupta yaygın bir şekilde narsistik, sınır ve davranım bozukluğu içeren şiddetli kişilik bozukluğu özellikleri saptamıştır. Aynı çalışma bu ergenlerin %92 oranında davranım bozukluğu, %67 oranında narsistik kişilik bozukluğu ve %72 oranında ise sınır kişilik bozukluğu gösterdiklerini belirtmektedir. Ancak literatürde ergen cinsel saldırganların narsistik özellikleri ile ilgili tersi yönde bulgular da bulunmaktadır. Çalışmamızdaki bulguların da gösterdiği üzere narsistik özelliklerin doğrudan cinsel suça neden olan bir faktör olarak ele alınmaması daha yerinde olacaktır. Çalışmamızda çocukluk çağı narsistik kişilik özellikleri açısından karşılaştırılan hükümlü ve kontrol grubunda narsisizm skorları açısından bir farklılık saptanmamıştır.

Çalışmamızda gruplar ergenlerin erkeklik algısı açısından Ergenlerin Erkeklik Algısı Ölçeği (Chu ve diğeri, 2005) ile karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamış ve bu konuda kurduğumuz hipotez desteklen-

memiştir. Literatürde birçok çalışmada cinsel suç saldırganlarının erkeklik algılarının kontrol grubuna göre daha geleneksel, maskülen olduğu belirtilmiştir. Öte yandan Hunter ve diğerleri (2003) ergen kadınlara ve kendilerinden daha küçük çocuklara cinsel saldırganlıkta bulunan ergenleri karşılaştırdıkları çalışmalarında iki grup arasında beklenenin aksine erkeklik algısı açısından farklılık tespit etmemişlerdir. Erkeklik algısının daha çok spesifik risk faktörleri üzerinde aracı etkisi olabileceğini göstermişlerdir. Çalışmamızda da araştırma ve kontrol grupları arasında erkeklik algısı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

SONUÇ

Ergenlik döneminde ortaya çıkan cinsel saldırgan davranışların ortaya çıkmasında etkili olan faktörlerin araştırılması amacıyla cinsel suçtan hüküm giyen 50 ergen ile herhangi bir suça karışmamış 50 ergen karşılaştırılmıştır.

Hükümlüler ile kontrol grubu yaş değişkeni açısından eşleştirilmiştir. Araştırma ve kontrol grubundaki ergenler arkadaş özellikleri ve arkadaşlarla ilişkileri açısından da önemli farklılıklar göstermektedir. Çalışmamızda araştırma grubundaki ergenlerin kendilerinden büyük kişilerle arkadaş olma eğilimi gösterdikleri, arkadaş veya arkadaş gruplarıyla sorun yaşama oranlarının daha yüksek olduğu, arkadaşlarının suç geçmişi öykülerinin ve arkadaşlarıyla birlikte riskli davranışlarda bulunma oranlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Grupların cinsellikle ilgili bilgileri benzer yaşlarda edindikleri ve cinsel bilgi kaynakları açısından farklılık göstermedikleri bulunmuştur. Ancak araştırma grubunda ergenlerin ebeveynleri tarafından cinsellik hakkında bilgilendirilmedikleri görülürken kontrol grubunda ebeveynlerin cinsellikle ilgili daha bilgilendirici oldukları ve kontrol grubundaki ergenlerin ebeveynleriyle cinsellik hakkında daha yüksek oranda konuştukları görülmüştür.

Hükümlülerin duygu düzenlemede güçlük, çocukluk çağı travma skorları kontrol grubuna kıyasla yüksek bulunurken, erkeklik algısı ve narsisizm skorları açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

KAYNAKÇA

Alpay, E. H., Aydın, A. A. ve Bellur, Z. (2017). Çocukluk Çağı Travmalarının Depresyon ve Travma Sonrası Stres Belirtileri ile İlişkisinde Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü. *Symptoms and Depression*, Klinik Psikiyatri. Doi: 10.5505/kpd.2017.98852

Barbaree, H. E. ve Marshall, W. L. (2006). An introduction to the juvenile sex offender: Terms, concepts and definitions. H. E. Barbaree ve W. L. Marshall (Eds.), *The juvenile sex offender* (2nd ed., pp. 1–18). New York: Guilford.

Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L. ve Foote, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *American Journal of Psychiatry*, 151, 1132- 1136. Doi: 10.1176/ajp.151.8.1132

Burns, E. E., Jackson, J. L. ve Harding, H. G. (2010). Child maltreatment, emotion regulation, and posttraumatic stress: The impact of emotional abuse. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(8), 801-819. Doi: 10.1080/10926771.2010.522947

Burton, D., Demuynck, S. ve Yoder, J. R. (2014). Executive dysfunction predicts delinquency but not characteristics of sexual aggression among adolescent sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 28(8), 707-721. doi: 10.1177/1079063214556357.

Chaffin, M., Bonner, B. ve Pierce, K. (2003). *NCSBY Fact Sheet: What research shows about adolescent sex offenders*. Oklahoma City, OK: Center on Child Abuse and Neglect, University of Oklahoma Health Sciences Center.

Chu, J. Y., Porche, M. V. ve Tolman, D. L. (2005). The Adolescent Masculinity Ideology in Relationships Scale: Development and Validation of a New Measure for Boys. *Men and Masculinities*, 8(1), 93-115. <http://dx.doi.org/10.1177/1097184X03257453>

Doyle, R. L. (2014). Childhood Abuse and Adverse Experience in Adolescents Who Harm Others. PhD thesis in Forensic Psychology. University of Nottingham.

Elliott, D. S. ve Morse, B. J. (1989). Delinquency and drug use as risk factors in teenage sexual activity. *Youth and Society*, 21, 32-57.

Elliott, R., Watson, J.C., Goldman, R.N. ve Greenberg, L.S. (2004). *Learning Emotion-Focused Therapy. The process-experiential approach to change*. Washington DC: American Psychological Association.

Finkel, M. L. ve Finkel, D. G. (1981). Sexual and contraceptive knowledge, attitude and behavior of male adolescents. F. Furstenberg, R. Lincoln & J. Menken (Eds.), *Teenage sexuality, pregnancy and childbearing* (pp. 327–335). Philadelphia: Temple University Press.

Finkelhor, D. (1979). What's wrong with sex between adults and children? Ethics and the problem of sexual abuse. *American Journal of Orthopsychiatry*, 49, 692-697. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1939-0025.1979.tb02654.x>

Finkelhor, D., Hammer, H. ve Sedlak, A. J. (2008). *Sexually assaulted children: National estimates and characteristics*. Washington, D.C.: U. S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.

Gifford-Smith, M., Dodge, K. A., Dishion, T. J. ve McCord, J. (2005). Peer influence in children and adolescents: Crossing the bridge from developmental to intervention science. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 33(3), 255-265. DOI: 10.1007/s10802-005-3563-7

Hanson, R. K. ve Scott, H. (1995). Assessing perspective-taking among sexual offenders, nonsexual criminals, and nonoffenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 7, 259-277. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02256831>

Hershkowitz, I. (2014). Sexually intrusive behavior among alleged CSA male victims: A prospective study. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 26(3), 291-305. <https://doi.org/10.1177/1079063213486937>

Hunter, J. A., Figueredo, A. J., Malamuth, N. M. ve Becker, J. V. (2003). Juvenile sex offenders: Toward the development of a typology. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 15(1), 27-48. DOI: 10.1177/107906320301500103

Gratz, K. L. ve Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41-54. <https://doi.org/10.1023/B:JOBA.0000007455.08539.94>

Johnson, G. M. ve Knight R. A. (2000). Developmental antecedents of sexual coercion in juvenile sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 12(3), 165-178. <https://doi.org/10.1023/A:1009546308248>

Jones, S., Joyal, C. C., Cisler, J. M. ve Bai, S. (2016). Exploring Emotion Regulation in Juveniles Who Have Sexually Offended: An fMRI Study. *Journal of Child Sexual Abuse*, 26(1), 40-57. DOI: 10.1080/10538712.2016.1259280

Lovell E. (2002) I think I may need some help with this problem: responding to children and young people who display sexually harmful behaviour. London: NSPCC.

Naidoo, L. ve Sewpaul, V. (2014). The life experiences of adolescent sexual offenders: Factors that contribute to offending behaviours, *Social Work/Maatskaplike Werk*, 50(1), 84-98. DOI: <https://doi.org/10.15270/50-1-17>

Rodriguez, C. M., Tucker, M. C. ve Palmer, K. (2016). Emotion regulation in relation to emerging adults' mental health and delinquency: A multi-informant approach. *Journal of Child and Family Studies*, 25(6), 1916–1925.

Rugancı, R. N. ve Gençöz, T. (2010). Psychometric properties of a Turkish version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Clinical Psychology*, 66 (4), 442-455. DOI: 10.1002/jclp.20665

Ryan, G.D. ve Lane, S. L. (1997). *Juvenile Sex offending: Causes, Consequences and Corrections* (Rev. ed). San Francisco: Jossey-Bass.

Schram, D., Milloy, C. ve Rowe, W. (1991). *Juvenile sex offenders: A follow-up study of reoffense behavior*. Olympia, WA: Washington State Institute for Public Policy.

Seghorn, T., Boucher, R., J. ve Prentky, R. A. (1987). Childhood sexual abuse in the lives of sexually aggressive offenders. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 26, 262 – 267. <https://doi.org/10.1097/00004583-198703000-00025>

Shaw, J., Applegate, B. ve Rothe, E. (1996). Psychopathology and personality disorders in adolescent sex offender. *American Journal of Forensic Psychiatry*, 17(4), 19-38.

Sheffield, C. J. (1987). Sexual terrorism: The social control of women. B. B. Hess ve M. M. Ferree (Eds.), *Analyzing gender: A handbook of social science research* (pp. 171-189). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

Şar, V., Öztürk, E. ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri*, 32(4), 1054-1063. doi: 10.5336/medsci.2011-26947

Thomaes, S., Bushman, B.J., Stegge, H. ve Olthof, T. (2008) Trumping shame by blasts of noise: Narcissism, self-esteem, shame, and aggression in young adolescents. *Child Development*, 79(6), 1792–1801. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2008.01226.x

Thompson, E. H. (1990). Courtship violence and the male role. *Men's Studies Review*, 7, 4-13.

To cite this article: Rajvaramethi, P.; Klomkul, L. (2019). Area Studies of Asean Cross Cultural Learning of Clmv Students Studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(2), 37-50

Submitted: June 25, 2019

Accepted: August 22, 2019

**AREA STUDIES OF ASEAN CROSS CULTURAL LEARNING OF
CLMV STUDENTS STUDYING AT
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY**

Phra Rajvaramethi¹

Lampong Klomkul²

ABSTRACT

The purpose of this qualitative research article was to study ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University using area studies (CLMV refers to Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam). The target group was selected from educators, lecturers and students from CLMV countries using purposive sampling. Field study in CLMV countries applied interview guideline and self-reflection was used for qualitative data collection and was analyzed using classified, content analysis and analytic induction. Results indicated that Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Thailand is a Buddhist University that has the number of CLMV students who taking the registration each year for more than one thousand students. Good models of ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University composed of 3 aspects including: 1) pattern of conduct (custom) such as learning oneself and others with empathy, mutually maintaining kindness and practicing the religious principles; 2) the principle of coexisting (Buddhist manners) such as learning languages for communication, following the rules and regulations of the university, practicing Buddhist principle or the teaching of Buddha and commonly respecting each other; and 3)

¹ Assoc. Prof. Dr., Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand, eduaseanmcu@gmail.com

² ASEAN Studies Centre, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand, Tel. +66 92 251 1212, research.mcu@gmail.com

following the Buddhist sect such as conserving custom, tradition and ways of practice, following the Buddhist disciplines and having learning center for knowledge sharing. In addition, living together in the community with social conduct and manners is always encouraged in order to provide the opportunity for students who came from different social backgrounds to understand each other.

Keywords: ASEAN, Area Studies, Cross Cultural Learning, CLMV Students

INTRODUCTION

Thai Education has initiated from the temple by provided basic education for students. In higher education, there are two Buddhist universities that still play important role of increasing level of people education both academic and morality. Mahachulalongkornrajavidyalaya University is one of higher education institutes, and it is a Buddhist university that opens for Thai people and foreigners who interested in studying both academic and moral practice. The university has been established as a government university since 1997 and has developed both hardware and software aspects in order to prepare learners to be ready for the development of being a center of Buddhism in national and international levels continually. The purpose of educational management relates to ASEAN Community (ASEAN refers to the Association of Southeast Asian Nations) that is the education for encouraging each other by training and conducting research including Southeast Asia Studies. Students are encouraged to realize and understand each other by sharing knowledge between ASEAN countries that related to the third pillar of ASEAN cultures and societies.

ASESN is the community that has been set with the target of cooperative working and build the unity within community by sharing and supporting each other (Piboonsongkram, P., 2011; The Office of Strategy and Evaluation, 2013). For this reason, lectures and instructors from educational institutes should be able to organize classroom activities to enhance student's learning in several technique and should cover with five aspects consisted of 1) cognitive domain, 2) affective domain, 3) psychomotor domain, 4) skills and 5) integration. These are learning models for international learning (Khamanee, T., 2007).

In the university community, it is an educational institute of students who come from different countries and have the differences in races, languages and tradi-

tions living together in the campus. When people from two or more cultures interact with each other on the regular basis, it results in multiculturalism. They need to adjust their styles as well as their communication patterns to fit the styles of the host nation (Apiwanworarat, T., 2018). Considering in the university community, activities have been organized by students to enhance living together peacefully which is the main purpose of educational management that the faculty members wish to see them to encourage each other to cooperate and join in activities together creatively and also complement each other. According to their ethnicity or country, they are not divided into groups. On the other hand, when the understanding occurs, the coordination in the activities of the university can be easily carried out both in the classroom and outside the classroom in accordance with the goals of the university that focuses on training students to have both knowledge and morality. Then, they can apply into the society after graduation.

Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University are diverse and different in races, languages, religions and traditions especially students who come from CLMV countries consisted of Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam. They need to live together on campus, but from this distinction resulting in the management of education or living and activities being separate both inside and outside the classroom. Therefore, the university needs to find effective learning methods to encourage cross cultural learning for students who are the host to have a better understanding of students' cultures from ASEAN countries in order to study with effectiveness and adapt themselves to understand other cultures in ASEAN. This will be a good role of model for institutes of higher education in Thailand which have students from different countries especially in ASEAN community.

RESEARCH PURPOSE

The purpose of this research article was to study ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University using area studies.

RESEARCH METHODS

Qualitative research was used for research design and two phases were designed. The first phase used field study with in-depth interview for studying case studies that are being best practices of cross cultural learning in CLMV countries. Phase 2 used self-reflection to develop model of ASEAN cross cultural learning of CLMV students. The target group was selected from educators, lecturers and students from CLMV countries using purposive sampling. Guideline for interview and reflection were used for qualitative data collection. Triangulation was also used for validation of qualitative data which considered from different sources of data collection. Qualitative data were classified and analyzed by using content analysis and analytic induction.

RESULTS

Good models of ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University composed of 3 aspects which are pattern of conduct, the principle of coexisting and following the Buddhist sect. Results of this research can be shown as below:

A. Pattern of Conduct (Custom)

Pattern of conduct is the way of daily life practicing for Buddhist monks or layman according to the Buddhist phrase called “Practicing is the representative of leader’s teaching” (Earley, P. and Ang, S., 2003). The meaning of this principle of practice can be the key or mechanism to preserve the status of religious followers such as venerable, novices and Buddhists who come from Lao PDR, Cambodia, Myanmar, Vietnam and Thai. There are two parts of custom which are principles and practices. For the principle, students will live and follow pattern of conduct based on their backgrounds such as Lao PDR, Cambodia, Myanmar and Thai follow the principle of Theravada Buddhism whereas Vietnam follows Mahayana Buddhism. For practices, students practice is based on their teachers or religious masters who have taught them both from their countries and Buddhist University.

B. The Principle of Coexisting (Buddhist Manners)

Principle of living together is a form of practice that related to beliefs and traditional which has a pattern from tradition or a practice that has been done. It has

continued from Buddhism traditional dress pattern, color of cloth, practice about eating, eating at different times. For example, Mahayana from Vietnam will eat a food without meat. In addition, there are some different practices from different countries such as the use of different colored fabrics of monks in each country or each sect, some shaving the eyebrows whereas some are not shaving the eyebrows. These showed the similarities and differences in the case of tradition especially tradition due to religion. Even one implication is joint learning and one implication is conflict, they are still defining the attitude towards expression in those practices.

C. Following the Buddhist Sect (Difference of Practices)

Respect for Buddhism is a practice related to religious sects and is different through forms such as instruction Related to the dress between Mahayana of Vietnam and Theravada in Thai, Myanmar, Laos, Cambodia. The Theravada denominations will affect dressing, robes, mantras, prayers. These practices are due to the religious sects associated with the expression and living together from the traditions and practices that occurred. In relation to sect's ethnicity as in the case of Theravada in Vietnam, the majority of people are Cambodians. Mahayana is only a group of Vietnamese people. Ethnic differences in Myanmar with respect to Theravada Buddhism, such as the large Thai Mon ethnic groups, Burma Karen, or those who are Buddhists who are native living in Rakhine State, which has a significant effect on the practice denomination.

Good models of ASEAN cross cultural learning of CLMV Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University composed of 3 aspects including: 1) pattern of conduct (custom) such as learning oneself and others with empathy, mutually maintaining kindness (Kanlayanamitta) and practicing the religious principles; 2) the principle of coexisting (Buddhist manners) such as learning languages for communication, following the rules and regulations of the university, practicing Buddha Dhamma or the teaching of Buddha and mutually respecting each other; and 3) following the Buddhist sect such as conserving custom, tradition and ways of practice, following the Dhamma discipline (Dhammavinaya) and having learning center for exchanging ideas. Summary of Good models in ASEAN cross cultural learning of CLMV students can be shown as in Figure 1.

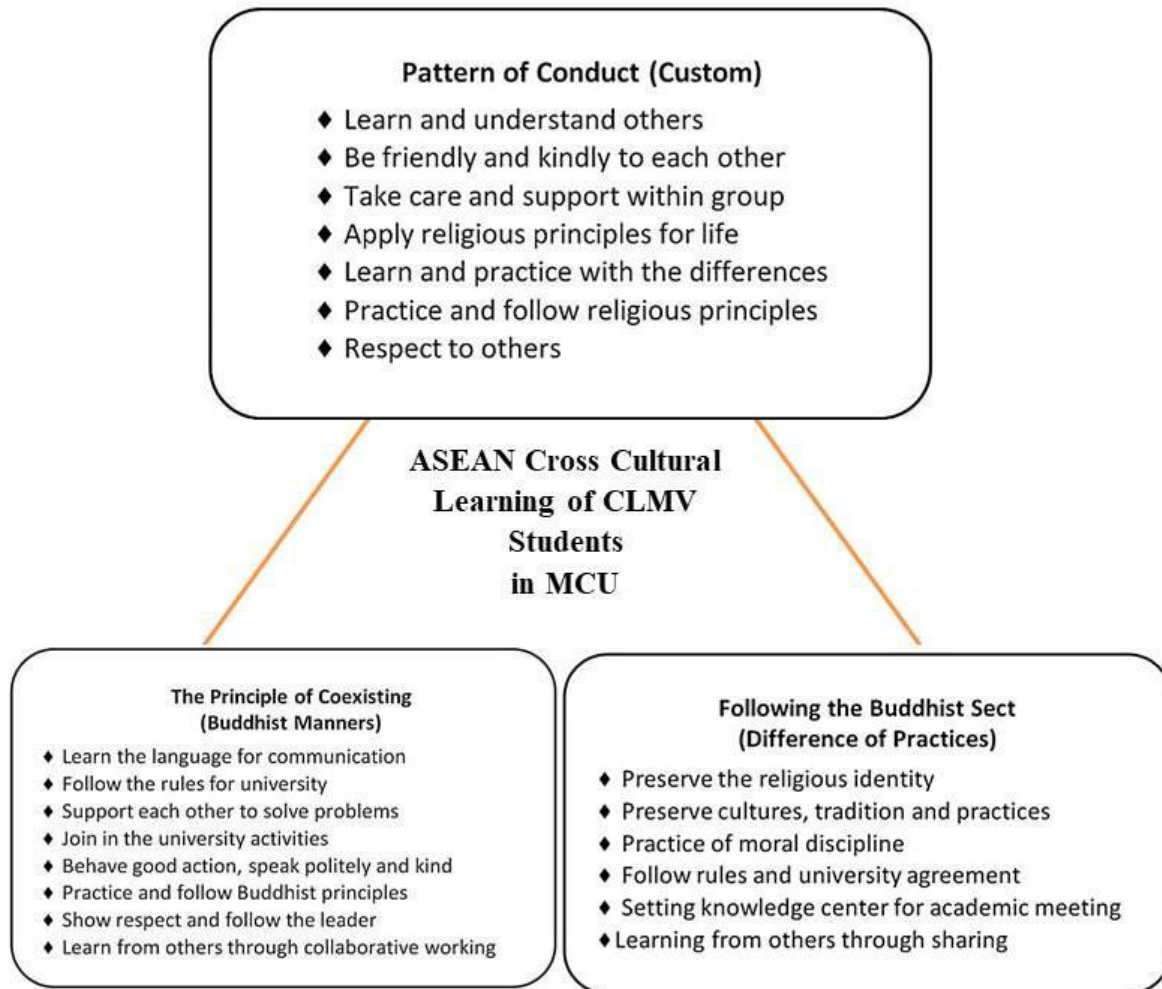

Figure 1: Good model of ASEAN cross cultural learning of CLMV Students in

Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU)

DISCUSSIONS

The first aspect of discussion is to focus on a studying of best practice case study that is a good example of cross cultural learning in ASEAN countries, it was found that learners and instructors who come from CLMV countries most of them are Buddhists and adopt religious practices as a way of life. In three countries, Cambodia, Lao PDR and Myanmar, Theravada Buddhism is respected whereas in Vietnam respects Mahayana Buddhism. However, when the populations of these countries have the opportunity to live together in the same society and doing the same activity together, there will be differences in the ways of

practice of each race, even if respecting the same religion. Therefore, the process of learning in each other's culture is necessary and is an opportunity to reduce the cultural gap by making each person turn to learn each other including opening up to accept other cultures from friends who come from many different cultures from ASEAN countries as shown in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, the Buddhist University of Thailand. There are students from ASEAN countries especially in the CLMV countries who come to study in religious and various academic sciences. When they are coming to study in the same community, it would make an opportunity to interact with each other both activities in the classroom and outside the classroom. Therefore, resulting in learning is shown in the pattern of self-practice such as learn to know each other, pay attention other ideas, maintain good friendships, take care and help each other within a group or denomination. As the result, religion has influence on well-being, learn about the differences of self-practice, and practice according to the principles of religion. For the concept of cross cultural learning process, there are five steps, including 1) open to accept new culture, 2) prepare the mind to learn different things, 3) prepare mind to the situations, 4) understand the behavior of other students, and 5) adjust the paradigm of culture. This step is learning, understanding, adjusting and leading to understand the cultural adaptation process that is consistent with the six dimensions (Earley, P. & Ang, S., 2003). Researcher suggested that to be a knowledgeable and understanding person in other cultures that are differently intelligent, they must consist of a six-dimensional cognitive paradigm consisting of the 1st dimension is to understand what the culture intended to show (declaration), the 2nd dimension is to understand the procedural process of the culture, the 3rd dimension is to understand the consistency (analogical), the 4th dimension is to know the pattern recognition, the 5th dimension is to know how to do external scanning, and the 6th dimension is to be consciousness (self-awareness). One who can adjust themselves to fulfill these six dimensions, he or she can be a culture conscious person at all times. This is starting from learning, understanding and putting in a participatory manner through adaptation in order to learn and be able to live in different cultures. In addition, there is a common to the majority of Buddhist cultures of Northern ASEAN nations including Thailand, Lao PDR, Myanmar and Cambo-

dia, all have a similarly elegant form physical greeting made by placing both hands together palm with finger pointing upwards. The greeter holds hands higher and bows deeper as the age, seniority, or status of the greeted rises. Researcher has proposed the guidelines to avoid cross cultural problems, these are some guiding practices consisted of 1) try to understand other cultures, 2) respect each other, 3) keep an open mind and think positively, 4) adapt and improve yourself and avoid having a negative mindset, and 5) understand the beliefs, values, and rules of cultures (Apiwanworarat, T., 2018).

The second aspect of discussion related to the model of learning management across ASEAN from theory into practice. The process of developing a model for this research started with a qualitative study to develop a conceptual framework for research in a manner that shows the relationship between variables in order to obtain guidelines for developing field area variables from in-depth interviews and observations. According to variables and issues of interest to study, the findings obtained from in-depth interviews led to the addition of variables in the research framework to be clearer and important, consistent with the social and cultural context. For the model and practices of people from different cultural backgrounds under the similarities of Buddhism, the variables are clear and begin to develop cross cultural learning activity and management process. Develop a learning set about the religious culture of CLMV countries creates a learning management plan and to be used as a guideline for organizing workshop activities, and then to conduct an examination of the appropriateness and feasibility of conduct from education experts and ASEAN education. This is also being an essential skill for learners in the 21st century that study “The relationship between skills in the 21st century with digital technology skills”, by presenting the results of the study that are the necessary skills in the 21st century obtained from the synthesis of 25 articles in total of 7 main areas consisting of academic skills, information management, communication, collaborative learning, creative thinking, critical thinking and problem solving. Related context skills have been included for this study such as ethical awareness, cultural awareness, flexibility, self-directed learning, and lifelong learning. From the mentioned reasons, it shows that model of ASEAN cross cultural learning management can be developed from theory into practice and can be useful for teaching and learning

management that is consistent with the development of learner skills in the 21st century (Laar, E.V., 2017; Bell, S., 2010; Bellanca, J. A. & Brandt, R. S. (2010). The variables found from synthesis are work skills, thinking skills, academic achievement nature of researchers, basic research and problem solving skills, critical thinking including seeking knowledge and attitudes. It can be seen that learning management is a teaching technique that helps to develop a variety of skills. Therefore, this research is to develop cross cultural learning management and choose to use for learning management as a base to develop ASEAN cross cultural learning for CLMV students.

ASEAN CROSS CULTURAL MODEL

From studying ASEAN cross cultural learning management from target groups with good practices enabling information to be used in group discussions and develop the ASEAN cross cultural learning management model in CLMV countries for the Mahachulalongkornrajavidyalaya University students. The workshop of organizing active activities in the country with Mahachulalongkornrajavidyalaya University students 4 sites and also 1 organizing activity in ASEAN country. Then, lesson learned from self-reflection were used for the analysis and develop quantitative research tools in order to assess the quality developed causal relationship model. The result of the data analysis resulted in the findings that answered the research objective and get the ASEAN cross cultural learning management model in the CLMV countries for the complete Mahachulalongkornrajavidyalaya University students. From the model of ASEAN cross cultural learning management in the CLMV countries for Mahachulalongkornrajavidyalaya University students, it is consistent with the actual situation of cross-cultural learning of Mahachulalongkornrajavidyalaya University students where ASEAN cross cultural learning management will result in a happy coexistence that requires components of ASEAN cross cultural learning content, including patterns of self-practice, principles of living together and respect for Buddhism. It is an important part in the design of the learning process management for students to learn across ASEAN culture in accordance with the 5-step process: 1) open mind to receive a new culture, 2) ready to learn with the difference, 3) prepare mind to the situations, 4) understand the behavior of other students, and 5) adjust paradigm shift

of culture (Schön, D. A. (1983). The model is developed using educational framework which consisted of content knowledge, pedagogical knowledge, and technological knowledge in order to promote ASEAN learning community (Koehler, M. & Mishra, P. (2009). There are form of activities that promote cross cultural learning such as exchanging learning from their own experiences, cultural activity demonstration, and cooperative learning. It was also combined with the summary of ASEAN cross cultural learning management, components of ASEAN cross cultural learning, ASEAN cross cultural learning process and activities for cross cultural learning can promote a happy living together as well.

From the phrase of “differences is not the conflict” in the meaning of CLMV context, it is the co-cultures that are the same phenomena of Buddhism, learning, adaptation, and culture of living. Therefore, it is very important to initiate the understanding and adaptation in order to live together. Buddhist University in Thailand is the educational institute that provides the opportunity for students from different cultures and other aspects to learn and to live together. Students have adjusted themselves under the different conditions. The target of living is to have creative life within the community under learning environment in order to approach to cross cultural learning in multicultural context. The development of ASEAN cross cultural learning model consisted of six aspects of ASEAN cross cultural learning which are the content of peace, cultural integration, research-based learning, creating innovation, authentic assessment, and applying instructional media. Lesson plan will be included with content, process and learning activities in order to enhance the level of coexistence with happiness for students who live in the university community. ASEAN cross cultural learning model can be shown in Figure 2.

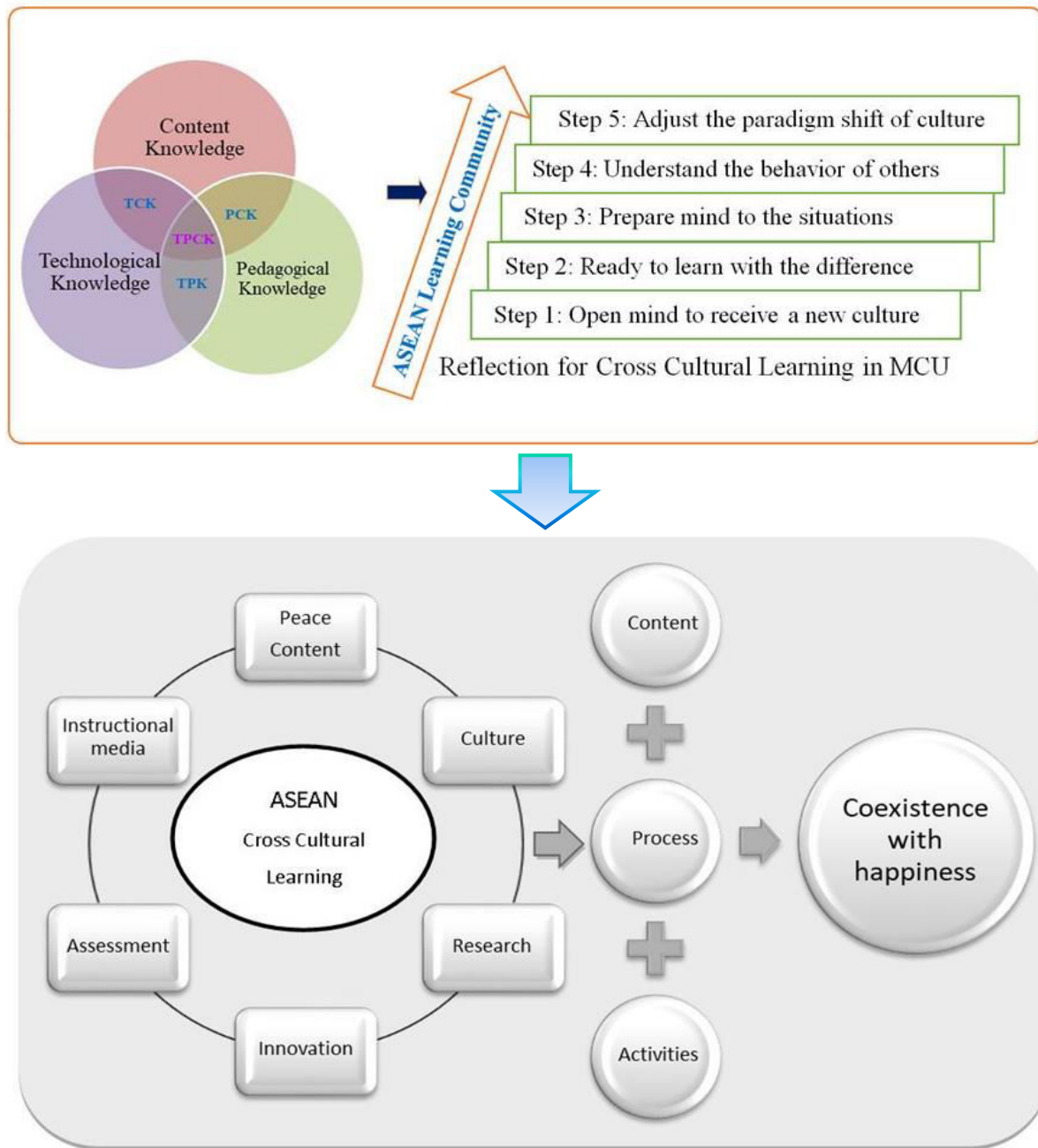

Figure 2: ASEAN Cross Cultural Learning Model

CONCLUSION

A models of ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University focuses on three aspects consisted of 1) pattern of conduct, 2) the principle of coexisting, and 3) following the Bud-

dhist sect. The result of quality assessment, learning management model concluded that managing ASEAN cross cultural learning will result in a happy living place that requires the components of ASEAN cross cultural learning content such as patterns of self-practice, principles of living together, and respect for Buddhism which is used as an important part in the design of the learning process management for students to learn across ASEAN culture in accordance with the 5-step process: 1) open mind to receive a new culture, 2) ready to learn with the difference, 3) prepare mind to the situations, 4) understand the behavior of other students, and 5) adjust paradigm shift of culture. The model is developed using educational framework which consisted of content knowledge, pedagogical knowledge, and technological knowledge in order to promote ASEAN learning community. In addition, contents of ASEAN cross cultural learning, ASEAN cross cultural learning process and activities for cross cultural learning are needed to promote a happy living together in the society including ASEAN learning community.

ACKNOWLEDGEMENT

This research article has completed with high cooperative working of research team who spent their times of conducting research on field studies in ASEAN countries. They have also supported all research process with effectively, and we would like to thank Asst.Prof.Phra Khruwimonsinlapakit, Phrabaidika Suphot Ketnakorn, Asst. Prof. Dr Phichet Thangto, Asst.Prof.Dr. Rittichai Kamnak, Asst.Prof.Dr. Phrapalad Raphin Buddhiso, Asst.Prof.Dr .Jatuphum Ketchatturat, and Mr .Kavipon Srihamongkol with appreciation for all of the hard work. We would like to express our thanks to National Research Council of Thailand, the organization that provided us financial support for the research project. The most important person for special thanks is the former rector of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Most Ven.Prof.Dr. Phra Brahmaphundit) who has signed the contract of research fund and has also provided us the opportunity to study with bachelor degree students and the facility for conducting research.

REFERENCES

Apiwanworarat, T. (2018). *Cross Culture and Diversity in ASEAN in the ASEAN Community and Beyond*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. February 2018: 285, 294.

Bell, S. (2010). Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies*. Issues and Ideas, 83:2, 39-43, DOI: 10.1080/00098650903505415

Bellanca, J. A. & Brandt, R. S. (2010). *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn (Leading Edge)*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Earley, P. & Ang, S. (2003). *Cultural intelligence: individual interactions across cultures*. Stanford University Press Stanford: USA.

Khamanee, T. (2007). *Learning management by the learner used research as the learning process*. Bangkok: Office of Research and Educational Development.

Koehler, M. & Mishra, P. (2009). What is Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK)?. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 9(1), 60-70. Waynesville, NC USA: *Society for Information Technology & Teacher Education*. Retrieved June 10, 2019 from <https://www.learntechlib.org/primary/p/29544/>.

Laar, E.V., and others. (2017). The relation between 21st century skills and digital skills: A systematic literature review. *Computers in Human Behavior*. Vol.72, July 2017: 577-588.

Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *Thai Tipitaka of MCU version*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press, (T. Maha (Thai) 10/216/164).

Piboonsongkram, P. (2011). Building the connection in ASEAN for Thai usefulness. *ASEAN Highlight*: 50-53,

Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York: Basic Books. (Reprinted in 1995).

The Office of Strategy and Evaluation. (2013). *Knowledge of ASEAN community*. Bangkok: National Office of Buddhism Publisher.

To cite this article: Yararel Doğan, B.; B. Asar, T. (2019). Endüstri Devrimi ile Başlayan Yeni Dönem Yaratıcılık Düşüncesi ve Tasarımda Cinsiyet Kimliği. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 3(2), 51-60

Submitted: July 01, 2019

Accepted: September 13, 2019

ENDÜSTRİ DEVRİMİ İLE BAŞLAYAN YENİ DÖNEM YARATICILIK DÜŞÜNCEİ VE TASARIMDA CİNSİYET KİMLİĞİ

Bilge Yararel Doğan¹

Tülay B. Asar²

ÖZET

Cinsiyet kavramı, günümüze gelene kadar pek çok farklı disipline araştırma konusu olmuştur. Tasarım alanında da cinsiyet kavramı, kullanıcı ve tasarımcı cinsiyetleri açısından farklı açılardan ele alınmıştır. Yaratma eğilimi, her bireyde bulunan ve çevresel, eğitsel, duyuşsal etmenlerle artıp azalabilen bir yetenektir. Tasarımcı kimliğine sahip bireyler bu yetenekle birlikte, tasarlama sürecinde birbirinden farklı bakış açılarıyla tasarımlar gerçekleştirirler. Tasarımcı-tasarım denkleminde yeteneğin yanında bulunan etmenlerden biri de tasarım bilgisidir. Tasarım bilgisi, öznel ve nesnel olan bilgiler sisteminin tasarımcı değer süzgecinden geçmesiyle oluşmaktadır.

Sosyolojik olarak gelişim-değişim gösteren ilişkiler çerçevesinde, özellikle endüstri devrimi sonrasında başlayan modernizm hareketiyle birlikte daha çok göze çarpan, toplumun bireye yüklediği roller değişmeye başlamıştır. Bu değişimlerin tasarım alanına yansması ise farklı şekillerde ortaya çıkmıştır. Tasarım alanında gerek kuramsal gerekse uygulama alanının da, diğer pek çok alandakine benzer olarak, yakın tarihe kadar erkek egemen bir anlayış hakim olmuştur. Kadınların evin içinden dışarı çıkmaları ile birlikte modernite kavramı mekanı kavramsallaştırmış, cinsiyet kavramının tasarım konusunun içerisinde yer almasına neden olmuştur. Toplumsal ve sosyal rollerin çok önceki dönemlerden itibaren dağıtılmış olduğu bir dünyada kadınların mekana, malzemeye, tasarıma ve tasarlamaya karşı nasıl bir konumda durdukları sorusu gereksiz olarak görülüyordu. Modernizm ve endüstri devrimi sonucunda kadının pek çok alanda etkin olmaya başlaması, tasarımda kadının ve erkeğin karşılıklı yoksa yanyanamı durması konusunda bazı kafa karışıklıkları yaratmıştır. Yapılan çalışmada endüstri devrimi ve sonrasında

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstinye Üniversitesi/İstanbul, bilgeyararel@gmail.com

² tulay_b.asar@windowslive.com

yaşanan süreçte tasarım alanında cinsiyet konusu ne şekilde ilerlemiş ve ilerlemenin safhalarının tasarıma ne şekilde yansıdığı konuları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Endüstri Devrimi, Cinsiyet, Tasarım, Modernite

THE NEW THOUGHT OF CREATIVITY THAT STARTED WITH INDUSTRIAL REVOLUTION AND GENDER IDENTITY IN DESIGN

ABSTRACT

The concept of gender has been the subject of research into many different disciplines until today. In the field of design, the concept of gender has been addressed from different perspectives in terms of user and designer gender. The tendency to create is an ability that exists in every individual and can be increased or decreased by environmental, educational and sensory factors. With this talent, individuals who have a designer identity perform designs with different perspectives in the design process. One of the factors in the designer-design equation is the knowledge of design. Design knowledge is formed by passing the subjective and objective information system through the designer value filter.

Within the framework of sociological development-changing relations, especially with the modernism movement that started after the industrial revolution, the more prominent roles of the society have started to change. The reflection of these changes on the field of design has emerged in different ways. In the field of design, both the theoretical and the field of application, similar to many other fields, have dominated the male-dominated understanding until recently. With the women coming out of the house, the concept of modernity conceptualized the space and made the concept of gender a part of the design. In a world where social and social roles have been disbanded from a long time ago, the question of how women stand against space, materials, design and design was considered unnecessary. As a result of modernism and the industrial revolution, women became active in many areas and created some confusion about the fact that women and men stopped in mutual or mutually favorable terms. In this study, how the gender issue has progressed in the field of design during the industrial revolution and the aftermath of the process will be discussed and how the phases of progress are reflected in the design.

Keywords: Industrial Revolution, Gender, Design, Modernity

GİRİŞ

Dünya üzerinde insan hak ve özgürlüklerinin topluma yayılmasının arkasında günlük yaşantıyı her yönüyle etkileyen belirli gelişmelerin olduğu söylenebilir. Aydınlanma hareketi, Endüstri Devrimi ve Fransız Devrimi tarihsel olarak bu gelişmelerin en önemlilerindedir. Bu gelişmeler insanın kendi özgür düşünce ve tercihleri çerçevesinde biçimlendirmesiyle sonuçlanmıştır. İnsan hak ve özgürlüklerinin yalnızca ideal ve ilke olarak kalmayıp, fiili yaşamda kendine anlamlı bir yer bulması devrimlerin toplumda kendini kabul ettirme düzeyi ile ilişkilidir. Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek arasında doğuştan var olan farklılıkların dışında toplumsal yaşantının oluşturduğu farklılıklardır. Bu farklılıkların nasıl ortaya çıktığı ve doğuştan gelen farklılıklarla nasıl ilişkilerinin olduğu önemli tartışma konularıdır.

Bugün içinde yaşadığımız dünyanın belki de daha önce görülmemiş ölçeklerde hızlı bir değişim süreci geçirmekte olduğu bir gerçektir. Yaşanan değişimler sosyo-ekonomik dönüşümleri beraberinde getirmekte ve bu dönüşümler toplumsal cinsiyetin içeriğini önemli oranda değiştirmektedir. Tasarımda cinsiyet sorunsalı yeni bir kavram değildir. Kadının endüstri devrimiyle beraber ekonomideki yerinin değişmeye başlamasıyla ilk adımları atılmıştır. Ev ve ailesinin işlerinden sorumlu olan kadının evinden çıkıp ilk başta üretim ilerleyen zamanlarda ise iş gücünün ötesinde kendi varlığını göstermesiyle başlamıştır. O zamana kadar erkek egemen bir iş alanı olan mimarlık ve tasarım konularına kadın da yavaş yavaş dahil olmaya başlamıştır. Bu noktada başlayan tasarımda cinsiyet sorununu iki açıdan ele almak mümkündür. İlki tasarım ürününün toplumsal ve fiziksel cinsiyet örüntüleriyle olan ilişkisinin irdelenmesi, bir diğeri ise tasarımcının cinsiyeti ile meslek alanının biçimlenişi arasında kurduğu ilişkililerdir.

ENDÜSTRİ DEVRİMİ VE GETİRDİĞİ YENİLİKLER

Endüstri ya da Sanayi Devrimi, birçok çağdaş otomasyon sistemini, veri alışverişlerini ve üretim teknolojilerini içeren kolektif bir terimdir. Bu devrim akıllı fabrika sistemlerinin oluşmasında büyük rol oynamıştır. Endüstri devrimi; insan ve hayvan gücüne dayalı üretim tarzından makine gücünün hakim olduğu üretim tarzına geçiş sürecinin başlangıcı olarak bilinmektedir.¹⁸ Yüzyılda İngiltere’de özellikle dokuma sektöründe ortaya çıkmış, daha sonra diğer alanlara hızla yayılmıştır. Makineye dayalı üretim sistemiyle birlikte tasarım alanında da değişimler yaşanmış, hızlı üretime dayalı yeni gelişmeler birbirini takip etmiştir. Endüstri devrimi insanlık tarihinin ikinci önemli dönüm noktası olarak kabul edilmiştir.

Devrim ile batı dünyasında hayat tarzları ve toplumsal normlar hızla değişmeye başlamıştır. Sanayi devrimin en önemli özelliklerinden biri seri üretim olanakları ile üretim çapında yarattığı artış kadar, üretim ve tasarım alanında yarattığı yenilikçi düşüncelerdir. Aynı zamanda kadın ilk olarak üretim aşamasında, ilerleyen yıllarda ise tasarım aşamasında ekonomik anlamda bir iş gücü olarak varlığını göstermeye başlamıştır. Üretimin zanaat aşamasından modern sanayi aşamasına geçişini sağlayan teknik gelişmeler çerçevesinde el aletleri yavaş yavaş yerini makinalara bırakmaya başlamıştır. Bu durum modern tasarım sürecinin başlamasını beraberinde getirmiştir. Kısa süre içinde yeni üretim sistemlerine uyum sağlayacak şekilde tasarımlar yapılmaya başlanmış, toplu üretim ve tüketiciye hızlı ulaşım sayesinde üretimin kapasitesi giderek artmaya başlamıştır. Bu süreçte yukarıda bahsedildiği üzere kadın iş gücü devreye girmiş, bunu takip eden yıllarda kadın üretimin ve tasarımın her aşamasında kendini göstermeye başlamıştır (Rostow; 1971).

“Mimarlık tarihi ve teorileri üzerine yazılmış eserlerin pek çoğunda kadınların mimarlığa katkılarından söz edilmez. Oysa insanlığın başlangıcında kadınlar tarihteki ilk yapı ustaları olarak görülmektedir. Toplumdaki iş bölümünden sonra erkekler avcılık, kadınlar ise önce toplayıcılık, daha sonra ise ekili alanların denetimi görevini üstlendiklerinde, mekânsal ve fonksiyonel olarak belli bir lokaliteye bağımlı kalıp, ilk barınakların da sorumlusu olmuştur” (Türkün Dostoğlu; 2002).

Üretim-Tasarım ve Kadın

Dünya üzerinde tasarımın dışında pek çok alana bakıldığında kadın-erkek yeterlilikleri veya sınırlılıkları hala tartışma konusu olabilmektedir. Yakın tarihe kadar çoğu iş alanında faaliyet gösteremeyen kadınlar bugün modern hayatla birlikte toplumsal rollerin dışında var olmayı başarmıştır. Kıtalara ve ülkelere göre farklılıklar olsa da cinsiyet sorunsalı ve kimlik kavramı değişim göstermeye başlamıştır. Kadın ve erkeğin toplumsal roller gereği üstlendiği kimlikler, yaşam tarzları, düşünme ve üretme yöntemleri birbirinden farklıdır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet yaşamın tüm alanlarında belirleyici bir faktördür. Cinsiyet ile edinilmiş kimlik kişilerde içinde yaşanılan toplumun onlara uygun gördüğü şekillerde var olmaktadır. Kişi doğum ile kazanmış olduğu cinsiyet kimliğini daha sonra toplumsal yaşantısı sonucu kazandığı özelliklerle bütünler. Böylece kendisi hakkında sahip olduğu düşüncesini yani kadın ya da erkek olarak sahip olduğu cinsiyetle ilgili

yorumlamalarını içinde bulunduğu toplumun ortak değer ve inanışları ile belirgin hale getirir (Karabıyık, 2012: 233).

Doğuştan gelmeyen, sonradan toplum ve kültür tarafından yaratılan farklılıklar evrensel değildir ve her toplumun kendine özgü yapısı içerisinde yeniden belirlenir. Günümüz toplumlarındaki birçok değişimin geleneksel toplumsal cinsiyet değerlerini köklü olarak ortadan kaldırmadığı, onlara yeni biçimler ve görüntüler vererek yeniden üretmesi söz konusudur. Bu bağlamda günümüz mimarisinde ve tasarım anlayışında, teknolojik araçlarda, kitle iletişiminde, eğitim sisteminde sonradan yaratılmış cinsiyet ayrımları farklı biçimlerde var olmaktadır. Modernleşme, geleneksel toplumla karşılaştırıldığında baskıcı ve sınırlandırıcı cinsiyet anlayışı ve uygulamaları açısından gelişme göstermiş olsa da, toplumsal anlayışında önemli ölçüde bir değişim yaşandığını söylemek mümkün değildir. Biyolojik cinsiyetin tersine, farklı kültürler temelinde ortaya çıkan toplumsal ve kültürel cinsiyet anlayışları ve uygulamaları değişebilmekte ve değiştirilebilmektedir. Günümüzde tasarım insanlar arası iletişim ve kimlik konuları üzerinde etkili bir kavram olarak önem kazanmaktadır. Tasarım; işlevinin ötesinde cinsiyet, eğitim ve kültür düzeyi, dünya ve yaşam görüşü, estetik birikim, sosyal ve ekonomik konum gibi birçok konuda kişinin çevresinde uyarıcı bir etkileşim aracı haline gelmiştir. Kendi başına görsel bir dil oluşturan tasarım nesnelere, tek ve sürekli bir söylemle kimlik kavramını oluştururken, kullanıcıya belirleyici özellikler yüklemektedir. Yaratma sürecine ait kavramlar ve bu kavramların oluşmasında belirleyici etkenler olan cinsiyet ve kimlik konuları tasarımın bugün geldiği noktada önem taşımaktadır.

Tarihsel süreç içinde kadın, her dönemin koşul ve niteliklerine göre değişen biçim ve statülerde çeşitli ekonomik faaliyetlere katılmıştır. İlkel toplumlardan gelişmiş toplumlara kadar uzanan toplumsal gelişim süreci içinde kadın gerek evin içinde gerekse evin dışında ekonomik hayata aktif olarak katılmıştır. Günümüzdekine yakın anlamda kadınların çalışma yaşamına girişi XVIII. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Sanayi devrimi ile ortaya çıkan üretimin örgütlenmesiyle ihtiyaç duyulan ve düşük ücretle çalıştırılabilecek işgücü gereksiniminin belirmesi bunda en önemli faktör olmuştur. Sanayi devrimi ile değişen tarımsal üretim koşullarında kadınların, ekme-biçme dışındaki işlerde de istihdam edilmesiyle birlikte özellikle üretilen ürünlerin satışı noktasında hizmet sektöründe de yer almışlardır. Bu dönemde büyük ölçekli fabrikalarda fiziksel güç gerektirmeyen işlerde çalışmaya başlayan kadın evden, ücretsiz aile işçiliğinden ve tarımsal alandan dışarı çıkmıştır (Yılmaz ve ark., 2008: 91).

XIX. yüzyılda kamu ve hizmet sektörlerinde yaşanan büyüme, kadınların toplam işgücü içindeki oranlarını hızla arttırmıştır. Buna karşılık, I. ve II. Dünya Savaşı'nın yaşandığı yıllara gelindiğinde, kadın işgücünün ekonominin tüm kesimlerinde sayıca arttığı, özellikle de savaş sanayisinde silahaltında bulunan erkek işgücünün yerini aldığına tanık olunmaktadır (Altan, 1980).

Tüm dünyada toplam işgücünün neredeyse yarısını oluşturan kadınların yönetim kademelerinde yeterli düzeyde temsil edilmediği de bir gerçektir. Günümüzde kadınlara karşı bariz bir ayrımcılık yapılmasa da bu eşitsizliğin yok olduğu anlamına gelmemekte, sadece yer altına inmiş olarak kadınlara ilişkin ayrımcılık önyargısız gibi görünen birçok iş uygulamasında ve kültürel normda gizlenmiş olarak varlığını sürdürmektedir. Yaygın olduğu ve olağan sayıldığı için birçok kişi bunları sorgulamak bir yana farkına bile varmamaktadır. *"Adı olmayan bu problem genellikle "cam tavan" olarak adlandırılmaktadır. Kadınların eğitim, başarı gibi tüm şartlara haiz olmalarına rağmen görünmeyen ve geçilemeyen engeller olarak tanımlanan bu kavram ilk olarak 1986 yılında "glassceiling" olarak Wall Street Journal gazetesi tarafından kullanılmıştır"* (Önder, 2013: 52-53).

Tasarım Alanında Cinsiyetçilik Kavramı

Toplumsal cinsiyetle biçimlenen kadınlık ve erkeklik rollerinin tasarıma ve mimari üretime yansımaları kaçınılmaz bir durumdur. Tasarım süreci çoğu kez sorgulanmaksızın toplumsal cinsiyet olgularını barındırır ve ortaya çıkan eser tüm bu olguları yüklenen bir nesne olarak açığa çıkar. Bu kabul toplumsal cinsiyet ilişkileri, cinsiyetler arası iktidar ilişkileri, üretime ve disipline yansımalarına ilişkin çok boyutlu bir tartışmayı gerektirir. *"Mimarın cinsiyeti, tasarımının ve ortaya koyduğu üretimin de cinsiyetini oluşturur mu? Yaratıcılık ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında nasıl bir ilişki vardır? Üretilen tasarım toplumsal cinsiyetli midir?"* gibi çeşitli sorular, bu tartışmanın temelini oluşturmaktadır. Tasarım sürecinin sonunda ortaya çıkan ürün, onu yaratan tasarımcının aldığı eğitimden yaratıcılığına, ait olduğu toplumun özelliklerinden yaşadığı çağın ruhuna kadar sayısız farklı kaynaktan etkilenir. Tüm bunların da ötesinde tasarımcının cinsiyeti ve içerisinde yaşadığı toplumun toplumsal cinsiyet algısı, ürünü en fazla etkileyen faktörlerden biridir. Mimarlığın cinsiyet ile kurduğu ilişki bedensel farklılıklardan ziyade, toplumun kadın ve erkek için ortaya koyduğu rol ve sorumluluklar ile ilişkilidir (Yalçınkaya, 2015, 340-342).

Tasarımda cinsiyet faktörünün etkisi araştırıldığında hem eğitim sürecinde hem de mesleki süreçlerinin ilk yıllarında kadınlara en az yer ve tanınırlık sağlayan alanlardan biri olduğu görülmektedir. Endüstriyel ve teknolojik alanda erkeğin

üstün görülmesi anlayışının baskın olması, mimari tasarım, iç mekan tasarımı veya endüstri ürünleri tasarımı gibi alanlarda kadın tasarımcıların uzun yıllar tek başlarına fazla faaliyet gösterememesine sebep olmuştur. Yakın tarihe kadar Üniversitelerin ilgili bölümlerinde okuyan kadın öğrenciler için okuduğu mesleği uygulayamayacağı kanısı benimsenmiş durumdaydı. Uygulama üzerine kurulu, inşaat ve şantiye sahalarının gezileceği, mekanik, statik ve teknolojik pek çok faktörü içinde bulunduran bu bölümlerde erkek egemen bir anlayış hakimdi. Özellikle mimari tasarım maskülen ve erkeğe uygun meslek olarak nitelendirilmekteydi.

Zaman içinde mühendislik, mimarlık, endüstri ürünleri tasarımı gibi bölümlerde kadın öğrenci ve bağlantılı olarak kadın öğretim üyesi sayısı arttıkça, meslekte de kadınların daha rahat çalışabildiği bir ortam oluşmaya başladı. Ancak yine de tasarımda cinsiyetçilik ve kimlik soruları sorulmaya devam etmektedir. 19.yy'da Liberal Feminizm düşünürü Mary Wollstonecraft; *“Gerçek anlamda eğitim ve eleştirel düşüncenin geliştirilmesi ile kadınların tinsel olarak yetişmeleri ve ruhsal olarak gelişmeleri mümkün olacaktır”* diyerek yukarıda bahsedilen kimlik sorununa değinmiştir (Sevim, 2005: 55).

Kimlik Kavramı

Tasarım alanında kimlik sorunu sadece kadının toplumsal statüsüyle sınırlı kalmamaktadır. Diğer bir sorun kadın ve erkek arasında tasarım gözünde bir fark olup olmamasıdır. İki cinsin duygusal, fiziksel ve yapısal farklılıklarının dışavurumunda, ortaya çıkan ürünün cinsiyetidir. Örneğin Moir ve Jessel (Ersoy, 2009, 210-230) beynin belirli bir cinsiyete göre geliştiğini öne sürmekte ve cinsler arasındaki davranış ve tutum farklılaşmalarını hormonal tesirlere bağlamaktadırlar. Beyin kaynaklı doğuştan gelen farklılıkların, kadınların ve erkeklerin olguları başka türlü algılayıp, sıralayıp, değerlendirip, başka türlü tepki vermelerine sebep olduğunu ifade etmektedirler. Sonuçta algılanan iki farklı dünya ile kadınların ve erkeklerin farklı tavır ve tutumlara sahip olduklarını söylemektedirler. Kadınların ve erkeklerin tasarım alanında kurduğu ilişki kendiliğinden gerçekleşen bir süreç değildir, bu süreç bir dizi değişkenden etkilenir (Bhasin, 2003, 18; Erol, 2011,169-170)

Paglia, cinsiyeti ve cinsel kimlikleri doğanın bir alt kümesi olarak değerlendirmektedir. Toplumsal yapının etkisini göz ardı etmeyen ama gene de baskın olan doğanın kendisi olduğunu savunan Paglia, kadının ve erkeğin doğallığının baskısı

altında bulunduğunu ifade etmektedir. Genel olarak yazara göre doğanın bahşetmiş olduğu bu özellik, cinsiyetle alakalı tutumların şekillenmesinde etkin olarak önemli bir rol oynamaktadır.

SONUÇ

Günümüzde kadın ve erkeğin toplumsal varlığını düzenleyen ilke ve değerlerin gitgide küresel bir geçerliliğe sahip olduğu görülmektedir. Tasarımda aynı şekilde değişen değerler doğrultusunda şekillenmektedir. Endüstri devriminden bu yana üretim ve tasarım aşamasına katılan kadın, bu süreçte pek çok defa kimlik sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Tasarımda cinsiyet kavramı, kadınların mimarlık ve tasarım okullarında ilk var olmaya başlamasıyla ve sonrasında erkek egemen bir meslek olarak kabul edilen alanlarda faaliyet göstermesiyle ortaya çıkmıştır. Tasarımda alanında kendini gösterebilmesi için pek çok cinsiyetçi tabuyu aşmak zorunda kalan kadın ilk olarak eğitim alabilmek için çaba sarf etmiştir. 1940'lara kadar Amerika'da ve Avrupa'da pek çok okul ya hiç kadın öğrenci almıyordu veya alıyorsa da bazı bölümlere ve sınırlı kontenjanla alıyordu. Tüm bu süreç içinde kendini ispatlamak, erkeklerin aldığı eğitimi alabilmek, erkeklerin iş alanlarında çalışabilmek için kimlik savaşı veren kadının yolu ilk olarak endüstri devrimi ile büyük oranda açılmıştır. Endüstri devrimiyle birlikte iş gücü ihtiyacının doğması sonucu evinden çıkan ve ekonomik hayata katılan kadın, daha önce elde etmeye fırsat bulamadığı hakları yavaş yavaş elde etmeye başlamıştır. Teknoloji, mühendislik mimarlık gibi sadece erkeklerin çalıştığı mesleklerde eğitim görmek için toplumsal tabuları yıkması gerekmiştir. Temel hak ve özgürlüklerin vatanı kabul edilen Amerika'da 1950'lerin anlatıldığı "Mad Man" dizisinde erkek egemen toplum ve o yıllarda kadının ikinci sınıf sayılması açıkça işlenmektedir. Bir reklam ve grafik tasarım şirketinde tüm yönetici ve reklamcıların erkek olduğu, kadınların ise sadece sekreter olabildiği senaryoda, reklamcı olmak isteyen bir kadının geçtiği aşamalar net biçimde gösterilmektedir. Bu da bize pek çok alanda kadının bugün geldiği noktaya kolay ulaşmadığını gösterir. Tasarım alanı dışında hemen her konuda cinsiyet kimliği sorunu vardır ve bu sorun fiziksel özellikleri dışında farkı olmayan insan için zorlayıcı ve engelleyici bir faktördür. Dünyanın bugün geldiği noktada kıtalara ve bölgelere göre değişiklik göstererek modern toplumda etkisi hala hissedilmektedir.

KAYNAKLAR

Altan, Ş., Ersöz, A., 1994, Kadının Çifte Yükümlülüğü, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Bül-teni, Sayı: 2, Ankara.

Dura, A., 1998, Cumhuriyet Döneminde Modern Kadın ve Erkek Kimliklerinin Oluşumu: Kemalist Kadın Kimliği ve “Münevver Erkekler”, 75 Yılda Kadınlar ve Erkekler, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

Ersoy, E., 2009, “Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın Ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği)”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Fırat University Journal of Social Science Cilt: 19, Sayı: 2, Sayfa: 209-230, Elazığ

Karabıyık; İ., (2012), “Türkiye’de Çalışma Hayatında Kadın İstihdamı,”Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 32(I), 231-260.

Rostow; W.W.; “Sanayi Devrimi Nasıl Başladı”, İ.Ü. İktisat Fakültesi Dergisi, Y.1070-1970, C-30, S:1-4

Türkün Dostoğlu; N., 2002, “Mimarlıkta Kadının Rolü: Dünyaya Ve Türkiye’ye Genel Bakış”, Mşmarlık Ve Kadın Kimliği, Çağdaş Mimarlık Sorunları, Boyut Kitapları, İstanbul

Sevim, A, 2005, Feminizm, İnsan Yayınları, S: 9, İstanbul.

Yalçınkaya, Ş. (2015). “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Mekansal Davranış Yurt Odaları”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 37, s. 639-649

Yalçınkaya, Ş. and GÜR, Ö., Ş. (2015). “Toplumsal Cinsiyet Roller ve Ev”, Kadın-Mekan-İktidar, Mimarist, s.80-85

Yılmaz, Abdullah&Bozkurt, Yavuz ve İzci, Ferit. (2008), “Kamu Örgütlerinde Çalışan Kadın İşgörenlerin Çalışma Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma, ”Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2). 89-114.

To cite this article: Kaya, C.İ. (2019). Türkiye’de Kadınların Başörtüsü Mücadelesinden, Başörtüsüyle Mücadelesine Görünür Olma Çabası ve Pratikleri. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 3(2), 61-84

Submitted: July 25, 2019

Accepted: August 29, 2019

TÜRKİYE’DE KADINLARIN BAŞÖRTÜSÜ MÜCADELESİNDEN, BAŞÖRTÜSÜYLE MÜCADELESİNE GÖRÜNÜR OLMA ÇABASI VE PRATİKLERİ

Ceren İrem Kaya¹

ÖZET

Modern Cumhuriyet’in kuruluşunda başörtüsü gelenekle ilişkilendirildi ve toplumun modernite yönünde ilerlemesi gereği kurgusu, başörtülü kadını görünmez kıldı. Modernle, gelenekselin çelişeceği varsayımından, 1970’li yılların sonuna gelindiğinde, modernle gelenekselin kesiştiği, başka kamusal alan mücadelesi başladı. Bu yıllarda başlayan başörtülü kadının hak arama mücadelesi daha çok siyasal İslam’ın meşrulaşmasının ve seküler yapıya muhalefetin aracı olarak görüldü. Elbette başörtüsü siyasal bir semboldü fakat kadının kamusal alanda görünür olma mücadelesinin, özel alanı da özgürleştirdiği, muhafazakâr aile ve toplum yapısı içindeki kadın-erkek ilişkisini de dönüştürdüğü göz ardı edildi. Başörtülü kadının kamusal alana katılımının yasal engelleri ortadan kaldırıldığına ise mücadelenin misyonunu tamamladığı varsayılarak, kadına “kültürlü eş ve anne” olarak, değişmesi istenilmeyen, iktidar ilişkilerini sabitleyecek “sıcak yuvalarınıza dönün” çağrısı yapıldı. Yeni yapının nesnesi haline gelen başörtülü kadına, aile içinde ataerkiyi güçlendirecek dindar nesiller yetiştirme ve/veya seçkinlere dahil olma şansına erişmişse, mevcut güç ilişkilerinin temsiliyeti görevi verildi. Bugün Türkiye, kuruluşundan bu yana erkekler arasında bir sözleşmeyle konumu belirlenen kadınların; ataerki aile ve toplum yapısına, yok sayılmaya, tahakküm altında tutulmaya bayrak açan bir başka mücadele biçimini deneyimliyor: başörtüsünü çıkaran kadınlar. Bu çalışmada, ilk adımda Türkiye’nin modernleşmesi ve başörtüsü tartışmasına değinilerek; geleneksel anlamından sıyrılan başörtüsünden ve İslami hareket içinde yaşanan değişimden söz edilecektir. İkinci adımda başörtüsünü çıkaran veya çıkarmak isteyen kadınların bir araya gelme, görünür olma çabaları yönünde bir adım olan Yalnız Yürüme-

¹ Öğr. Gör. İstanbul Gedik Üniversitesi, Gedik Meslek Yüksekokulu Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, İstanbul-Türkiye, ceren.kaya@gedik.edu.tr

yeceksin Platformu ve örtünmek istememe nedenleri, karşılaştıkları baskı ve şiddete dair verdikleri mücadelede, baskıyla başa çıkmak için geliştirdikleri stratejiler yine platformda yer alan ifadeleri üzerinden açıklanmaya çalışacaktır. Bunu yaparken, kadınların mücadelesi salt iktidar karşıtı bir toplumsal muhalefet olarak görmekten kaçınılacak; her iki mücadele biçiminde de kadının özgül konumuna vurgu yaparak, kadın hareketinin araçsallaştırılmasının önüne geçme yönündeki çabalara katkı sunmaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Dayanışması, Yalnız Yürümeyeceksin, Başörtüsü

REPRESENTATION EFFORTS AND PRACTICES OF WOMEN FROM THEIR STRUGGLE FOR THE HEADSCARF TO THEIR STRUGGLE AGAINST IT IN TURKEY

ABSTRACT

The headscarf was associated with tradition during the formation of the modern republic and the presumption of progressing toward modernity which caused women wearing headscarves to become invisible. Contrary to the assumed contradiction between modern and traditional, a new struggle within the intersection of these two concepts emerged in the public sphere in the 1970s. This struggle was considered to be a legitimization of political Islam and an instrument for the opposition against secular formation. Certainly, the headscarf was a political symbol; however, the fact that women's struggle for representation in the public sphere could liberate the private sphere and transform the relations between man and woman in the context of the conservative form of family and society was neglected. After the elimination of legal obstacles in the participation of women with headscarves within the public sphere, it is assumed that the struggle had achieved its aim and the call of "going back to their warm home environment" as "cultured wives and mothers", maintaining the power relations in place, were made. The responsibilities of raising religious generations and/or representing the existing power relations if they have the opportunity to become part of the elites, strengthening the patriarchy, were assigned to women with headscarves who became the object of the new structure. Nowadays, Turkey has been experiencing a different form of struggle since its formation– the struggle of women with headscarves, whose position in society was fixed by a contract signed among men, against the patriarchal form of family and society, against being ignored, and against being suppressed. In this study, I will first discuss the he-

adscarf, stripped of its traditional meaning, and the change in the Islamic movement by referring to debates on the modernization of Turkey and the place of the headscarf. Second, I will explain why women gather around the “You Will Not Walk Alone Platform” as a result of the effort to be represented and not to cover their heads. Moreover, I will examine their strategies for overcoming the repression and violence they have faced by analyzing their statements within the platform. While doing this, I will avoid considering this as a mere anti-authoritarian public opposition. Instead, I will underline the specific conditions of women in both forms of struggle and try to help prevent the instrumentalization of the women’s empowerment movement.

Keywords: Women Solidarity, You Will Not Walk Alone, Headscarf

GİRİŞ

Türkiye’nin modernleşme hareketi/süreci, aydınlanma çağının yaşandığı batı örneğinden farklı ve tartışmalı bir konudur. Modernleşmeyle, kadınların değişen konumlarına vurgu yapan çalışmalar, modernleşme sürecini olumlayıp olumlamadığına göre farklılıklar göstermektedir. Modernleşme sürecini ilerleme/gelişme veya Osmanlı’yı tekrar diriltme hedefi olmayan, şekilci, gardırop batıcılığı/devrimciliği/modernleşmesi olarak ele alan çalışmalarda (Aktaş, 2018: 76-77; Şişman, 2009: 36) başörtüsü; iffetle, kapitalizm ve emperyalizmle mücadeleyle ve millilikle eşleştirilir. Fakat bu eleştirilerin, şekilcilik olarak ele aldığı değişim sürecinin ifadesinde başörtüsü sembolünün kullanılması, muhafazakâr söylemle, ilerici söylemin kadın giysisi/bedeni ve bunun üzerinde denetim isteği konusunda aynılaştığına da işaret eder. Öyleyse, kadın kıyafetinin, kadının konumunu çok aşan bir toplumun tercihini anlatmak ve hangi safta yer alındığını belirtmek için kullanılan bir sembol olduğunu söylemek mümkündür. Nora Şeni’nin ifadesiyle (2015: 51); “Batı’dan yana olduğunu belirtmek için tesettüre karşı olduğunu ifade etmek, aksi için ise eteklerin kısılmasına karşı çıkmak yeterlidir”.

Kadınların konumunu iyileştirmek/değiştirmek reformcu hükümetler tarafından eski rejimle aradaki bağı koparmak açısından kilit önemdedir (Kandiyoti, 2013: 75). Özellikle Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, dini kurumların, devlet denetimine alındığı laik düzene geçilmesiyle, bu düzene uygun yeni bir hayat tarzı ve bu hayata uygun yeni bir insan ve kadın görüntüsü yaratılması hedeflenmiştir (Arat, 2015: 92; Gençoğlu, 2003: 88). Bu yeni düşünüşe göre örtünme; kadınların, toplumun uygar insanlardan ve dünyadan koparılmaları anlamı-

na gelmesi nedeniyle geri kalmışlığın sembolüdür (Göle, 2016: 29). Kadınların örtünme, eve kapatılma ve çok eşlilik yoluyla ezilmelerine neden olan İslami ahlak (Kandiyoti, 2013: 74), kadının “iffetliliği” ve “görünmezliği” üzerine kuruludur ve yeni rejime göre kadınların kamusal hayata katılımı ve görünürlüğünün artması dinin belirlediği davranış kodlarından da sıyrılmasını sağlayacaktır. Örtünme zorunluluğunun kalkması -örtünme yasal olarak engellenmese de- kadınların başlarını açmaya teşvik edilmesi, kızlar ve erkekler için zorunlu temel eğitimin sağlanması, kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi, şeri hukukun kaldırılması yine kadınların görünürlüğü ve vatandaşlıklarını garanti altına almak için alınmış önlemlerdir (Göle, 2016: 30-31). Fakat reformların kadınlara yönelik tutumlarına ve kadınların kazanımlarına yönelik eleştiriler yine bu reformların etkisiyle yetişmiş, eğitim almış bir anlamda modern devletin meyvesi kadınlardan gelmektedir. Kurtarılmış fakat özgürleşmemiş (Kandiyoti, 2013) kadına, ihtiyaç duyduğu tüm hakların verildiğine dair mutabakat (Tekeli, 1982) günümüzde kadın devriminden, mağdur kadın söylemine (Sancar, 2014) ve kadınların kendi tarihlerini yazma çabalarına (Berktay, 2003) evrilmiştir.

Gerek yasal düzenlemelerle gerek eğitim kurumlarıyla kamu hayatında olduğu kadar özel hayatta da İslam'ın etkinliliği azaltılmak istenmiştir (Arat, 2015: 92). Tüm bu koşullar altında başörtüsü izleri silinmek istenen ve modernliğin karşısında direnen gelenekselin, geri kalmışlığın, devrimin yarar sağlayamadığı kırsalın simgesi haline gelmiştir.

GELENEKSEL ANLAMINDAN SIYRILAN BAŞÖRTÜSÜ

1970'li yıllarda dünyada yükselen radikal İslami hareketle başörtüsü, geleneksel anlamını yitirerek, İslamiyet'in siyasal vurgusunu yapan ve türban olarak da adlandırılan yeni bir örtünme biçimine, tesettüre dönüşmüştür. (Göle, 2017; Aktaş, 2018). Özel/mahrem alana ait kabul edilen başörtülü geleneksel dindar kadının, politize olmuş, kamusal alan mücadelesi veren militanlara dönüşmesi ve başörtüsüyle eğitim ve çalışma hakkı talep etmesi; eğitimle kadının dinin etkisinden ve örtünmeden uzaklaşacağı yönündeki varsayımı/üst anlatıyı da değiştirmiş, 80'li yılların ikinci yarısında başörtülü kadınların eğitim ve çalışma hayatlarına getirilen kısıtlama, uzun yıllar süren tartışmalara neden olmuştur.

İslami gelenekte özel alana ait kabul edilen kadının ve moderniteyle özel alana itilen dinin, radikal İslami hareketle kamusal bir mesele haline gelmesi, hem mahremin hem seküler kamusal alanın sınırlarını yeniden çizerek *madun/ karşıt bir kamu* (Frazer, 2004: 118) yaratmıştır. Kadınların eylem ve söylemleri, bu

çatışmalı ortamda edindikleri eleştirel tutum ve otoriteyi sorgulayan yaklaşımları, farklı madun kamularla bir araya gelme deneyimleri, 2000’li yıllarda kadın aktörlerin seküler ve modern değerlerle etkileşim kurmalarına da olanak sağlamıştır (Topçu, 2009:3-4). Toplumdaki ve İslamcı hareketteki kadının konumunu sorgulayan söylem, kadının ev içi ve dışı rollerinin tartışarak, kimliklerin yeniden tanımlanmasını ve kamusal ve özel alanda yeni bir yer açılmasını da sağlamaktadır (Çayır, 2017: 41). İslami siyaset için “kendilerini gerçekleştirme” olanağına erişen, entelektüel ve siyasal araçlarla iktidar kazanan kadınların gizliden gizliye bireyselleşmeleri de söz konusudur. Kendilerine ait yaşam talebiyle kadınlar, İslamcı cinsiyet ve kimlik tanımlarında sarsıntıya neden olmaktadır (Göle, 2016: 41-42). İslam, vicdan, aile, cemaat dünyalarından çıkarak; eğitim, piyasa ekonomisi, iletişim, tüketim ve sivil topluma doğru açıldıkça kendi yasakçı sınırlarını aşarak değişime uğramaktadırlar, kamusal alan ve ev içi aile yaşamlarına ilişkin yeni tavırlar, öneriler, çözümler getirmektedirler (Göle, 2017: 12-14). Kamusal alanda İslamcı kadın ve erkeklerin geliştirdiği yeni ilişki biçiminde, geleneğin kendine sağladığı imtiyazı koruma ve sahiplenmede hayli titiz davranan erkekler, geleneğin yüklediği mesuliyeti yerine getirmede aynı hassasiyeti göstermezken, değişen İslami anlayış ve yaşam karşısında “bacı”nın olduğu gibi kalmasını talep etmektedirler (Aktaş, 2016: 23). İslami hareket içinde, kadının kendini *politik özne* (Savran,2019) olarak konumlandırılması İslami çevreler tarafından kabul görmemekte ve büyük dirençle karşılaşmaktadır. Kadın haklarının, başörtülü kadının kamusal hizmetlere erişiminden ibaret görülmesi, kutsal aile vurgusu, kadınlara yuvalarına sahip çıkmalarının salık verilmesi, *ataerkil cinsiyet düzeninin restorasyonunu* (Ayata ve Doğangün, 2017: 616) ifade etmektedir. Cinsiyet eşitliği talebi, aileyi ve toplumu yıkıcı, sinsî bir proje olarak değerlendirilmektedir (Kaplan, 2019). Dinin ve politikanın hem siyasî hem de sivil toplum düzeyinde, yasal çerçeveden bağımsız olarak iç içe geçmesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini meşrulaştıran toplumsal normların kabul görmesine de neden olmaktadır (Arat, 2010).

Baskı altında tutulmuşların dönüşü de aynı şekilde baskıcı olabilir. Totaliter eğilim, Batı modernliğinin egemen ve bozuk etkilerinden sıyrılmış “mutlak” bir İslamcı kimliğin arayışıyla kolayca alevlendirilebilir. Benliğin saflığı ile cemaatin bütünselliği arasındaki bu ilişki güçlendirildikçe, İslami siyaset dayatılmış bir yaşam tarzına, örtünme mecburi bir ambleme ve kadınlar da İslami kimliğin ve cemaatin ahlak bekçilerine dönüşürler. Bu durum, kamusal alanın kontrolü yoluyla, bireysel yaşam biçimi seçimi yapmanın imkansızlaştırılmasına ve kültü-

rel kodların tekele alınarak sonuçta benliğin İslami bir form içinde kolonileştirilmesine yol açabilir (Göle, 2016: 39-40).

Kadının yeri ve nasıl davranması gerektiği, kültürel kimlik ve bunun korunmasıyla ilgili endişeyi dile getiren bir alana dönüşmektedir. Çağdaş İslami hareket bu alana dört elle sarılarak ve kadınların durumundaki değişim talebini emperyalist sızma ve yozlaşmanın alameti farikası saydığı popülist ideolojik bir söyleme dönüştürmektedir. Kandiyoti'nin 1958 Irak örneğinde olduğu gibi, reformcu hükümetler bir yandan kadınlara yeni haklar tanıırken diğer yandan bağımsız kadın örgütlerini tasfiye ederek yerine devlet-partisi olan iktidardaki partinin uysal yan örgütü niteliğinde devlet destekli kadın örgütleri kurdukları görülmektedir (Kandiyoti, 2013:110-118). Kemalist ideolojiye yapılan en yaygın eleştirilerden biri reformlarla kadının toplumsal konumunu güçlendirmesine rağmen, özgürlüğünü sağlayamamış olduğu, yeni rejime uygun kadın kurgusunun kadını, kadının kurtuluşunu araçsallaştırdığı yönündedir (Tekeli, 1982). Meşruiyetini Kemalist ideoloji üzerinden sağlayan siyasi İslam da benzer şekilde kolektif siyasi hareket içinde kadın aktörlerin ortaya çıkışını güçlendirirken, onların bireyselliklerini ciddi anlamda kısıtlamaktadır. Kadının başörtülü olarak eğitim almasının önündeki engeller ortadan kaldırıldığında, kadının tüm sorunlarının çözüldüğü varsayımı, arzulanan kamusal alanın kadınları yozlaştırdığı düşünülürken, kimi kadınlara iktidarı temsiliyet görevi yüklemesi, anti-feminizmin kurumsallaşması yönündeki çabalar, İslamcı kadınlar arasında da çelişiklere, sorgulamalara, hayal kırıklıklarına (Özcan, 2017:8-9) neden olmaktadır.

Geçmişte Müslüman kadının dünyadaki özgürlüklerden yararlanma mücadelesinin olan başörtüsü muhalif bir düşüncenin temsili olarak kamusal alandayken şimdi iktidardaki bir zümreyi temsiliyet görevini üstlenmiş durumdadır. Başörtülü kadının politik varlığı statükoyu korumasına bağlı hale gelmiştir. Mevcut kamusal alanda başörtülü kadın var ama kamusal alan artık açık ve kapsayıcı bir alan değil. Aralarından kurtarılmış birtakım kadınlar var ve bu kadınlar aynı zamanda başka kadınların gelecekleri ziyan olsun diye, başka kadınlar daha az özgür olsun diye çalışabiliyorlar. Dolayısıyla başörtüsü davası tam da başörtülüler tarafından kaybedilmiş vaziyette (Çavdar, 2018).

Muhalif bir söz aracı olmaktan çıkan, “normalleşen” başörtüsü bir yandan da popülerleşip, piyasalaşmaktadır. Çavdar'ın söylemiyle içi boşalan ve sıkıcılaşan muhafazakârlığın karşısında bu ailelerin çocukları, kendi ailelerinin düşüncelerinden ve yaşam tarzlarından uzaklaşarak çok orijinal bir sekülerleşmeyle gelebilirler veya Saktanber'in ifade ettiği gibi (2007: 430) politize olmuş evrensel

İslamcı kimliğinden, değişik yaşam şekillerini barındıran anaakım bir Müslüman kimliği geliştirebilirler. Türkiye’deki Müslüman gençlik içerisinde gittikçe artan bu yeni eğilim, ailelerinden ve dini otoriterlerden daha farklı bir dindarlık eğilime işaret edebilir. Bu durum farklı kültürel ikilemlerin ortaya çıkışına son derece açık bir durumdur.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; başörtülü kadınların, başörtüsünü açma ve/veya artık örtünmek istememe nedenleri nelerdir sorusuna yanıt aramaktır. Bu sorunun yanıtını ararken, ne başörtüsünün kadını ikincilleştiren ve doğrudan nesne haline getiren bir unsur olarak ele alıp tartışmayı tarih dışılaştıran bir perspektif, ne de başörtüsünü çıkarma ve/veya çıkarmak isteme girişimini Müslüman kadınların yozlaşma, bozulma eğilimi varsayar. Başörtülü kadınların arasına sıkıştığı, özne olma çabalarını araçsallaştıran laik otoriter rejim ile İslamcı perspektifin uzağında bireyselleşme veya özneleşmeleri adına edimlerini, stratejilerini günlük hayat pratiklerinde arar.

ARAŞTIRMANIN METODU VE SINIRLILIKLARI

Araştırma, başörtülü kadınların başörtüsünü açma/açmayı isteme nedenini ararken Türkiye’deki İslami hareket içinde yaşanan değişimden ve bu değişim sürecinde kadınların özneleşme stratejilerinden hareket eder. Değişimin politik, ekonomik boyutlarını göz ardı ederek gelenek ve kültür boyutuna, Türkiye’de İslamiyet’in erkek egemen yorumuna ve onunla kesişen geleneğin ardındaki ataerkil örüntülere odaklanan etnografik bir incelemedir. Bu amaçla, başörtüsünü açan ve/veya çıkarmak isteyen kadınların yaşadıkları süreci paylaştıkları “Yalnız Yürümeyeceksin” platformundaki dokümanlar incelenmiştir.

Başörtüsünü açmak isteyen kişilerin kimliklerini gizlemesi, kolay ulaşılabilir olmaması, ulaşılan kişilerin ise evreni yansıtamayabileceği kaygısıyla amaçlı örneklem tercih edilmiştir ve hem betimsel analize hem içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sırasında; örtünmek istememe ve /veya başörtüsünü çıkarmak isteme nedenlerinin, kadınların dindar bir çevrede dünyaya gelmesinden itibaren bir süreçle ilişkili olduğu ve birçok faktörden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Temalar oluşturularak, kadınların deneyimleri; başörtüsünü çıkarıp çıkarmama durumları, yaşları, sosyal durumları, örtünme çağları, örtünme kararları, aile yapıları, çevre ve ilişkileri, kadın olmaya, bedenin denetlenmesine, cinsiyet eşitsizliğine ilişkin tutumları, başörtüsünü çıkarmayan/çıkarmayanların ge-

lecek kurguları ve hayalleri, başörtüsünü çıkarma deneyimleri boyutunda kodlanmıştır. Kodlama aşamasında, araştırmaya ilişkin bilgi verilen iki ayrı kodlayıcı tarafından da verilerin uygun olup olmadığı kontrol edilmiştir.

Tablo 1. Yalnız Yürümeyeceksin Platformu'na yazan anonim hesaplardan elde edilen nitel verilerin çevre ve sürece göre kategorilendirilmesi

Başörtüsünü Çıkarıp Çıkarmama Durumu	Başörtülü
	Başörtüsünü Açmış
	Hiç Başörtüsü Takmamış
Yaş	20'den Küçük
	20-30 Yaş Aralığı
	30 ve Üstü
Sosyal Durum	Medeni Durum
	Eğitim Durumu
	Meslek Sahibi Olup/Olmama
Örtünme Çağı	Ortaokul
	Lise
	Lise Sonrası
Örtünme Kararları	Kendi Kararı
	Ailenin Baskı ve/veya İsteği
	Çevrenin Baskı ve/veya İsteği
Aile Yapı ve İlişkileri	Dindar
	Dindar olmayan
Çevre ve İlişkileri	Dindar
	Dindar olmayan

Tablo 2. Yalnız Yürümeyeceksin Platformu'na yazan anonim hesaplardan elde edilen nitel verilerin algılara göre kategorilendirilmesi

Kadın Olmaya İlişkin Tutumları
Bedenin Denetlenmesine İlişkin Tutumları
Cinsiyet Eşitsizliğine İlişkin Tutumları
Gelecek Kurguları ve Hayaller
Başörtüsünü Çıkarma Deneyimleri

Kategorilerin kavramsallaştırılması aşamasında Aksu Bora ve İlknur Üstün'ün Sıcak Aile Ortamı Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler (2005) isimli çalışmasındaki kavramsal çerçeve kullanılmış, araştırmanın özgün niteliğine uyarlanmıştır. Kavramsallaştırma 3 aşamadan oluşmaktadır; Öznenin Örselenme Kapasitesi, Toplumsal Cinsiyet, Yersizyurtsuzlaşma ve/veya Özneleşme.

Hayatlarının bir döneminde başörtüsü takan, hala başörtüsü takan, başörtüsü takma baskısı yaşayan kadınlar; başörtülerini çıkarma, örtünmek istememe mücadelelerinde ve bu süreçte gördükleri baskıyı azaltmak için, birbirlerine destek vermek amacıyla; sosyal medya üzerinden tanışan, *kadın hakları ve özgürlüğü, ifade özgürlüğü, cinsiyetler arası sosyal eşitlik meseleleri üzerine düşünen ve hassas olan kadınların* bir araya gelmesiyle Yalnız Yürümeyeceksin Platformu 10-15 kadın tarafından kuruluyor.

Platform, farklı inanç ve fikre sahip 100'den fazla kadının anonim gönderilerinden/mektuplarından oluşmakta ve *birbirleriyle fikir paylaşımı yapan ve birbirlerine hikayelerini anlatıp yalnız olmadığını fark eden ufak bir grup kadının daha geniş kitleye ulaşmak, onların da hikayelerini dinlemek ve onlara benzer hikayelerin var olduğunu göstermek, benzer hikayelerden doğan görünmeyen ama var olduğu bilinen bir zihinsel dayanışma ağı* oluşturma amacı taşımaktadır.

Platformun farklı haber kanalları tarafından gündeme gelmesi, özellikle *Twitter*'da -platformdan haberi olmayan ama başörtüsünü açma mücadelesi veren kadınların da dahil olduğu- *#10yearschallenge* etiketiyle yıllar içinde yaşadıkları değişimi, kapalı ve açık fotoğraflarıyla paylaşan kadınlar, mücadelelerini görünür hale getirdi ve kamusal alana taşıdı. Verilen tepkiler, gördükleri baskı ve sanal linç kadınların kimliklerini saklama (anonim kalma) isteğini ve bir araya gelme, dayanışma nedenlerini de ne yazık ki haklı çıkardı.

Platform İslam karşıtı değildir, amacı İslam düşmanlığı yaymak değildir. *Hassasiyet noktası "din" değil, "baskı"dır. Yalnız Yürümeyeceksin platformu bir kadının kendi iradesi ve isteğiyle başörtüsü takıyor oluşunu kabul etmektedir. Platformu oluşturanların yaşanmışlıklarından ortaya çıkarak, başörtüsü meselesinin "psikolojik-fiziksel baskı" kısmında odaklanarak oradaki hikayeleri gösterme amacı gütmektedir.* Araştırmaya, platformun kurulduğu 2018 Temmuz ayından 2019 Mart ayına kadar girilen 108 anonim kadının gönderisi örneklem kabul edilmiştir.

BULGULARIN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Platforma kendi öyküsünü yazan 108 kadından başörtüsünü çıkarıp/çıkarmadığına dair bulguya erişilen sayı 102'dir. 50 kadın başörtüsünü açmış, 3 kadın örtülü değil fakat örtünmesi yönünde baskı görmekte, 49 kadın ise başörtülüdür. Kadınlar için başörtüsünü çıkarmayı istemeleri, başörtüsünü çıkarabilmeleri için yeterli olmamaktadır. İlerleyen kısımda değinileceği gibi bu süreçte hem kişisel çatışmalar yaşamakta, hem aile ve toplum baskısıyla karşılaşabilmektedirler.

Başörtüsünü açan 50 kadından bazıları ailesinin bu durumdan haberi olmadığını belirtmektedir. *“Ben çaresizliğimde debelendim durdum (...) altı yıl geçti. Konu hala gerekli merciye, babama ulaşmadı. Ama ben başımı açtım. Cesaret ettim, kendime dürüst olmayı aileme yalan söylemeyi seçtim”*². Çıkarmak istemesine rağmen, başörtülü takmaya devam etmek; baskıyı azaltma, bireyselleşme yönünde geliştirdikleri kişisel bir stratejiye de dönüşebilmektedir: *“(…)babam bana iki seçenek sundu; ya üniversitemin bulunduğu yerdeki cemaat evlerinden birinde kalıp üniversiteye oradaki kadınların denetiminde başörtülü bir şekilde devam edeceğim ya da evde durup kısmetimi bekleyeceğim”*³. Açılmak istemesine rağmen özellikle ailelerinin denetiminden uzaklaşamadığı (üniversite-iş vs) durumlarda, başörtülü olduğunu belirten kadınlardan bazıları dışarda gizlice başörtüsünü çıkardıklarını da belirtmiştir. *“Kendime küçük özgürlükler yarattım, ikircikli bir hayata başladım. Uzak olan yerlerde, küçük bir tuvalete sığınıp saçlarımı başörtüden kurtararak rüzgarı hissettim. Hapishaneden küçük kaçışlar yarattım”*⁴. Örtülü olmayan fakat örtünme baskısıyla karşı karşı kalan kadınlar ise durumlarını şu şekilde anlatıyor: *“Babam benden utanıyor, benimle sokakta yan yana gelmek dahi istemiyor, annem hareketlerimi sen imam kızısın diye eleştiriyor”*⁵. Başörtülü olsun veya olmasın, tüm kadınların ortaklaştığı konu başörtüsü takmak istememeleri.

Örnekleme oluşturan 108 kadından 51'inin yaşına ilişkin veri elde edilmiştir; en küçüğü 15 en büyüğü 47 olmak üzere, 20'den küçük: 17 kadın, 20 ve 30 yaş ara-

² <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/01/11/bir-bedende-iki-ayri-ruhum-ancak-hangisi-en-cok-ben-bir-tek-ben-biliyorum/>

³ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/18/ailemin-sahip-oldugu-zihniyete-gore-olumum-haktir/>

⁴ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/01/ben-varim-nefes-alıyorum-ve-istedigim-gibi-var-olacagim/>

⁵ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/08/28/imam-kiziyim-ama-kapanmayı-hic-istememedim/>

lığı: 26 kadın, 30 ve üstü: 8 kadın vardır. Sınırlı sayıda veri elde edildiği için genelleme yapılmaktan kaçınılmıştır.

Sosyal duruma ilişkin elde edilen veriler şu şekildedir:

Medeni duruma ilişkin veriler incelendiğinde evli olduğunu belirten 7 kadın bulunmaktadır. Bekar olduğunu belirten olmamakla birlikte, yazı içeriklerinden örnekleme oluşturan kadınların büyük kısmının bekar olduğunu söylemek mümkündür. İstatistiki olarak evli olma durumu bir önem arz etmese de evlilik-aşk ilişkisinin özneleşme yönünde önemli bir adım olduğunu söylemek mümkündür. Nasıl okul akılcılaştırma uzamıysa, evlilik de özneleşme uzamıdır. Özne izleğinin başını çeken aşk olgusu; daha bireysel, daha mahrem olanın arayışı sonunda en “kişisel olmayan”ı ortaya çıkarır. *Birey ancak kendisinden çıkıp da Öteki’yle konuştuğunda, ama kendi rolleri, toplumsal konumları bağlamında değil de bir özne olarak konuştuğunda, kendi ‘beni’nin, toplumsal belirlenimlerinin dışına atılır ve özgürlüğe dönüşür* (Touraine, 2018, s.288-9). “*Şu yaşıma kadar bağımsız karar verebildiğim tek konu eşim oldu. Geri kalan her konuda ailemin istek ve koşullarına göre hareket etmek zorunda kaldım*”⁶. “*Sevgilim bana saygı duydu, bu en büyük şansımdı. Annem çok bağırdı çağırdı ama artık umursamıyordum çünkü sindirilmekten bıkmıştım. Beni daha önce defalarca kapalı olarak gören kayınvalidem, kayınpederim, kayınbiraderim de eminim şok olmuşlardır ama yorum yapmadılar (...) En sonunda herkes kabullendi*”⁷.

Eğitim durumuna ilişkin veriler incelendiğinde 36 kadın üniversite öğrencisi olduğunu, 21 kadın üniversite mezunu olduğunu belirtmiş, yüksek lisans mezunu olduğunu belirten ise 1 kadın, üniversiteye girmek için hazırlanan 16 kadın vardır. Üniversite öğrenciliği; kadınların sürekli etrafını çevreleyen, onları denetleyen, bireyselleşmelerinin önünde engel teşkil eden muhafazakâr çevrelerinden uzaklaşmanın en önemli araçlarından biridir. Özellikle üniversiteye hazırlanan öğrencilerin gelecek kurgularında kendi hayatlarını kurabilmeleri adına önemli bir adım olarak görülüyor. Tüm bu veriler ışığında üniversite öğrencisi kadınların sayıca daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumu çevre ve aile tarafından verilen tutucu, ataerkil -belki İslamcı demesek bile –İslam’la barışık değerlerin, üniversitelerde verilen çağdaşlaşması, eşitlikçi ve laik mesajla çatışmasıyla açıklayabiliriz. Bu çatışan mesajlar, kadınlar üzerindeki baskıyı arttırmaktadır (Acar, 2015: 88). “*Mimar Sinan sosyoloji kazandım. O yurttan, okuldan sonra*

⁶ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/12/22/cok-basit-seyler-bile-sistematik-bicimde-uygulandiginda-insanin-iradesini-elinden-aliyor/>

⁷ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/11/bir-tek-sen-aciksin-bakisi/>

*Mimar Sinan'a gitmenin camiden çıkıp bara gitmekten farkı yoktu benim için. Uzun süre afalladım (...) "Din halkın afyonudur" diyen sosyoloji peygamberi Marx, İslam'ın peygamberi ile çatıştı zihnimde. Kendime savunamadığım gerçeklerimi, bir maske altında insanlara savundum"*⁸. *"Üniversite bana meslek kazandırmadı, hayatımı kazandım ben. Gerçek kimliğimle tanıştım. Yaşamayı, özgürlüğü, farklı insanlarla bir araya gelmeyi, onları yargılamadan dinlemeyi, sorgulamayı, düşünmeyi, açık fikirli olmayı, empati kurmayı öğrendim. Artık hayata tek pencereden bakmıyordum. Bir yandan kavram karmaşaları yaşarken bir yandan aydınlanma çağımı yaşıyordum"*⁹. İslamcı hareket için eğitim, kadının analık ve dinsel görevlerinin bir uzantısı olarak görülüp teşvik edilse de kadınlar için kişilik kazanma ve bireyselleşmesine (Göle, 2016: 151) sağlamaktadır.

Aynı zamanda 80'li yıllardan günümüze laikliğin kalesi olarak görülen üniversitelerde başörtülü kızların okuması İslami anlayışın kamusal görünürlüğüne artırma hedeflerinden de biri olmuştur. Fakat eğitim konusunda hassasiyet gösterilmesine rağmen, çalışma hayatına gelindiğinde başörtülü kadınların, geleneksel rollerini ihmal etmeden çalışması beklenmekte veya çalışması istenmemekte hatta İslami çevreler tarafından bile iş verilmek istenmemektedir. *"İş başvurusu için aradığım yerlerde önce 'Tesettürlü müsünüz?' diye soru yöneltiliyordu. Kendime 'En sonunda açılacağım bu ne ya' diyordum"*¹⁰. Kadının meslek sahibi olması, hayatına ilişkin kararlar verebilmesini, hayatını dönüştürebilme ve özneleşme kapasitesini güçlendirirken ailesine olan bağımlılığını azaltmaktadır. Hatta meslek sahibi olamamak kadınların örtünmeleri yönünde yapılan baskıları kimi zaman kabullenmesine, gelecek planlarını hayata geçirene kadar üzerindeki baskıyı azaltmaya yönelik bir stratejiye dönüşebilmektedir. *"İtilip kakılmaktan, savaşmaktan yorulmuştum, işsizdim. Bir anda özgürleştiğimi hissettim, insanlar bana bakmıyordu, sohbet ederken üstümü başımı çekiştiren kimse olmuyordu"*¹¹. Çalışmaya ilişkin veriler incelendiğinde 18 kadın meslek sahibi olduğunu, 3 ise işsiz olduğunu belirtmiştir. Kadınların çalışıyor olmasının başörtüsünü çıkarma kararı verdiğinde, bu kararın kabul edilmesinde ve/veya kabul edilmediğinde

⁸ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/01/11/bir-bedende-iki-ayri-ruhum-ancak-hangisi-en-cok-ben-bir-tek-ben-biliyorum/>

⁹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/10/duydugunda-aydinlandigini-hissettiren-bir-bilgidir-ozgurluk/>

¹⁰ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/12/22/annem-giymek-istedigim-seyi-giymemi-soylerdi-cunku-o-yapamamisti-ve-icinde-kalmisti/>

¹¹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/07/27/bu-hayattan-artik-tiksiniyorum/>

kendi başına yaşama kararı üzerinde de etkili olduğu görülmektedir. Her ne kadar üniversite öğrenciliği, ötekiyle etkileşim, bilişsel dünyalarında kırılmalara neden olsa, onları dönüştürse de; başörtüsünü çıkarma kararını vermede ve bu kararıyla toplumsal ilişkilerini dönüştürmede -bir anlamda özneleşmede- esas belirleyici olanın meslek sahibi olmak olduğunu söylemek mümkündür. “Üniversiteye gittiğimde en güzel yaşlarımı istemediğim şekilde geçirmek istemesem de aileme bunu söylemenin imkanı olmadığı için ekonomik özgürlüğümü elime almayı bekliyorum. Ondan sonra hayattaki tek gayem olan özgürlüğüm için savasan bir tiyatrocü olacağım”¹².

Meslek sahibi olduğunu belirten 18 kadından 16’sı aynı zamanda başörtüsünü açtığını da belirtmektedir: “Devlet-aile-toplum baskıları arasında yıllarca sıkıştıktan sonra bir gün tüm güçleri, her şeyi karşıma alarak, sadece kendime dayanarak kararımı verdim. Ailemin duruma tepkisine gelince (...) annem hoşnutsuz da olsa kabullendi. Bu kabullenişte ekonomik anlamda ailemden bağımsız olmak ve yine ailemden hatta aileme bile baskı uygulayabilecek yakın çevremden uzakta olmak işe yaradı. İlk herkesin bana baktığını zannediyordum. Fakat artık özgürleşmişim. İlk defa kendim gibiydim. Meğer onca baskıdan öz benliğime yabancılaşmış, kendimi tanıyamamışım”¹³. Hatta üniversite öğrenciliği sırasında başörtüsü takıp takmamanın çelişkisini yaşayan kadınlar, sıklıkla ekonomik kaygılar duyduğunu belirtmektedir: “Başörtümü kaldığım bu cemaat evinde çıkarırsam beni atarlar ve kalacak diğer bir yerim, kiralari karşılayacak kadar param yok”¹⁴.

Tüm bu faktörler birlikte incelendiğinde evlilik, eğitim durumu ve bir meslek sahibi olmanın “öznenin kapasitesini arttırmasında” etkili olduğu görülmektedir. Öznelik kapasitesi kavramı (Aksu ve Üstün, 2005: 17) kişilerin içinde buldukları toplum ve kurdukları toplumsal ilişkilerde kendileri adına hareket etme imkânını ifade etmektedir. İnsanlar içinde biçimlendikleri toplumsal bağlamın ve toplumsal ilişkilerden “fazla” bir şeydir. Bu “fazlalık” aynı zamanda değişim potansiyeli taşır. Bu fazlalık herkes için aynı değildir. Toplumsal roller, sınıfsal konum, eğitim gibi imkânlar, bu fazlanın boyutunu ve türünü belirler. Öznelik

¹² <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/02/20/ozgurlugu-icin-savasan-bir-tiyatrocü-olacagim/>

¹³ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/01/19/benim-icin-kabus-olan-bu-durumdan-siyirilabildigim-icin-tarifsiz-bi-mutlulukla-uzanip-kendi-yanaklarimdan-opuyorum/>

¹⁴ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/14/is-buldugum-ve-para-kazanabilmeye-basladigim-gun-basortumu-cikaracagim/>

kapasitesi, fazlalığı yaratan imkânlara değinirken, bu fazlalığın niteliğini ve sınırlarını da belirler.

Öznelik Kapasitesinin Örselenmesi

İnsan potansiyelini, neyi yapıp yapamayacağını zamanla öğrenir; kendine, yaşadısına ilişkin kararlar alır. Fakat daha başтайken aile içinde örselendiğinde, kararlar alamaz, hayatın dizginlerini elinde tutamaz, özne olamaz. *Aile reislerinin “mahremiyet alanı” olarak muhafaza etmeye çalıştığı aile, kendi “tebasının” öznelik kapasitesini örseleyen, bireyi daha toplumla, okulla, camiyle, devletle, “dış dünyayla” karşılaşmadan önce öğüten, son derece politik bir kurumdur.* Böylelikle hem kendine isyanı engeller, hem de patriyarkal sisteme itaat eder hale getirir (Bora, 2019).

Örtünme yaşına ilişkin veriler kategorilendirilirken 10,11,12,13 yaş ortaokul çağı, 14,15,16,17 lise çağı, 18 ve üstü yaşlar lise sonrası kabul edilmiştir. Örtünme yaşına ilişkin elde edilen verilerin bir kısmında kadınlar “ortaokuldaydım”, “liseydim” gibi ifadeler de kullandıkları için kodlama aşamasında böyle bir genellemeye gidilmiştir. 40 kadın ortaokul çağında, 38 kadın lise çağında, 6 kadın ise lise sonrası kapandığını belirtmiştir. Fakat ne zaman kapandığını “hatırlamayan”, “çok küçük yaşta” gibi betimlemelerde bulunan ayrıca 4 kadın bulunmaktadır. Esasında kadınların örtündükleri çağ farklılık göstermekle birlikte en büyük ortaklık regl olduklarında kapandıklarını söylemeleridir. *“Bilenler bilir eğer böyle bir ailede doğduysanız mutlaka regl olduğunuzda, o da olmazsa en geç 15 yaşlarında kapanırsınız. Sonumun böyle olacağını zaten biliyordum”*¹⁵. 108 gönderiden 102’sinde kadınların örtünme kararlarını kendilerinin alıp almadığına ilişkin bulgulara erişilmiştir. 50 kadın bunun kendi isteği/kararı olduğunu, 52 kadın ise ailesinin, çevrenin baskısı ve/veya isteği olduğunu belirtmiştir. Fakat bu kararın kendi kararı olmasına rağmen bilinçli bir tercih olduğunu belirten son derece azdır. Kadınların üyesi oldukları aileleri, onlar hayata gelir gelmez örtünmeye ilişkin tutumlarının oluşmasına da neden olmaktadır. Kadınlar örtünme kararlarının kendileri tarafından verildiğini söylese de hemen her cümle ama diyerek devam etmektedir. *“Kapanacaksın denmedi, ama bu öğretildi, böyle yetiştim... Zaten bence başörtülü insanların çoğunun kendilerine “sebeğim, iradem” diye tutundukları şey, ailenin, annenin, geleneklerin bir kalıntısından öte bir şey değil. İstisnalar milyonda bir olsa da, hiçbir insan 14-15 yaşında bir ömür boyu uygulayacağı bir giyim şeklini belirleyemez. Böylesi bir irade söz konusu değildir, bunun adı geleneği ve görünmez baskıyı irade diye hasıraltı etmekten başka*

¹⁵ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/01/24/en-buyuk-idolum-carl-sagan/>

bir şey değildir"¹⁶. Kendi kararı, ailenin veya çevrenin baskısı olsun kadınlar örtünme kararı verirken uyum veya direniş gibi farklı tepkiler gösterebiliyorlar, anlatıların ortak yanı kadınların öznelik kapasitelerinin fiziksel şiddetle, baskı ve engellemeyle, sevgi ve onay görmek için, başı açık-kapalı ayrımının yarattığı çelişkiyle örselenmesidir.

Fiziksel şiddet: *"Bundan sonra kapalı gezeceksiniz dendi. Tabii itiraz yok, itaat var; yoksa dayak"*¹⁷. *"İlkokulda sözlü olarak başlayan baskı, 6. sınıfta babamın başıma vura vura kapatmasıyla daha da artmıştı"*¹⁸.

Baskı ve engellemeyle: *"Küçüklüğümden beri o istediğim şortları, etekleri, atletleri giyemedim hâlâ da giyemiyorum. Kıyafet konusunda üzerimde hep bir baskı vardı. Hiçbir zaman istediğim kişi olamadım. Lise'1 geçtiğimde bana kapanmamın gerektiğini ailemize bunun yakıştığını, benim açık gezmemin aileme günah olarak yazıldığını söylediler"*¹⁹.

Sevgi ve onay görmek için: *"Başörtüsünü babasına aşık bir kız olarak aldım saçlarım. Beni hep seven ve bana dini anlatan temiz yürekli babamın isteğiyle bir hevesle örttüm saçlarımı"*²⁰. *"Kapanmaya karar verdiğim zaman bunu kendi isteğim doğrultusunda gerçekleştirdiğimi düşünmüştüm; elbette bir gün kapana-caktım ve erken olması sanki bu durumu bana daha çok sevdirecekti. Örtündüm ve herkes tarafından takdir edildim, küçüğünden büyüğüne herkes benimle gurur duyar gibiydi."*²¹.

Açık kapalı ayrımının yarattığı çelişki: *"Burada okuduğum kadarıyla çoğu arkadaşımın da yazdığı gibi zaten hiçbir zaman dilediği gibi giyinebilen bir çocuk olamamıştım. Yaz günü uzun kollu tişörtler giyerken arkadaşlarımın beni sürekli sorgulamaları hâlâ dün gibi aklımda. Dilediğimi giymeyi bırakın, saçlarımı bile istediğim şekilde acımadım çünkü ayıptı. İşte hal böyleyken açıkçası kapanmak benim için rahatlatıcı olmuştu, hiç değilse artık bir tarafa ait olacaktım ve giy-*

¹⁶ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/03/tanri-ruzgari-benim-saclarimdan-esirgemez/>

¹⁷ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/11/simdi-kapanir-misin-diye-sorsalar-asla-derim/>

¹⁸ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/14/bir-elime-dunyayi-diger-elime-ozgurlugu-ben-yine-ozgurlugu-secerim/>

¹⁹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/01/10/benim-dusundugum-seyler-basortusune-sigmayacak-ozgurlukte-seylerdi/>

²⁰ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/02/20/sevgiyle-ogretilmis-de-olsa-yanlis-yanlistir/>

²¹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/01/18/kendi-hayatimda-kendime-yabanciyim/>

diklerimi sorgulamayacaklardı”²². “Benden bekleneni biliyordum, doğru olanı öğrenmişim, zamanının geldiğini farkındaydım ama benim kararımdı. Çevremde aksi görünümde herhangi bir kadın yoktu ama benim kararımdı. 13 yaşındaydım ama benim kararımdı (...) Okulda açık, sivil hayatta kapalı şeklindeki kişilik bölünmesini yaşayan binlerce kızdan biriydim. Üstelik lisem oldukça yüksek puanlarla alım yapan, dolayısıyla seküler ailelerin çocuklarının çoğunlukta olduğu bir okuldu. Bu da üzerimdeki ötekilik baskısını arttırdı, beni kendiliğime daha sıkı sarılmaya ve radikalize olmaya itti”²³.

Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet basitçe sosyalleşme süreci olarak adlandırılmayacak, kişinin müdahil olduğu karmaşık ilişkiler sonucunda kadına özgül nitelikleri inşa ettiği/kurguladığı toplumsal düzeyde cinsiyet rejimine işaret eder (Bora ve Üstün, 2005: 41). Başörtüsünü çıkarma mücadelesi veren kadınlara yüklenen rollerin, toplumsal cinsiyete ilişkin kurguların nasıl şekillendiğinin tespiti için; aile yapıları ve ilişkileri, çevre ve ilişkileri, kadınlığa ilişkin, beden denetlenmesine ilişkin tutumları, cinsiyet eşitsizliğine ilişkin tutumları analiz edilmeye çalışılmıştır. 108 gönderiden 98’inde aileye ilişkin bulgular yer almaktadır, bu gönderilerden sadece 2’sinde ailenin dindar olmadığı belirtilmiştir. “Aslında aşırı dindar olmayan ama mahalle baskısı ile her daim tetikte yaşayan bir ailenin büyük kızuyum. Tatile gittiğinde mayo giyebilen ama kendi mahallesinde pantolon bile giyemeyen küçük bir kızdım. 8 yaşında tatilde giymek için aldığım taytı sokakta giydiğim için arkadaşının yanında babasından tokat yemiş küçük bir kızdım”²⁴. Diğer tüm kadınlar farklı tanımlamalar kullansa da (dindar, muhafazakar, geleneksel, yobaz, radikal İslamcı) dindar aile yapılarına ve cinsiyete ilişkin benzer normların kabul gördüğü aile yapılarına işaret etmektedirler.

Aile yapıları ve ilişkileri: “(...) bu zamana kadar hastalıklı bir toplumu kendi hayatına jüri edinmiş; birbirlerinden, kendilerinden ve belki de çocuklarından nefret eden bir anne baba tarafından büyütüldüm ve belki onların takdirini kazanırsam sevgilerini de kazanırım diye benden direkt ya da dolaylı istedikleri her şeyi yaptım. Bu, toplumun onlardan istediği şeyleri de yaptım demek oluyor. 12-13 yaşlarındaydım (...) Akşamına annem yanıma geldi ve başımı okşayarak artık çocuk olmadığımı, günah defterimin açıldığını, beni ‘böyle’ gören erkeklerle-

²² <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/12/22/kapanmak-benim-icin-rahatlati-ci-olmustu-hic-degilse-artik-bir-tarafa-ait-olacaktim-ve-giydiklerimi-sorgulamayacaklardı/>

²³ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/08/1997-degil-2018di-nur-serter-degil-yengemdi-ikna-odasi-ise-benim-odamdı/>

²⁴ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/07/27/elalem-hapishanesi-kackini/>

re 1 günah, onların beni görmesine sebep olduğum için bana 2 günah yazılacağını ve başımı örtersem bana çok yakışacağını, çok cici olacağımı söyledi. Konuşma boyunca hep saçlarımı okşadı. Sevgiye muhtaç bir çocuktum, her çocuk gibi. Annem saçlarımı seviyordu, ben annemi”²⁵.

“Bazı aileler vardır, doğacak çocuklarının kaderi bellidir. Benim de öyleydi işte, yürüyeceğim yol ben doğmadan görünmez taşlarla çizilmişti. Ben 6-7 yaşlarında bir çocukken babam İmam Hatip lisesini gösterir ‘Bu okulda okuyacaksın büyüyünce’” derdi. Ben de İmam Hatip’in ne olduğunu bilmediğim için binanın ihtişamıyla büyülenir, ‘Burada okuyacağım’” derdim. Kapanacaktım, İmam Hatip okuyacaktım, şehrimde kalacaktım ve evlenecektim; yolum bu şekilde çizilmişti”²⁶.

Yine benzer şekilde tutucu çevrelerden geldikleri, genellikle yakın çevrelerindeki tüm kadınların kapalı olduğu hatta tarikat ve cemaat ilişkilerinin hem aile hem de kadınların kararları üzerinde son derece etkili olduğu belirtilmiştir. Yeni dahil oldukları farklı sosyo-kültürel ortamlarda çelişkiler yaşayıp, kendi muhafazakar dünyalarının dışında başka gerçeklikle karşılaşan kadınlar da olmakla beraber, genellikle “kendilerine benzeyen” kadınlarla arkadaşlık kurmayı tercih ettikleri için sıklıkla başörtüsünü açma kararı aldıklarında ya da çelişkiler yaşadıklarında kendilerini ifade edememe, dışlanma korkusu yaşadıklarını da dile getirmişlerdir. Aile ve yakın çevre ilişkileriyle şekillenen kadınlık hali ve bedeninin denetlenmesi; toplumun başörtülü kadın kurgusuyla birleşince kadınların taşıyamayacağı kadar büyük bir yük haline gelmektedir.

Yakın ilişkiler: *“Mahalle kültürünün içinde büyüdüm ben (...) Erkeklerin borusu hareketleninceye, kız çocukların göğsü şişinceye dek oyunlar beraber oynandı (...) Giyilen tişörtlerin kol boyu uzadı. Köprücük kemiklerinin biraz altındaki şişkinlik bir hırka ile örtülmeye çalışıldı. Falancanın kızları başlarını örttüler diye örnek gösterildi”²⁷.* Dindar/muhafazakar aile ve yakın çevre ilişkileriyle şekillenen kadın olma hali, başörtülü kadını kısıtlayan, bedeninin, cinselliğinin denetlendiği, cinsiyet eşitsizliğine dayalı bir pratiğe dönüşmektedir.

Kadın Olmak: *“Babam, ben daha 7 yaşında küçük bir kızken bile bana sürekli ‘Ağırbaşlı ol, düzgün davran, kimin kızı olduğunu unutma!’” derdi. O zamanlar*

²⁵ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/08/tek-basima-yuruyorum-ama-asla-yalniz-yurumuyorum/>

²⁶ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/08/aynaya-baktigimda-evet-ya-iste-olduyorum/>

²⁷ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/01/11/bir-bedende-iki-ayri-ruhum-ancak-hangisi-en-cok-ben-bir-tek-ben-biliyorum/>

anlamazdım, sonralarda bunun hem dışarıya karşı göstermem gereken bir duruş hem de onun egosunu tatmin etmemi sağlayan bir cümle olduğunu fark ettim. Oysa ağırbaşlı olmayı istemiyordum, neşeli bir insandım. Dikkat çekmeyi, kahkaha atmayı seviyordum”²⁸.

“Utandırıldım. Kadın olmaktan utandım. Bunu ben seçmedim. Yine de bir seçim hakkım olsaydı onlara rağmen kadın olmayı seçerdim”²⁹.

Bedenin Denetlenmesi: “Bedenimi birileri sürekli saklamamı öğütlemişçesine gizledim. Psikolojim, değer yargıları buna göre şekillendi. Hemcinslerimin giydiklerine bakıp onları bu muhafazakâr kodlarla yargıladım. Ben de o nefret ettiğim muhafazakâr sistemin uygulayıcılarından biri oldum işte... Kendimi o denli uzak tutuyordum ki, söylediğimde insanların şaşıracağı yaşlara kadar erkek arkadaşım olmadı hiç. Hayır, çirkin değilim, aksine güzel sayılırım. Ama kendimi sakınma refleksleri, öğretilmiş bir ayıplama psikolojisi, sürekli yargılama, sürekli öte tarafa itilen cinsellik ve kendi bedenini canlıyken gömme hali... Tam olarak bu evet... Kendi bedenimi canlıyken gömmüştüm adeta. Ayıplar, günahlar, olmazlar, görünmez yasaklar, örtmelisinler derken gençliğimi bir aşk dahi yaşayamadan geçirip yitirdim... Hayat bu mu? Hayat nedir? İçimde daima var olduğunu hissettiğim derin mutsuzluğumun kaynağı bu değilse nedir? Coğrafya kaderdir derler ya... Aynen öyle... Benim kaderim bu coğrafyada, bu gelenekler içinde doğmam ve bu alışkanlıklarla gençliğimi yitirmemiş demek ki...”³⁰.

Cinsiyet Eşitsizliği: “Pantolon giyemezsin çünkü erkeklere benziyorsun, Peygamberimiz lanet etmiş.” ‘E o zaman Arap erkekler neden uzun elbise giyiyor, onlar da kadınlara benziyor giymesinler’ deyince ‘Orada adet bu, sıcaktan dolayı giyiyorlar’ dediler. Neresinden tutsan elinde kalan bir savunma. Erkeklere sıcak da kadınlara serin mi? Kadınlar kara çarşafın altında çok mu mesut? “Kadınlar mükâfatını cennetin serin suları kenarında otururken alacak.” ‘Hem sen kendini erkeklerle bir mi tutuyorsun?’ Erkekler de ahireti düşünüp pantolon giysinler diye üsteleyince ‘Ne halin varsa gör, cehennemde cayır cayır yan’ diyip bıraktı beni”³¹.

²⁸ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/08/30/onlarin-istedigi-kisi-olmamaniz-sizi-sevilmeyecek-biri-yapmiyor/>

²⁹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/07/27/31/>

³⁰ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/03/tanri-ruzgari-benim-saclarimdan-esirgemez/>

³¹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/10/01/insanin-kendi-gunahinin-bedelini-odemesine-bile-tahammulleri-yok/>

“Allah’ın erkeklere kıyak geçtiği barizdi ama bunu keşfetmem için biraz okumam gerekmişti”³².

“Neden bazı erkeklerin zaafı yüzünden ben bedenimi saklamak zorundaydım? Ayrıca bunun sonu var mıydı?(...)Neden bedel ödeyen taraf biz oluyoruz? Neden erkeklere kadınları rahatsız etmemeleri, ederlerse ağır cezalar alacakları değil de kadınların kendilerini köşe bucak saklamaları emrediliyor?”³³.

Yersizyurtsuzlaşma ve/veya Özneleşme

Özneleşme -bir anlamda bireyin kendi üzerine düşünmesi- kolektif kimliğinde ayrılmaya neden olmaktadır. Kutsal’ın niteliğinin sorgulanması, kendini oluşturan değerlere mesafe alması, iç hesaplaşma yapması, öznelik imkanını ortaya çıkaracak bireyselleşme, meslek sahibi olma, eğitim gibi öznelik kapasitesini arttırıcı edimler; toplumsal cinsiyeti, dini ya da geleneksel söylem altına gizlenmiş ataerkiyi üreten başörtüsüne içerden mesafe almasına neden olmaktadır (Topçu, 2009: 58) Modernite ile geleneksel arasında sıkışan kadının çelişmesine “yurt” (Şişman, 2009: 24), olan başörtüsü; geleneksel ve/veya dini söylemlere mesafe alan kadınların “yersizyurtsuzluk” kaynağı haline gelebilmektedir. *“Hep biraz sessizdim, hep biraz kenardaydım. Hiçbir zaman ait olamadım. Ben sorgulamaktan korkan, dindar bir çocuktum. Hâlbuki oyun oynamayı seven, hayal kuran, sokaklarda kovalamaca oynayan bir çocuğun Allah’ı düşünmek için pek de zamanı olmamalıdır(...)Başörtüsü benim için sadece kumaş değildi; sokakta bir erkeği öperken tedirginlik, sanatsal bir etkinlikte yalnızlık hissi, bira içerken biri fotoğrafımı çeker mi tedirginliği, olmadığım her şeyi olduğumu sanmalarının yanlıgıydı. Sadece saçlarımı değil, kim olduğumu da örten bir kumaştı”³⁴.*

Fakat kadınlar, kendilerini politik bir özne olarak konumlandıklarılarında bu özgürleşmeyi de getirmektedir(Aksu, 2008: 68). Anlam çerçevelerinin dışına düşmek, yeni anlam çerçevesi kuramayacak kadar güçsüz hissetmek, dolayısıyla bu dünyada yeri olmamak olarak kavramsallaştırılabilecek “yersizyurtsuz” olma hali, kadınların geliştirdikleri yaşam stratejileriyle, onları özne haline getiren belki de özgürleştiren bir pratiğe dönüşmektedir. Platformun amacı da bir anlamda “yersizyurtsuz” kadınlarla dayanışma ağı kurarak, bu süreci yaşamış diğer örnekler üzerinden kadınların yaşam stratejiler geliştirebildiklerini göstermektir.

³² <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/10/duydugunda-aydinlandigini-hissettiren-bir-bilgidir-ozgurluk/>

³³ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/01/kisisel-bir-butunluk-sagladigim-ve-tutarli-bir-hayat-yasayabildigim-icin-kendimle-gurur-duyuyorum/>

³⁴ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/01/ben-varim-nefes-alıyorum-ve-istedigim-gibi-var-olacağım/>

Kadınların başörtüsünü çıkarma deneyimleri, gelecek kurgularından elde edilen veriler; anlam çerçevelerinin dışına düşmek, gelecek kurguları ve hayaller, özneleşme boyutunda kavramsallaştırılmıştır.

Başörtüsünün dinsel inanç ve pratik anlam çerçevesinin dışına taşması, aynı zamanda modern dünyanın pratikleriyle çelişmesi; kadınların rol çatışması yaşamasına, başörtülerine mesafe almalarına neden olmaktadır. Fakat bunun itirafı hem özne açısından, hem de ailesi ve çevresi açısından hiç kolay değildir.

Anlam Çerçevelerinin Dışına Düşmek: *“Saç teline bu kadar çok anlam fazla mı? Saç teline bu kadar çok anlamı eğitimini almak istediğim fakat her role giremeyeceğim için mümkün olmayan tiyatroya her gidişimde ağlamak isteyince yüklemiş olabilirim. Saç teline bu kadar anlamı gecelerce düşünüp sorguladığım dine rağmen sabah başımı örtüp çıkmak zorunda olduğumda yüklemiş olabilirim. İnanmakta zorluk çektiğim şeyleri sırf temsil ettiğimi düşünmek için savunmak durumunda kaldığımda yüklemiş olabilirim”³⁵.*

“Sadece bir ibadet şekli ya da Allah’ın emri değildi başörtüsü benim için; bir yaşam tarzıydı, kimlikti. Uğruna çok istediğim şeyleri yapamamaktı. İçimden geldiği gibi kahkaha atamamak, makyaj yapamamak, renkli giyinmemek, sigara içmemek, sevgilinin elini tutamamak, dans edememek, spor yapamamaktı. Sanki Allah’ın emrini yerine getirmekten ziyade bir bedel ödüyordum. Neticede ben başımda bir ayet taşıyordum”³⁶.

“İnsanlar bana baktığında sadece başörtümü görüyorlardı. Benimle ilgili her şey örtümle değerlendiriliyordu(...)Genellenmemek için, önyargılara kurban gitmemek için debelenip durdum. Tartışmalarda muhalifliğimi belirtme zorunluluğu hissettim, hiçbir oluşumun temsilcisi olmadığım konusunda birilerini ikna etmek durumunda bırakıldım. Ötesinde görünmez olmak istedim. Başörtülü olma mücadelesini vermiştim, başörtülü bacı olmayan başörtülü olmak mücadelesi çok daha fazla yoruyordu. Sonra kabullenmeye başladım; siyasal İslam diye bir şey vardı, başörtüsü de bunun simgesi olmuştu (...) Oy ve rant kaynağı olmak veya öyle görünüyor olmak içimde nefret uyandırdı”³⁷.

Gelecek Kurguları ve Hayaller: *“Bu durumu aileme anlattım ve bana öyle bir tepki verdiler ki, öyle incittiler ki kalbim paramparça oldu. Hakaretlere uğradım, aşağılandım(...)Yine de ben bugün tam olarak vazgeçmedim, mesleğimi*

³⁵ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/07/27/kahkahami-bastirmak-istemiyorum/>

³⁶ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/10/duydugunda-aydinlandigini-hissettiren-bir-bilgidir-ozguruluk/>

³⁷ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/08/1997-degil-2018di-nur-serter-degil-yengemdi-ikna-odasi-ise-benim-odamdi/>

elime alınca ve bulunduğum şehirden olursa da ülkemden gidince geri dönmeyeceğim, onları delicesine sevsem de özleşem de dönmeyeceğim”³⁸.

“Şimdi iş bulmayı bekliyorum. İş bulduğum ve para kazanabilmeye başladığım gün başörtümü çıkaracağım ve o gün benim en mutlu olduğum gün olacak. Umarım o günü yaşamadan ölmem”³⁹.

Özneleşme: “Ailem şok geçirdi, abim şerefimiz iki paralık oldu dedi. Erkek kardeşim anneme sen bunu bu hale soktun dedi. Babam ölü bedenini avuçlasaydım daha az üzülürdüm, keşke ölü yoldan gelseydi dedi. Annem benim kızım değilsin siler atarım seni dedi. Ailemden tek kuruş almayarak, özel ders vererek ve bir sahafta çalışarak 3 ay devam ettim, ağır bir depresyon geçirdim ve 2 kez intihar etmeye kalkıştım(...) 1.5 yıl bu süreçte çalışmayı hiç bırakmadım, hep kendi ayaklarım üzerinde durmaya çalıştım. Ben bir bireyim ve bunu onlara zorla da olsa kabul ettirdim. Şimdi annem bana bu saç sana yakışmadı değişik bir şey yap diyor. Erkek kardeşlerimle sinemaya giderken kopkoyu ruj sürebiliyorum. Babama 2 gün önce bulaşık yıkattım(Annem ilk kez yıkadığını söyledi.) En önemlisi kadınlığımı ve kendimi seviyorum. Pes etmeyerek yolumda ilerleyebileceğimi kısmen de olsa kanıtladım. Hayat uzun ve yapacağım çok çok iş var”⁴⁰.

“Kendi yolumu çizmeye çalışıyorum şimdi. Başörtümü çıkarmaya, annemi ikna etmeye, çevremın sözlerine kulak asmadan özgür bir kadın olmaya çalışıyorum. 20 yaşında bu hayatı yeniden öğrenmeye, aşık olmaya, kadınlığının farkına varmaya çalışıyorum. Saçlarımı örtmenin ahlakla ve Tanrı ile bir ilgisi olmadığını çok geç anladım. Bundan sonraki hayatımı bütün bu toplum baskısıyla mücadele etmeye adayacağım. Küçük bedenim ve ellerimle önce kendimi kurtaracağım. Uyuyan hayallerimi uyandıracağım, sevgiyle öğretilmiş de olsa yanlış yanlıştır, bunu artık kabul ediyorum. Zincirlerimi kendi ellerimle bağladım, şimdi yine kendi ellerimle çözeceğim”⁴¹.

³⁸ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/11/29/icsellestiremediginiz-bir-seye-ne-olursa-olsun-alisamazsiniz/>

³⁹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/14/is-bulduyum-ve-para-kazanabilmeye-basladiyim-gun-basortumu-cikaracagim/>

⁴⁰ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2018/09/18/benliginizi-bulmak-icin-savasini/>

⁴¹ <https://www.yalnizyurumeyeceksin.com/2019/02/20/sevgiyle-ogretilmis-de-olsa-yanlis-yanlistir/>

SONUÇ

İslami ve/veya geleneksel kabullere göre kamusal alanla mahremi ayırıştırılan başörtüsü, 1980’li yıllardan itibaren İslamcı kadınların kamusal alana girişini sağlayan bir stratejiye dönüşmüştür. Kadının kamusal görünürlüğünün artması, eğitim ve çalışma olanaklarına erişmesi beklenmedik bir şekilde onun mahrem/özel alan içindeki iktidar ilişkilerini de sorgulama, belki dönüştürme olanağı taşıırken, İslam’ın kamusal temsilciliği görevi yüklenen başörtüsü, bir yandan da anlam çerçevesi dışına taşarak onu taşıyan kadınların denetimini ve yükünü arttırmıştır. Belirli bir zümrenin temsiliyeti de eklenince bu durum kadınlar için, geçmişte olduğu gibi bir tercih değil, zorunluluğa dönüşmektedir. Muhafazakârlığın bir devlet ideolojisine dönüştüğü, cinsiyete ilişkin yaygın kabullerle kadının kısıtlandığı ve başörtüsünün de bunun bir aracı olduğu; İslamiyet’le, geleneksel ataerkinin kesiştiği günümüz gerçeğinde, geçmişte kadının özneleşme stratejisi olan başörtüsü; kadının özneleşmesine engelleyen, cemaat ve aile ilişkileri ekseninde denetimi sürekli kılarak, aidiyet durumundan çıkmasına ve yersizyurtsuzluğuna neden olmaktadır. Bir dünya görüşünün temsilciliğinin kısıtlayıcı yükünü taşımak durumunda kalan, çocuk denecek yaşta sakınması gereken bir kadınlığının olduğu bilincine erişen kadınlar için kendilerini, yaşayışlarını sorgulamalarına ve içine doğdukları her türlü yapıya -aileye, topluma- mesafe almalarına neden olmaktadır. Modern formların İslami yorumuyla günümüz toplumlarına entegre olabilen İslami anlayış; kadın-erkek, aile ilişkileri söz konusu olduğunda geleneği vurgulayıp, kadınların talep ettikleri eşitlik konusunda “*Asr-ı Saadet*” göndermesi yaparak, talepleri tarih dışılaştırılan ve talep edenleri dışlayan totaliter bir yaklaşım göstermektedir. Fakat tüm bu olumsuzluklara rağmen bu durum kadınların kolektif kimliklerinden ayrışmalarının, özneleşmelerinin ve toplumsal ilişkileri de aile ilişkilerini kendileri lehine dönüştürebilmelerinin de aracı haline gelmektedir. Kadınların başörtüsü takmak için verdiği mücadele de, başörtüsünü çıkarmak için verdiği mücadele de en nihayetinde kadını güçlendiren, öznelik kapasitelerini arttıran bir yaşam stratejisine dönüşmektedir. Esas olan, başörtülü veya başörtüsüz kadınların kendi bedenleri hakkında karar verebiliyor olmasıdır.

KAYNAKÇA

Acar, F. (2015). Türkiye’de İslamcı Hareket ve Kadın. 1980’ler Türkiye-si’nde Kadın Bakış Açısından Kadınlar Derleyen Şirin Tekeli (6.bs). İletişim Yayınları. İstanbul: 73-91.

Aktaş, C. (2016). Bacıdan Bayana (6.bs.). İz Yayıncılık. İstanbul

Aktaş,C. (2018). Tanzimat'tan 12 Mart'a Kılık Kıyafet ve İktidar (4.bs.). İz Yayıncılık. İstanbul.

Arat, Y. (2010). Religion, Politics And Gender Equality in Turkey: Implications of a Democratic Paradox?. Third World Quarterly, 31(6): 869-884.

Arat, Y. (2015). Feminizm ve İslam: Kadın ve Aile Dergisinin Düşündürdükleri. 1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar içinde derleyen Şirin Tekeli (6.bs). İletişim Yayınları. İstanbul: 91-103

Ayata, A. and Doğangün, G. (2017). Gender Politics of the AKP: Restoration of a Religio-conservative Gender Climate .Journal of Balkan and Near Eastern Studies, 19(6): 610-627.

Berktaş, F. (2003). Tarihin Cinsiyeti (1.bs.) Metis Yayınları. İstanbul.

Bora, A.(2008). Ortadoğu'da Kadın Hareketleri: Farklı Yollar, Farklı Stratejiler. İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,39: 55-70.

Bora, A. (2019). Öğrenilmiş Bir İdeolojidir Aşk. 16 Şubat 2019 tarihinde <https://ozgurdenizli.com/aksu-bora-ogrenilmis-bir-ideolojidir-ask/> adresinden erişilmiştir.

Bora, A. ve Üstün, İ. (2005). Sıcak Aile Ortamı Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler. Tesev Yayınları. İstanbul.

Çavdar, A.(2018). Başörtüsü Mücadelesinin Değişen Yolculuğu. 08 Şubat 2018 tarihinde <http://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/193794-ayse-cavdar-90-lardaki-basortusu-soylemi-ile-bugunku-tamamen-zit> adresinden erişilmiştir.

Çayır, K. (2017). İslamcı Bir Sivil Toplum Örgütü: Gökkuşuğu İstanbul Kadın Platformu. İslam'ın Yeni Kamusal Yüzleri içinde derleyen Nilüfer Göle (5.bs). Metis Yayınları. İstanbul.41-67.

Fraser, N.(2004) Kamusal Alanı Yeniden Düşünmek. Kamusal Alan der. çev. Meral Özbek. Hil Yayın. İstanbul: 103-132.

Gençoğlu Onbaşı, F. (2003). Geleneksel ve Modern: Sınırlar ve Geçirgenlik Üzerine, Doğu Batı Düşünce Dergisi,(25):83-98

Göle, N.(2017). İslam'ın Yeni Kamusal Yüzleri (5.bs). Metis Yayınları. İstanbul.

Göle, N. (2016) . Modern Mahrem (13.bs). Metis Yayınları. İstanbul.

Kaplan, Y. (2019). Türkiye'nin "cinsiyet"le İmtihanı. 25 Ocak 2019 tarihinde <https://www.yenisafak.com/yazarlar/yusufkaplan/turkiyenin-cinsiyetle-imtihanı-2049038> adresinden erişilmiştir.

Kandiyoti, D. (2013). *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar* (4.bs.). Metis Yayınları. İstanbul.

Özcan, E. (2017). Turkish Women in Islamism: Gender and the Mirage of "Islamic Feminism". *Samyukta, A Journal of Gender and Culture* 17 (1):182 - 192

Saktanber, A. (2017). Cultural Dilemmas of Muslim Youth: Negotiating Muslim Identities and Being Young in Turkey. *Turkish Studies* , 8(3): 417-434.

Sancar, S. (2014). *Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti* (3.bs.). İletişim Yayınları. İstanbul.

Savran, G. A. (2019). Feminist özne mümkün mü? 25 Mart 2019 tarihinde <https://catlakzemin.com/feminist-ozne-mumkun-mu/> adresinden erişilmiştir.

Şeni, N. (2015). 19. Yüzyıl Sonu İstanbul Basınında Moda ve Kadın Kıyafetleri. 1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar içinde derleyen Şirin Tekeli (6.bs.). İletişim Yayınları. İstanbul: 49-73

Şişman, N. (2009). *Sınırsız Dünyanın Yeni Sınırı Başörtüsü* (2.bs.). Timaş Yayınları. İstanbul

Tekeli, Ş. (1982). *Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat* (1.bs.). Birikim Yayınları. İstanbul.

Topçu, F. (2009). *Din ve Toplum Ekseninde 2000'li yıllarda Yeni Dindar Kadın Söylemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Touraine, A. (2018). *Modernliğin Eleştirisi* (11.bs.). Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.

To cite this article: Mashi, A.L. (2019). Impact of 2004 Health Policy on Maternal Mortality in Katsina State, Nigeria. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(2), 85-104

Submitted: February 02, 2019

Accepted: July 30, 2019

IMPACT OF 2004 HEALTH POLICY ON MATERNAL MORTALITY IN KATSINA STATE, NIGERIA

Amina Lawal Mashi¹

ABSTRACT

Concerned with the rising maternal mortality ratio among its women of reproductive age, the Nigerian government implemented several health policies, but without much success, due to several implementation challenges. This lack of success necessitated the formulation of the 2004 Revised National Health Policy, which aimed at the improvement of the Nigerian health system, reduction of maternal mortality ratio by 66% at the end of 2015 etc. The study assessed the effects of the implementation of the 2004 Revised National Health policy towards the reduction of maternal mortality ratio at the Katsina state General Hospital Nigeria, in relation to the effects of funding, effects of health infrastructure and personnel, effects of socio-economic factors in healthcare access, and role of advocacy groups in healthcare delivery. The scope of the study consisted of 100 pregnant women and 2 health officials of General hospital Katsina. The study employed mixed research method, to reach the target population. The data for quantitative analysis was collected through questionnaires which were distributed to pregnant women and analysed using Statistical package for social sciences (SPSS). While, data for qualitative analysis was collected using an in-depth interview with hospitals' officials and analysed using narrations. The study found that maternal mortality ratio reduced marginally (i.e. 1 death per 59 deliveries) in the state, insufficient resources (both human and financial), insufficient health infrastructures, low access to healthcare facilities by pregnant women. The study recommends more funding and provision of health infrastructure and personnel, as well as more collaboration with both international and local Non-Governmental Organisations in the areas of sensitization of women and training of health personnel, as well as provision of health infrastructure.

¹ Umaru Musa Yar'adua University, Katsina, Katsina State, Department of Sociology, mashiamina@yahoo.com

Keywords: Health Infrastructure, Maternal Mortality Ratio, 2004 Health Policy Implementation, Socio-economic Factors.

INTRODUCTION

Over the years concerted efforts had been made with significant success by the World Health Organization, its member states and various Non-Governmental Organizations to eradicate or reduce the spread of communicable and preventable diseases such as smallpox, HIV/AIDS etc., thus saving lives of millions of people particularly in developing countries (Phillip, 2012). However, little progress has been made with regards to tackling maternal mortality ratio (MMR), as still millions of women globally die due to causes related to pregnancy and childbirth. In sub-Saharan Africa, and south Asian countries, it was reported that more than eighty-five percent of maternal deaths were pregnancy related, in contrast with developed countries of Europe and America that had less than 1% MMR. Similarly, it was estimated that about 800 women die per day, more than 30 women die every hour and that (WHO, 2012). Even in developing countries, it was reported that India has the highest maternal mortality ratio of 136,000 and then followed by Nigeria with 37,000 (WHO et al. 2003).

The above grim picture prompted the United Nations to organize various international conferences, to developed health policies and strategies to improve women's health, particularly with respect to primary healthcare to reduce maternal mortality ratio especially in developing countries like Nigeria (WHO, 2008). Nigeria, consequently formulated and implemented several health policies, beginning with 1988 health policy to 2001 health on reproductive health, aimed at improving its health care system but without much success, and this necessitated the introduction of the 2004 Revised National Health Policy (FMH, 2004). The study assessed the effects of the implementation of the policy fourteen years after its implementation towards the reduction of maternal mortality ratio at the Katsina state General Hospital Nigeria. The policy implementation was assessed by looking at the influence of the following factors during the implementation period - government support in resources allocation, provision of health infrastructure, effects of socio-economic factors in healthcare access, and role of advocacy groups in healthcare delivery (MoHFW, 1983; MoHFW, 2002 and The National Health Bill, 2009).

MATERIALS AND METHODS

The methodology used by the study was mixed research method, which allowed for collection of data from 100 pregnant women and 2 health officials of the General Hospital Katsina. The basis of selecting Katsina state, is because the state is among those with the highest MMR in Nigeria. The hospital was also selected because is the largest and the oldest hospital in the state, where patients are referred from several primary healthcare hospitals in the state. The data for quantitative analysis was collected through questionnaires which were distributed to pregnant women and analysed using Statistical package for social sciences (SPSS). While, data for qualitative analysis was collected using an in-depth interview with hospitals' officials and analysed using narrations.

LITERATURE REVIEW AND CONCEPTUAL FRAMEWORK

Concept of Maternal Mortality

Maternal mortality, simply means women's death due to pregnancy and pregnancy related causes and it constitutes a major cause of death amongst women of reproductive age; thus, becoming one of the serious health issues particularly in developing nations (WHO, 2007). In addition, maternal mortality has been defined as death of women during pregnancy and or within 42 days after termination of pregnancy (Hogan et al. 2008).

Maternal mortality ratio, on the other hand is referred to as the number of maternal death recorded annually per 100,000 live births. World's estimated statistics of maternal mortality ratio of 430 maternal per 1000 live births shows that developing countries had the highest ratios of 403 maternal deaths, while the developed countries had the lowest ratios of 27 maternal deaths. The World Health Organization (1995), reported that millions of women die globally every year due to complications related to pregnancy; 99% of these women are from the developing countries (WHO, 1995).

The highest maternal mortality levels are found in parts of India, and sub-Saharan Africa, while the lowest level occurs in northern Europe with some parts of developed countries of the world (less than 4 per 100,000 births in Finland (Nimi Briggs, et al. 2008). Similarly, another study by Tinker, et al. (2002), indicated that maternal mortality ratio also varies between regions of the world for example it was reported that in Africa MMR is 1 in 19, while in Asia the MMR is 1 in 132, Latin America has an MMR of 1 in 188 and while in developed countries the MMR is 1 in 2,976 and in northern Europe, the risk is as low as 1 in 4000.

Nigeria, with a population of over 80.2 million women as at 2006 census and that about 49% representing 54 million women lived in rural areas, is one of the country in sub-Saharan Africa with the highest records of maternal mortality ratio (Olubunmi, et al. 2008; Gender Nigeria Report, 2012; Abdulraheem, et al. 2012, Aneikwu, 2005; Agnihotri, 2000; Arrow, 2005; WHO, 2005). However, despite its efforts to tackle the twin problems through the formulation and implementation of various health policies, it was estimated that about 545,000 to 600,000 women died annually due to pregnancy related causes in Nigeria. This constitutes about 10% world's maternal deaths births (Nursing World Nigeria, 2013 and WHO, 2010)).

Maternal mortality, is caused by both direct factors and indirect factors. The direct factors include obstetrical complications such as hemorrhages, infections, abortions performed by unqualified health personnel, eclampsia, and prolonged labor. While, the indirect factors of maternal mortality include: diseases and infections such as malaria, HIV/AIDS, hepatitis, and anemia (Osungbade et al. 2008; Garenne 1997 and Callister, 2010). Similarly, WHO, (2008), reported that 80% of maternal death in the world, are caused by factors such as severe bleeding, infections, eclampsia, and prolonged labor. Other factors responsible for maternal death include factors such as medical factors, health factors, reproductive factors, unwanted pregnancy, and socio-economic factors (Mojekwu, 2012).

NIGERIAN'S HEALTH SYSTEM AND ITS PERFORMANCE

Nigeria's health care services are delivered through a complex, integrated, and decentralized health system under the control of the three tiers of governments – federal, state, and local government (FMH, 2004). Based on the integrated health care systems, the federal government is responsible for co-ordination and implementation of national health policies. It also, supervises health activities in the 36 states of the federation and the federal capital territory, Abuja, as well as the 774 local government areas. It is also responsible for providing tertiary health care through the teaching hospitals and federal medical centers established across the country. The state government on the other hand is responsible for providing secondary health care services through the state hospitals and comprehensive health centers. The local government is responsible for providing primary health care services through primary health care centers, established across the local government headquarters and some major towns and villages. This arrangement requires

some measure of cooperation and coordination between the three tiers of governments and other agencies. Unfortunately, this arrangement often results in duplication and overlap of responsibilities, conflict, and waste (World Bank, 2010). Other health service providers include, private and non-profit, as well as community-based health organizations also provides health care services in Nigeria (Olakunde, 2012; Adie, et al. 2014).

Health care system in Nigeria is financed through a combination of sources – revenue collected from tax payers, contribution from donor agencies such as WHO, UNICEF and USAID user fees charged patients, and National health insurance scheme which was established in 2005 by Decree 35 of 1999 (WHO, 2009). In Nigeria, the federal government provides over 90% of the funds used by health system, while the states and local governments provide the 10%. The federal government allows the state government and local government, a lot of discretion in the way they managed and disbursed the allocated funds from the federal government, under the integrated healthcare system (Scott, 2010). However, the level of funding provided by the three tiers of government to the health sector over the last three decades or so, have been inadequate and far below the United Nations recommended figure of 15% of national annual budget of UN member countries (Gender Nigeria Report, 2012).

But, it must be pointed out that Advocacy groups have continued to provide financial supports to poor developing countries like Nigeria to improve their health systems because of their inability to strengthen their health systems due to poor funding. For example, it was reported, that the Global Fund for AIDS, Tuberculosis, and Malaria (Global Fund), Bill and Melinda Gates Foundation initiatives had contributed \$48 billion to research, care, prevention, and treatment of HIV within five years in developing countries including Nigeria (The Global Health Regime, 2013). Similarly, a study conducted in Nigeria also revealed that NGOs and other international donor organizations had made significant financial contributions of \$ USD 32,479 Million and \$ USD 45,477,907.00 in 2007 and 2008 respectively towards converting HIV/AIDs in Nigeria (Okara, et al. 2013).

Various criteria are used to evaluate a country's healthcare system to determine its efficiency and effectiveness with regards to healthcare services delivery. Some of these criteria include goals achievements, distribution coverage of the health services, quality of the services provided and then equity demonstrated when delivering the services to the citizen (Tandon, et al. 2010). However, the perfor-

mance of the Nigerian healthcare system has been low due to several policy implementation problems. Some of these problems include untimely disbursement of funds, limited institutional capacity, corruption, and unstable political and economic environment (Adinma, 2010). Other factors which affected the performance of the Nigerian health system performance was its low coverage of beneficiaries, despite the introduction of national health insurance scheme (NHIS) in 1999. This was because as at the year 2012, the scheme achieved only about 3% coverage of the Nigerian population (i.e. only five million people) cover aged with mixed results, insufficient health staff, inability of local governments to provide the primary health care with necessary equipment and drugs, socio-cultural and socio-economic factors, which hindered access health care particularly in rural areas, where majority of the population live on an average earning of ratio 1.90 dollar per day (Hongora, et al. 2013 and Asuzu, 2004). These were some of the reasons that necessitated the introduction of the 2004 Nigeria's health policy. According to Abdulraheem, et al. (2012); FMH, (2004); and Adeyemo, (2005), the main clause of the 2004 National Health Policy is to invigorate and improve the Nigerian health system to provide effective, efficient, quality, accessible and affordable health services by achieving the following health targets: to decrease by 66%, from 1990 to 2015, the under-5 mortality rate; to decrease by 66%, from 1990 to 2015 maternal mortality rate; to cut down by 2015 and reverse the spread of HIV/AIDs; to have halted by 2015 and begun to reverse the incidence of malaria and other major diseases.

THEORETICAL FRAMEWORK

The research employed the theoretical framework of Sabatier and Mazmanian (1980) and Hardee et al. (2004). This is in view of their relevance to the research topic and since similar past studies on policy implementation in developing countries found it to be more relevant, as this framework also provided certain factors which could affect the outcomes of implementation process of a policy. These factors include government political support, availability of resources (finance and personnel), availability of health infrastructure, role of advocacy groups.

DATA COLLECTION AND ANALYSIS

Section A: Responses of Pregnant Women

Demographic backgrounds of the Respondents

Table 1

Age of Respondents'

Age	Frequency	Percentage
15 – 25	43	43
26 – 35	34	34
36 – 45	15	15
46 – 55	8	8
Total (N)	100	100

From table above, 43 of the respondents representing 43% were within the ages of 15-25 years, while 34 of the respondents or 34% were between the ages 26-35years. Similarly, 15 of the respondents or 15% were between the ages of 36-45years. However, 8 of the respondents or 8% were between the ages of 46-55years. This shows that majority of the women respondents were within the ages of 15 – 35years, which constitutes the reproductive age of most women at least in sub-Saharan African countries like Nigeria.

Table 2

Effects of Insufficient Funding on Healthcare Delivery

Category	Frequency	Percentage
Strongly Disagreed	0	0
Undecided	6	6
Disagreed	2	2
Agreed	31	31
Strongly Agree	61	61
Total (N)	100	100.0

From table above, majority of the respondents (i.e. 61 or 61% and 31 or 31% of the respondents), agreed and strongly agreed respectively that insufficient funding of the health sector by the government, still constitutes a major hindrance affecting access to health care system by pregnant women. While, 2 of the respondents

which represents (i.e. 2%) disagreed with the statement by saying that the government is doing its best with regarding funding of the health sector. In the same vein, the least respondents i.e. 6 or 6% were undecided and 0 or 0% of the respondents strongly disagreed.

Table 3

Effects of Insufficient Infrastructure and personnel on Healthcare Delivery

Category	Frequency	Percentage
Strongly Disagreed	1	1
Undecided	3	3
Disagree	0	0
Agree	34	34
Strongly Agree	62	62
Total (N)	100	100

From table above, majority of the respondents (i.e. 62 or 62 % and 34 or 34%) strongly agreed and agreed respectively that insufficient health infrastructure and personnel affected the realization of the goals of 2004 revised national health policy, particularly with regards to reduction of MMR. Furthermore, none of the respondents representing disagreed that insufficient infrastructure and personnel affected healthcare delivery with regards to MMR reduction. While, 3 or 3% of the respondents were undecided and 1 or 1% of the respondents strongly disagreed respectively.

Table 4

Effects of Socio-economic factors on Healthcare Access

Category	Frequency	Percentage
Strongly Disagreed	4	4
Undecided	6	6
Disagree	17	17
Agree	48	48
Strongly Agree	25	25
Total (N)	100	100

Table above, indicates that majority of the respondents (i.e. 48 or 48% and 25 or 25%) agreed and strongly agreed respectively that socio-economic factors particularly income of the pregnant women affected their access to healthcare. While,

17 or 17% and 4 or 4% of the respondents disagreed, and strongly disagreed respectively, about the effects of socio-economic factors on access to healthcare. However, 6 or 6% of the respondents were undecided.

Table 5

Effects of Non-Governmental Organization on Healthcare Delivery

Category	Frequency	Percentage
Strongly Disagreed	11	11
Undecided	6	6
Disagree	7	7
Agree	49	49
Strongly Agree	27	27
Total (N)	100	100

From table above, indicates that majority of the respondents (i.e. 27 or 27% and 49 or 49%) strongly agreed and agreed respectively that Non-Governmental Organizations are complementing the efforts of Katsina state government through the provision of facilities such as beddings, building of theatre rooms, hospital equipment, wards, drugs and injectable. However, 6 or 6% were undecided while 11 or 11% of the respondents strongly disagreed with the statement, while 7 or 7% disagreed with the statement.

Table 6 Recommendations: Government to Equip and Collaborate with NGOs in Areas of Health Infrastructure, Personnel, and Drugs

Category	Frequency	Percentage
Strongly Disagreed	0	0
Undecided	2	2
Disagree	0	0
Agree	39	39
Strongly Agree	59	59
Total (N)	100	100

Table above, indicates that majority of the respondents (i.e. 59 or 59% and 39 or 39%) strongly agreed and agreed respectively that Government should equipped

its hospitals with Health Infrastructure, Personnel, and Drugs to meet the health needs of its citizens particularly for pregnant women in view of their vulnerability and weak socio-economic status. While, none of the respondents disagreed and strongly disagreed respectively, about the importance of equipped hospitals in improvement of healthcare delivery particularly with regards to pregnant women. Similarly, 2 or 2% of the respondents were undecided.

Section B: In-depth interviews with medical director (MD), and chief nursing sister (CNS), of the hospital.

1. Effects of health infrastructure and personnel on healthcare delivery?

The first respondent said that:

“Despite the establishment of hospitals in the 34 Local Government Areas of the state by the state Government, these hospitals are unfortunately not fully equipped to meet the needs of the ever-growing population of pregnant women. From our medical records, you can see that in the last five years a total of 15,972 pregnant women delivered, while only 269 died in the hospital, thus representing maternal mortality rates of about 1.7%. We may have not reached the target of the policy with regards to MMR reduction, but the figures are encouraging signs that if our hospitals are equipped the mortality rate would have been lower”. (MD)

While the second respondent said that:

“There are many government hospitals in the state, but good healthcare delivery has remained a mirage because the hospitals are not equipped with even basic things like regular power and water supply, sufficient health personnel etc.”. (CNS)

2. Effects of Socio-Economic Factors on access to healthcare?

The first respondent said that:

“Majority of the pregnant women that frequent this hospital are poor and this affect their ability to fully access healthcare, as many of them cannot pay for drugs, injectable, and surgery where necessary because they are poor, illiterate, unemployed and from rural areas. Most of them rely on their husbands for money”. (MD)

The second respondent said that:

“Pregnant women only enjoy free consultation and few basic cheap drugs supplied by the government, but they have to pay for other medical services and expensive drugs. Most of them cannot afford to pay for expensive drugs and other services related to surgery in view of their weak socio-economic status. This is a hinderance to healthcare access by most of them”. (CNS)

3. NGOs Supporting Role in MMR Reduction

The first respondents said that:

“The state government has encouraged collaboration with NGOs in many areas like supply of drugs and blood, sensitization of members of the public, training of medical staff etc., because it cannot shoulder healthcare responsibilities alone”. (MD)

The second respondents added that:

“They have been very helpful in many areas. We thank them for their support”. (CNS)

4. Recommendations for Improving Healthcare Delivery

The first respondents said that:

“Government should equip its hospitals with adequate health infrastructure, personnel, drugs and injectables to carter for its citizens especially pregnant women, as a way of reducing maternal mortality ratio. It should also provide adequate funding to the hospital”. (MD₁)

The second respondent added that:

“Recruitment of more health personnel and improving expanding infrastructure would go a long way to make our hospital deliver quality health services”. (CNS)

DISCUSSIONS OF FINDINGS

The discussions of the findings centered around four factors, as they effect the implementation of the 2004 Revised National Health policy towards the reduction

of maternal mortality ratio at the Katsina state General Hospital Nigeria: effects of funding, effects of health infrastructure and personnel, effects of socio-economic factors in healthcare access, and effects of advocacy groups.

With regards to the funding of the hospital, majority of respondents (both the pregnant women and the hospital officials), agreed and strongly agreed that there was insufficient funding of the hospital, which appeared to be lower than the United Nation bench mark of 15% national budget, required to be allocated to health by member states. This really affected the implementation of the policy, with regards to achieving its objectives of reducing MMR by 66% at the end of 2015. Even though there was a marginal reduction of number of pregnancy related deaths in the states, the MMR was still higher than World Health Organization (WHO), recommended figure, this was because in the last five years, the hospital recorded 269 MMR per 15,972 deliveries, which translate to 1 death per 59 deliveries. This is consisted with so many sociological studies, which reported in adequate funding in most developing nations of the world (Strasser 2003; Ademilluyi et al. 2009; Berman et al. 2011; Christoph et al. 2014).

The effects of health infrastructure, personnel, and drugs, as reported by majority of the women respondents – 34% and 62% agreed and strongly agreed respectively also affected the implementation of the policy. This view was also shared by the hospital officials interviewed. Several past studies reported on the effects of insufficient infrastructure, personnel, and drugs in improvement of healthcare delivery in many developing countries like Uganda, Kenya, sub-Saharan African countries, Pakistan; Nigeria; Tanzania Burnham et al. (2004); Emmanuel (2015); National Population commission, (2008) and World Bank (2010); Bhutta et al (2011); Joseph et al. (2012); Emmanuel (2015); Galadanci et al. (2011), Abdulraheem, (2012), Christoph et al. (2014); Berman et al. (2011), Christoph et al. (2014), and Fatuma et al. (2013).

Majority of both women respondents and the hospital officials, accepted that socio-economic factors such as lack income and education in accessing healthcare services by pregnant women, especially in developing countries (like Nigeria is quite alarming as majority of the population lives below the poverty line), was seriously affecting healthcare access. The findings of this study had been supported by findings of similar studies, carried out in Uganda by Nabyonga-Orem et al. (2008), who reported the non-realisation of Uganda's health policy objectives, because of introduction of user fee, which led to decline in access to health

care services. World Bank (1997), and Dan Kaseje (2006), also reported that estimated that 54% of the total population of Sub-Saharan African lives in absolute poverty, which also affected their access to health care services, thus leading to increase in the levels of maternal, child, and infant mortality as well as low rates of immunization, especially in rural areas of Africa's communities. Similarly, a study conducted in Pakistan reported that poverty, illiteracy, and low-income level of women had contributed significantly to their low patronage of health care facilities, thus resulting increase of maternal mortality and other diseases Green et al. (2011). Furthermore, Poureslami et al. (2004), in research conducted of women living along the borders of Afghanistan, Iran and Pakistan, found that women have high disease burden and maternal mortality because of lack of income, education, and socio-cultural practices.

The findings of the study also indicated that majority of the respondents (i.e. both the pregnant women and the hospital officials), accepted the fact that, Advocacy Groups and NGOs are making positive contributions towards improvement of healthcare delivery in developing countries. Their contributions in the fight of diseases such as HIV/AIDS, tuberculosis, ringworms, reduction in maternal mortality and obstetric fistulae by way of sensitization, training of health personnel, supply of drugs/injectable, hospital equipment etc., have been complimenting governments effort in developing countries including Nigeria as reported by several studies (Kullima et al. 2009, Ajaero, 2005, Daily Trust Newspaper, 2015, and UNFPA, 1999).

RECOMMENDATIONS

To fully achieve the goal of MMR reduction in developing countries including Nigeria as required by UN and WHO, the following recommendations should be given careful consideration by policy makers, health professionals and other stakeholders concerned with improving reproductive healthcare.

There is the need for the state government to demonstrate greater government political support by increasing the annual budgetary spending allocated to the health sector, which would allow for recruitment of more health personnel, particularly gynecologist doctors and the nurses/midwives, to enhance effective service delivery, thus eliminating or grossly reducing long hours, which pregnant women spent before they are attended to. It would also allow for provision of more health infrastructure, drugs and injectable.

Since, socio-economic factors, appear to have some effects on healthcare access by the pregnant women as most of them are poor, there is need for the Katsina state government to strengthen the existing collaborative relationship between it and advocacy groups particularly NGOs, both foreign and local that have made giant achievements in improving healthcare access.

CONCLUSION

It is quite clear that despite several decades of the implementation of various health policies including the 2004 Revised National Health Policy at General Hospital, Katsina state, Nigeria, MMR has not dropped to the desired level envisaged by the Government. Factors had largely affected the implementation of the policy such as insufficient funding of the health sector, insufficient health personnel, effects of socio-economic factors. However, it was gratifying to note the positive contributions of the NGOs towards improving healthcare access by the pregnant women and indeed all other people with health challenges in developing countries like Nigeria. Their contributions have indeed complimented Government efforts, and more of it, is needed as Government of developing nations lack resources and political will to allocate 15% of their national budgets to their health sectors as required by the UN.

REFERENCES

- Abdulraheem, I. S., Oladipo, A.R, & Amodu, M. O. (2012). Primary Health Care Services in Nigeria: Critical Issues and Strategies for Enhancing the Use by Rural Communities *Journal of Public Health and Epidemiology*, 4(1), 5–13.
- Adeyemo, D.O. (2005). Local Government and Health Care Delivery in Nigeria: *A Case Study J Hum Ecol.* (18): 149-160.
- Adinma, E.D., Adinma, B.J. (2010). Community Based Healthcare Financing: An Untapped Option to a More Effective Healthcare Funding in Nigeria. *Niger Med J.* 2010; 51(3): 95-100
- Agnihotri, S. B. (2000). ‘Declining Infant and Child Mortality in India: How do girl children fare? *Economic and Political Weekly* 36(3) 228-33
- Aneikwu, N.I. (2005). The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women and the Status of Implementation on the *Right to Health Care in Nigeria.* 13(3): 34 – 39
- Arrow, (2005). ICPD Ten Years on: *Monitoring on sexual and Reproductive Health and Rights in Asia* Retrieved from

http://www.sexogsamfund.dk/Files/Filer/Sex%20og%20Samfund/Diverse/AR-ROW_ICPD_Ten_Years_On_FINAL.pdf

Asuzu, M. C. (2004). The Necessity for a Health Systems Reform in Nigeria. *Journal of Community Medicine and Primary Health Care* 16(1):1-3

Berman, P.; Pullos, S., Smith, A.L. & Bradley, E.H. (2011). Improving the Delivery of Health Sources. *A Guide to Choosing Strategies* Retrieved from <http://siteresources.worldbank.org/HEALTHNUTRITIONANDPOPULATION/Resources/281627-1095698140167/ImprovingDeliveryof-HealthServicesFINAL.pdf>

Bhutta, Z. A., Soofi, S., Cousens, S., Mohammad, S., Memon, Z. A., Ali, I. ... & Martines, J. (2011). Improvement of Perinatal and Newborn Care in Rural Pakistan through Community-based Strategies: A Cluster-randomised Effectiveness Trial. *The Lancet*, 377(9763), 403-412.

Burnham, G. M., Pariyo, G., Galiwango, E., & Wabwire-Mangen, F. (2004). Discontinuation of Cost Sharing in Uganda. *Bulletin of the World Health Organization*, 82(3), 187-195.

Callister, I.C. & Edwards, J.E. (2010). *Achieving Millennium Development Goal-5, the Improvement of Maternal Health* 39(5), 590-8; quiz 598-9 Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20673318>

Christoph. A., et al. (2014). *The Workforce for Health in a Globalized Context - global Shortages and International Migration*, 7:23611 Retrieved from <http://www.globalhealthaction.net/index.php/gha/article/view/23611>

Daily Trust Newspapers, (2015). Available at www.dailytrust.com.ng

Dan Kaseje, (2006). Healthcare in Africa: Challenges, Opportunities, and an Emerging Model for Improvement. Presented at the Woodrow Wilson International Center for Scholars

Emmanuel Wekesa Wamalwa (2015). Implementation Challenges of Free Maternity Services Policy in Kenya: The Health Workers' Perspective. *The Pan African Medical Journal* 22:375 doi: 10.11604/pamj.2015.22.375.6708

Fatuma, M; Joanna, A. S; Guy, H; Kaspor, W; Confad, M; Kizito, - shirima; Hassan, M Marcel, T; and David S. (2013). *Human Resources for Health Care Delivery in Tanzania: A Multifaceted Problem*. 10:3 Retrieved from

Galadanci, H.S.; Idris, S.A.; Sadauki, H.M.; Yakasai, I. A. (2010). Programs and Policies for Reducing Maternal Mortality in Kano State, Nigeria: *A Review*. 14(3): 31

Garenne, M., Mbaye, K., Bah, M. D. & Dakar Correa, P. (1997). Risk Factors for Maternal Mortality: A Case Control Study in Hospitals (Senegal) *Reproductive Health* 1 (1), 14-24

Gender Nigeria Report (2012). Improving the Lives of Girls and Women in Nigeria. Retrieved from https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/67333/Gender-Nigeria2012.pdf

Green, A., Ali, B., Naem, A., Vassal, A. (2011). Using Costing as A District Planning and Management Tool in Baluchistan, Pakistan. *Health Policy and Planning* 16(2); 180-186

Hardee, K.; Feranil, I.; Boezwinkle, J.; Clark, B. (2004). The Policy Circle: *A Framework for Analyzing Components of Family, Reproductive Health, Maternal Health and HIV/AIDS Policies*. Retrieved from <http://www.policyproject.com/pubs/workingpapers/wps-11.pdf>

Hogan, et al. (2008). Maternal Mortality for 181 Countries, 1980- 2008: A Systematic Analysis of Progress towards Millennium Development Goals. *Lancet* 375(9726) 1609-23.

Joseph, N.M. & Uche, I. (2012). Maternal Mortality in Nigeria: Examination of Intervention Methods. *International Journal of Humanities and social science*.2 (20)

Kullima, A. A., Kawuwa, M. B., Audu, B. M., Geidam, A. D., & Mairiga, A. G. (2009). Trends in Maternal Mortality in a Tertiary Institution in Northern Nigeria, *Annals of African Medicine*, 8(4)

MoHFW, (1983). Delhi: Ministry of Health and Family Welfare, Government of India; *National Health Policy*. [PubMed]

MoHFW, (2002). Delhi: *Ministry of Health and Family Welfare*, Government of India National Health Policy.

Mojekwu, J. N. (2012). Maternal Mortality in Nigeria: Examination of Intervention Method, *International Journal of Humanities and Social Science* 2(20) Retrieved from

http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_2_No_20_Special_Issue_October_2012/13.pdf

Nabyonga-Orem J, Karamagi H, Atuyambe L, Bagenda F, Okuonzi S & Walker O. (2008). Maintaining Quality of Health Services after Abolition of User Fees: A Uganda Case Study. *BMC Health Serv Res*. 2008; 8:102. PubMed | Google Scholar

National Population Commission (NPC) and ICF Macro, (2008): Nigeria Demographic and Health Survey 2008: Key Findings. Calverton, Maryland, USA: Npc and Icf Macro, Retrieved from

<http://www.dhsprogram.com/pubs/pdf/FR222/FR222.pdf>

Nimi, B. (2008). *Implementing the Millennium Development Goals with Respect to Women's Health* Retrieved from <http://www.nimibriggs.org/implementing-the-millennium-development-goals-with-respect-to-womens-health/>

Nursing World Nigeria, (2013). Katsina: Providing Succor to VVF Patients Retrieved from <http://www.nursingworldnigeria.com/2013/01/katsina-providing-succour-to-vvf-patients>

Okara, J.M., Umezulike, A.C., Onah, H. E. & Chukwuali, (2013). Maternal Mortality at the University of Nigeria Teaching Hospital Enugu before and after Kenya. *AfrJReprodHealth*5 (2):907

Olakunde, O.B. (2012). Public Health Care Financing in Nigeria: Which Way Forward? *AnnNigerianMed*6 (1):410

Olubunmi, I. & Yetunde, A. (2008). Gender Dimensions of Agriculture, Poverty, Nutrition and Food Security in Nigeria: *Nigeria Strategy Support Program (NSSP) Background Paper*. Retrieved from http://www.resakss.org/sites/default/files/blog/2011/10/gender-dimensions-paper_nigeria_nssp.pdf

Osungbade, K.; Oginni, S. & Olumide, A. (2008). Content of Antenatal Care Services in Secondary Healthcare Facilities in Nigeria: Implication for Quality of Maternal Health Care. *Int J Qual Health Care* 20(5):346-51

Phillip N. (2012). *Improving Maternal Mortality and Other Aspects of Women's Health: The United States' Global Role* Retrieved from http://csis.org/files/publication/121003_Nieburg_MaternalMortality_Web.pdf

Poureslami, I. M., MacLean, D. R., Spiegel, J., & Yassi, A. (2004). Socio-cultural, Environmental, and Health Challenges Facing Women and Children Living Near the Borders Between Afghanistan, Iran, and Pakistan (AIP region). *Med-scape General Medicine*, 6(3).

Sabatier, P. A., & Mazmanian, D. A. (1980). The Implementation of Public Policy: A Framework of Analysis. *Policy Studies Journal*, 8(4), 538 - 560

Scott Emuakpor A. (2010). The Evolution of Health Care Systems in Nigeria: Which Way Forward in the Twenty-first Century? *Niger Med J* 51(2):53-65

Strasser, R. (2003). Health Around the World: Challenges and Solution. *Journal of Family Practice*. 20 (4):457-463.

Tandon, A., Murray, C.J.L., Lauer, J.A., Evans, D. B., (2010). *Measuring Overall Health System Performance for 191 Countries* Retrieved from <http://www.who.int/healthinfo/paper30.pdf>

The Global Health Regime, (2013). *Global Governance Monitor*. Retrieved from <http://www.cfr.org/health/global-health-regime/p22763>

The National Health Bill (2009). Ministry of Health and Family Welfare, Government of India Retrieved from http://www.prsindia.org/uploads/media/Draft_National_Bill.pdf

Tinker, A. & Ransom, E. (2002). *Healthy Mothers and Healthy Newborns: The Vital Link. Policy Perspectives on Newborn Health* Washington, DC: Population Reference Bureau Retrieved from <http://www.popline.org/node/186919>

UNFPA, (1999). “*The State of World Population 1999 Six Billion: A Time for Choices.*” New York: UNFPA.

WHO (2008). The Ouagadougou Declaration on Primary Health Care and Health Systems in Africa: Achieving Better Health for Africa in the New Millennium Retrieved from <https://www.who.int/en/ahm/issue/12/reports/ouagadougou-declaration-primary-health-care-and-health-systems-africa-achieving>

WHO World Health Organization (2005). WHO Multi-Country Study on Women’s Health and Domestic Violence Against Women, WHO Geneva Retrieved from http://www.who.int/gender/violence/who_multicountry_study/summary_report/summary_report_English2.pdf

WHO World Health Organization (2008). Factsheet, Maternal Mortality, Department of Making Pregnancy Safer Retrieved from http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/70198/1/WHO_MPS_09.09_eng.pdf

WHO World Health Organization (2009). *Women and Health: Today’s Evidence, Tomorrow’s Agenda*. Geneva Switzerland Retrieved from <http://www.who.int/gender-equity-rights/en/>

WHO World Health Organization, (2012). *Trends in Maternal Mortality: 1990-2010: WHO, UNICEF, UNFPA and The World Bank Estimates* Geneva: WHO retrieved from http://whqlibdoc.who.int/publications/%202012/9789241503631_eng.pdf

WHO, (2010). World Health Statistics, WHO Library Cataloguing in Publication

WHO, UNICEF, UNFPA (2003). *Maternal Mortality in 2000: Estimates Developed by WHO, UNICEF and UNFPA* Geneva: WHO

WHO, UNICEF, UNFPA, World Bank (2005). Maternal Mortality in 2005
Retrieved from http://www.who.int/whosis/mme_2005.pdf

WHO-World Health Organization, (2007). The Nigerian Health System
Retrieved from <http://www.who.int/pmnch/countries/nigeria-plan-chapter-3.pdf>

World Bank, (2010). Improving Primary Health Care Delivery in Nigeria:
Evidence from Four States. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1596/978-0-8213-8311-7>

World Bank Bank (1997). *World Development Report 1997: The State in a Changing World*. Oxford University Press, Incorporated. (with Qualtrics Card), Southern Western college

To cite this article: Nasab, S.J. (2019). The Interaction: Banoo Zan's Songs of Exile in Bhabha's Post-Colonialism. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(1), 105-112

Submitted: June 25, 2019

Accepted: August 07, 2019

THE INTERACTION: BANO ZAN'S SONGS OF EXILE IN BHABHA'S POST-COLONIALISM

Sona Jafari Nasab¹

ABSTRACT

Diasporic Literature goes beyond the difference of culture and provides the space that an immigrant can present him/herself in a new identity. Songs of Exile is an instance of this kind of presentation of an Iranian poet Banoo Zan landed in Canada in which she presents the different form of narration) that unearthes the layers of her identity and culture in exile. In fact, through the lens of Bhabha, Banoo Zan challenges the integration of the convention of confirmed selfhood and heritage of the colonizer in the crashes happening between two different cultures. Her poems demonstrate the subjectification process through her past and the stereotype of the new culture based on Bhabha's hybridity in order to provide us with a better view of international culture. Therefore what makes this research significant is Bhabha's approach to interpret the conflicts by which the meaning of home and belonging transfers into the concrete one rather than a national fact which gives the colonized a state of suspension, so she can fill the gaps of the colonizer's cultures with whatever she is carrying from her past to form a new version of hybrid identity.

Keywords: Hybridity, Stereotype, Mimicry, Uncanniness,

¹ Kharazmi University, sona.jafarinasab@yahoo.com

GENERAL OVERVIEW

By reviving the past, an Iranian poet named Banoo Zan who experienced tension in her life time, challenges her national identity which can be a definable movement toward the post colonial thinking. In her songs of exile, she describes the process of her inner emigration from Iran to Canada that has different layers demonstrated in 77 poems. In this paper the “combination of past and present” of these poems is interpreted through the lens of Bhabha’s postcolonialism (Ghandeharian, and Farshi 2016:495). To Bhabha, one can challenge the integration of “confirmed” identity, nation and culture” of the colonizer in the “interaction” happening in the crash of two different cultures (Bhabha 1994: 75,38 Habib 750). This interaction leads to a process of “subjectification” that has a particular aspect in Banoo Zan’s poems since she is what her past implies in the new concept (Bhabha 1994:67). While this notion is reflecting itself in an “unrepresentable” space named the “third space”, it leads to the state of “in betweenness” (ibid 37,39,38). This openness gives the colonized a state of hybridity therefore he/she can fill the gaps of the colonizer’s cultures with whatever he/she is carrying from her hybrid past to form a new version of hybrid identity which is influenced by whatever her chance and choice bring to her as an open entity no matter how strong the ideology is or how long it is there. What matters in this paper is the importance of the culture and identity in the scale of individuality to open up the idea of individual subculture instead of the national one.

BACKGROUND AND SIGNIFICANCE

Since diasporic literature gives the impression of the better understanding one’s own culture, usually the Iranians find themselves in memoir such as Marjan Satripi’s *Persepolis* and Firoozeh Dumas’s *Funny in Farsi*. However this research would go further to consider the poems of Banoo Zan, an Iranian poet landed in Canada, who gives the different form of narration in this regard which unearths the layers of her identity and culture in exile. As the review of Emily McGiffin demonstrates in ‘Writing their Way Home’ that *Songs of Exile* is “the questions of place, belonging, and the effect of history in the present” or in the review of Kate Sutherland she mentions the “richness of allusion” in the “meta-poems” of *Songs of Exile*. What makes this research significant is Bhabha’s approach to

interpret the conflicts by which the meaning of home and belonging transfers into the concrete one rather than a national fact(2017:177).

BHABHA'S POST-COLONIALISM

The elements of past and present in Bhabha's opinion are the concepts which have a decisive role in the formation of an identity. To Bhabha identity is always mingling in different time and space of a person's lifetime not to cling to any special "way of being" since it is the "negotiation" of different narrations of "nationality"(Ghandeharian, and Farshi 2016:3, Homi K. Bhabha 1994:25, Huddart 2006: 74). In the process of this negotiation the subject faces "the complex mix of attraction and repulsion" that Bhabha calls it the ambivalent state to the culture of the colonizer, and in the fluctuation of a new culture the subject resists sometime and mimics the other time. (Ashcroft, Griffiths, and Tiffin: 2007:10). As a result of this mimicry the subject turns to the ambivalent "two-powered" one in that country and culture that is against "the linear" line of "historicism"(ibid 10,Bhabha 1994:140). What happens in this process is the deconstruction of the colonial expectation which impacts both the colonizer and the colonized's identity by changing the connotation of "home and belonging" in them (Bhabha 1994:140). As Bhabha believes, the subjects are not "at home in themselves" and never do they arrive there so they are caught up in the position of "in betweenness" between cultures because "hybridity" lies in their very root of subjectivity and culture (Habib 2005:750, Tyson 2006:421). As Bhabha believes cultures and subjectivity are not like the "bordered mosaic", instead they are dynamic issues which are always in their "ongoing process" of being (Mituzani 2008:158, Huddart 2006: 4). This process happens unrepresentably in the space called "the third space" as a temporary state which resists any authenticity. Bhabha challenges the stable background in forming a new identity by demonstrating that the third space is a part of hybridity that "displaces the histories that constitute it, and sets up new structures of authority" (Huddart 2006: 85). This unfixity provides the identity with the opportunity to continue " a life lived in the country of origin" although this repetition is along with the "transformation" of the meaning of the past life which Bhabha calls it the uncanny experience(ibid 53). Bhabha believes that the transformation of a subject happening

in the process of subjectification through the conflict of different culture, is not something that can be totally different from or totally the same as the past and present cultures. In fact the subject misrepresents the imagined of both cultures that in Bhabha's term is the stereotype of them that can generally affect both the colonized and colonizer and put them in the circular relationships.

BHABHA IN SONGS OF EXILE

From the very first of Songs of Exile the narrator opens the ideas of the fluctuation of the identity and the presence of the conflicts and counts the book and poetry as the way to enable the subject to deal with his/her state of exile therefore the narrator foreshadows the ending of one's interpretation of identity as a fixed issue and the beginning of the open-ended one. This beginning is along with the poems named Phoenix (I, II, III) which is a symbol of rebirth itself as the narrator faces the conflict of the mortality and the immortality of the identity as the phoenix. In fact the narrator's image of the whole and nationality "is threatened" by being placed in the process of rebirth (Huddart 2006: 30). The rebirth is along with the awareness of the floating of the identity that starts from an internal war in the price of the relative freedom of nation and nationality. This first climax of the process of subjectification appears in Mirage and goes ahead in Journey 'to nowhere' proposing a concept of the never ending identity as the narrator mentions 'this letter, will never reach destiny'(5). Little by little as Bhabha believes the subject who has started the interaction in exile comes "into a nightmarish chaos" that is reflected in Yalda that she requests herself to just stay in touch with whatever she has had in order to trigger the 'self-birth' no matter what "home" means in her flag and nationality (Mizutani 2008: 55). What becomes remarkable here is the openness that subject applies to be part of the colonials which is a 'universal language' however in the next poems Words (II, III) she feels no homogenous relations between the culture of the colonizer and hers so as Bhabha mentions she becomes part of the "heterogeneity of its population" (Bhabha 1990: 148). From where she is standing, by receiving the words from the colonizer, she can not find any touchable relations to follow it deeply but to mimic it, in fact mimicry is the only element to overcome her confusion since the subject says 'we talk to different voices' which refers to the flux of

getting to know herself in the new position and new culture. The new relations and mimicry give her the instability not to belong to any of them so she prefers to release herself to the flow of the mimicry which is like an open-ended journey in which she desires grasping the new identity although she knows she cannot be one with the interaction or the journey. The accepting process of hybrid identity takes a while to present its nature to the narrator that in this case the subject writes her emotions and in three poems comes to conclusion that even the power of mimicry acts as a mask which is not as deep as what she expects of the identity.

The second climax of this subjectification appears in Gord Afarid that the narrator asks herself whether she is a winner in this process or a loser in keeping her nationality, as she recalls her country's myth of Gordafarid which can be a proof of the presence of the notions of her own culture even though she has opened herself to new identity. The uncanny experience of mimicry reveals itself in Post-Colonial and Socrates that her brown roots get the blue identity which is a symbol of the western people for the easterners. The new tree is growing in the ups and downs of the interaction and the past and present mingle with each other in the way that no one can clarify the exact lines of the beginning and the ending. The narrator is just aware and pleased of her transformation by making the past and present free to play. As she goes forward she gains the understanding that she is not able to select her identity between east and west since the hybridity is a state of in-betweenness. Although in Assimilation, Words V, and Athena she moves back and forth in the world of the two cultures hoping to be the whole with one, in Anahagh she is desperate to see herself as her self Zeus, the power that she can grasp at last. In the next step, in Homeland the narrator feels the mimicry gives nothing to her but the sense of unreality of the fantasy in the middle of nowhere which comes from getting "drawn into strange relationships – with other cultures" which can be the narrative of Bhabha's stereotype (Huddart 56). This stereotype runs through the new culture with the pieces of the past as she demonstrates the mythologic elements of her culture in the poem named Arash, moreover in Acid Attack she expresses her new discovery of hybridity of the identity as an element which has fragmented her false consciousness which is at last in her own self. By getting to know her fragmented

self in the following poems she feels the gap of the past by her present time and space with all of its conflict to form a new identity. After the recognition in Toronto 2010, the subject shows the tendency to erase the concept of definition since everything is being attacked by the new one as she mentions in Azan on a Toronto Streetcar, she hears Azan in Toronto with the mixture of different elements both the ones from the past and present. After the uncanny experience of her new identity in Smile, she does her best to expand her circle of acceptance and looks at living as a journey in 'Immigrant'. In the process of adapting the new identity the subject can not deny the fact of the presence of her past in her present, in fact she walks on the ground which belongs to neither of those cultures that makes her keep the active and passive role at the same time regarding her tendency toward the existing conflict. Heading to the transitional stage of her life, the narrator calls this satge Nowruz which is the beginning of the spring in Iran, the celebration of the rebirth of nature. The new sprout of the brown and blue root gives the subject the sympathy with Nelson Mandela in Tata, she feels that she is growing under his hand as the colonized in the colonizer's culture. In some cases as in What Am I about? and Namaz she sees no possibility to be more than enough in the colonizer's culture since she just would like to be herself as she is, whether in Iran or in Canada. Gradually the narrator accepts the world as the place she is in as she demonstrates in Birth that 'the world was nowhere to be found' without the temptation to clarify the end. Comparing herself to the narrator of Hitler's *My Battle* in Battle of Books that closed any negotiation in an abstract form while all of us are part of the hybrid nature of God. The unpredictability of this path lets her embrace the unknown which is growing as a tree. This ambivalent state is the state that she is feeding in herself as the poems are heading to the end the narrator gets the role of both "gardener and the garden" by following what is happening in Iran and living what she sees in Canada (Huddart 2006: 78). This doubled dimensions are reflected in her last poems which is the termination of the Songas of Exile . In fact the points of climax remain on top for ever since she does not belong to anywhere but lives the time and space that she has experienced in an ongoing process.

CONCLUSION

Songs of Exile is a reflection of what happens in the process of subjectification of the colonized who matches the postcolonial thinking of Bhabha. The subject in this work is going through different steps first to accept the hybridity of her identity, nationality, and culture and then open it to mingle with the new one that results in facing suspension that is not a unified whole but an interaction which is never completed, since the interaction is presented through the item of mimicry, causing the subject to misrepresent the reality as a stereotype. As a result of this, the narrator faces a fragmented identity which belongs to nowhere but just once a while triggers its presence in the form of past or present providing the subject with moving back and forth in time and space and gives her the feeling like a journey without any clear destination. Subject comes to this conclusion that identity is not an abstract issue since the experience, time and space of the subject play a decisive role in forming a new identity which is a concrete concept and always on the way of becoming. As a matter of fact Banoo Zan finds her voice in the middle of the negotiation of different cultures, the voice which reflects the hybrid identity of each human, the identity that forms the issue of subculture in the scale of individuality.

REFERENCES

- Ashcroft, Griffiths, and Tiffin. *Post-colonial Studies*. Routledge, 2007. Pdf
- Banoo Zan. *Songs of Exile*. Guernica: Canada, 2016. Pdf
- Bhabha, Homi K. *The Location of Culture*. London: Routledge, 1994. Pdf
- Bhabha, Homi K. *Dissemination: time, Narrative, and the Margin of the Modern Nation*. London;New York: Routledge, 1990. Pdf.
- Ghandeharian, A. Farshi, S.S. "Homi Bhabha and Iranian-American Literature of Diaspora: Is Firoozeh Dumas Postcolonially Funny?" *Forum for World Literature Studies*.(2017): Web.22 Dec.2019
- Habib, M. A. R. "New Historicism." *A History of Literary Criticism: From Plato to the Present*. Blackwell, 2005. Pdf
- Huddart, David. *Homi k. Bhabha*. Routledge, 2006. Pdf

McGiffin, Emily. "Writing Their Way Home". *Concepts of Vancouver: Poetics, Art, Media Spec.* Canadian Literature 235 .(Winter 2017): Web. 22Dec.2019

Mizutani, Satoshi. Hybridity and History: A Critical reflection on Homi k. Bhabha's 'Post- Historical Thought'. Zinbun, 2008. Pdf

Sutherland, Kate. "Songs of Exile" *Quill and Quire* :Web. 22 Dec.2019
Tyson, Lois. *Critical Theory Today: A User Friendly Guide*. New York:Routledge, 2006. Print

To cite this article: Tarhan, E.D. (2019). Philosophische & Psychoanalytische Interpretation der Frauenansicht in Ost- und Westzivilisierungen. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 3(2), 113-122

Submitted: June 25, 2019

Accepted: August 26, 2019

PHILOSOPHISCHE & PSYCHOANALYTISCHE INTERPRETATION DER FRAUENANSICHT IN OST- UND WESTZIVILISIERUNGEN

Diler Ezgi Tarhan¹

Zusammenfassung

Gender- und Frauenrecherche können nicht unabhängig von den soziokulturellen Elementen der Gesellschaft, in der sie leben, ihren Traditionen, ihrem historischen Erbe, ihren wirtschaftlichen Bedingungen, ihrer politischen Ideologie, ihrer Lebensweise und ihren Gewohnheiten, ihren Überzeugungen und Werten behandelt werden. Bei der Bewertung des Wertes, den Frauen und nicht nur Frauen, sondern auch dem Geschlecht im Allgemeinen beigemessen werden, analysiert die psychoanalytische Methode den historischen Hintergrund von Gesellschaften anhand ihrer unbewussten Struktur. In diesem Zusammenhang werden die Ansichten der feministischen Psychoanalytiker Irigaray und Kristeva für eine vergleichende Analyse der Geschlechterwahrnehmung in östlichen und westlichen Zivilisationen maßgeblich sein.

Schlüsselwörter: Gender, Frauenforschung, Zweites Geschlecht, Anderes Geschlecht, Wahrnehmung von Frauen in östlichen und westlichen Zivilisationen.

PHILOSOPHICAL & PSYCHOANALYTIC INTERPRETATION OF THE WOMEN'S VIEW IN EASTERN AND WEST CIVILIZATIONS ABSTRACT

The aim of this paper is to compare the perception of women in Eastern and Western civilizations in terms of their philosophical perspective and psychoanalytic analysis. To this end, the position of masculine and feminine genealogies in the established belief systems, philosophical and psychoanalytic analyzes of Eastern and Western civilizations is discussed and the place and importance of women in

¹ Dr. | PhD Candidate, Istanbul University, Faculty of Letters, Department of Philosophy. Balabanağa Mahallesi. Ordu Cad. No:6, 34134 Laleli/Fatih – Istanbul / TURKEY, dilertarhan@gmail.com

Eastern and Western civilizations are compared in terms of their traditions, beliefs, historical and cultural backgrounds. This leads to a very important psychoanalytic rift in terms of gender and women's researches: the distinction between *genus the second sex* as the perception of women in the West and 'the other sex' as the perception of women in the Eastern wisdom.

Keywords: Gender, Women's Studies, Second Gender, Other Gender, Perception of Women in Eastern and Western Civilizations.

MATERIALEN UND METHODEN

Kristeva und Irigaray, die sich mit Freud und Lacan über geschlechtsspezifische Unterschiede austauschten, betonten die östliche Zivilisation, insbesondere Ägypten, Indien und China. Sie verallgemeinerten die westliche Zivilisation auf den Wegen Deutschlands, Frankreichs und Englands und verglichen die Wahrnehmung der Frauen zwischen diesen beiden Zivilisationen. Insofern verweisen insbesondere die Studien zu Kristeva und Irigaray direkt auf diese Präsentation. Tatsächlich wurde dieser Text von den folgenden Werken inspiriert: Luce Irigaray - *"Between East and West. From Singularity to Community"* (Irigaray: 1893), Erich Fromm - *"Zen-Buddhismus und Psychoanalyse"* (Fromm: 1972), Zeynep Direk - *"Konstruktion der sexuellen Differenz. Geschlecht als philosophisches Problem"* (Direk: 2018) und Anthony Giddens - *"Entfesselte Welt: wie die Globalisierung unser Leben verändert"* (Giddens: 2001).

ERGEBNISSE UND DISKUSSION

Irigaray präsentierte 1974 als Associate Professorship Thesis an der Universität von Vincennes *"Spekulum über die andere Frau"* (Irigaray: 1985) in der Arbeit der gleichgeschlechtlichen patriarchalen Kulturen eine strenge Kritik und die Illusion von männlichem und weiblichem Geschlecht, indem er den Fehler zwischen den beiden Gattungen aufgab und die soziale Struktur auf eine Weise zu überarbeiten, die sowohl das männliche als auch das weibliche Geschlecht und den Unterschied zwischen diesen Geschlechtern anerkennt, nicht unter einer einheitlichen Hegemonie der Geschlechter. Laut Irigaray ist der Geschlechtsunterschied eine inhärente Unterscheidung zwischen Menschen und die Fähigkeit der Menschheit, eine glückliche und gerechte Zukunft zu teilen, hängt vom Respekt vor Unterschieden ab. In diesem Zusammenhang hat Irigaray verschiedene Vorschläge zur Umstrukturierung patriarchaler Genealogie-Strukturen unter Berücksichtigung des weiblichen Geschlechts gemacht. Das wichtigste davon ist, dass

das Geschlecht der Frauen als das des anderen Geschlechts akzeptiert wird und nicht als das des zweiten Geschlechts (De Beauvoir: 1998). Laut Irigaray, der eine Geschlechtsidentität anerkennt und ein Gefühl der Souveränität vertritt, das zwischen Geschlecht und Gender unterscheidet, sollte die Akzeptanz des autonomen Anderen in der westlichen Zivilisation etabliert werden, anstatt des autonomen Selbst, das seit Kant akzeptiert wurde. Die Tatsache, dass Gesellschaften weibliche Genealogie nicht erkennen oder unterdrücken und Frauen am Übergang von der natürlichen zur Zivilisation hindern, kann nur überwunden werden, wenn eine Intersubjektivitätsbeziehung zwischen den Geschlechtern entwickelt und eine zweigliedrige kulturelle Struktur entwickelt werden kann.

Darüber hinaus ist nach Claude Levi Strauss die Beziehung zwischen Männern und Frauen die Grundlage für alle Ungleichheiten. Daher bringt die Forderung nach Respekt für geschlechtsspezifische Unterschiede den Respekt für Kultur, Generation, Rasse, Religion und Sprache mit sich. Daher muss eine staatsbürgerliche Ausbildung erfolgen, in der die Kinder unterrichtet werden, alle diese Unterschiede zu respektieren, und ein Kulturmodell mit zwei Fächern aufgebaut werden, das die Unterschiede berücksichtigt. Bei dieser Gelegenheit muss der Fehler beseitigt werden, dass Jungen mächtiger, wertvoller, souveräner, freier und aussagefähiger sind als Mädchen, und dass die Jungen nicht den Fehler machen, sich durch Erniedrigung ihrer Mädchen zu erheben. Andernfalls kann nicht verhindert werden, dass dieselben Jungen, wenn sie morgen erwachsen werden, kranke und diskriminierende Welten haben, z. B. Frauen die Hand reichen, ihre Freiheit einschränken, Entscheidungen für sie treffen und sie als ihr eigenes Eigentum betrachten oder sogar denken, dass sie für sie geschaffen sind. Um all diese ungerichten und sexistischen Gefahren zu beseitigen, sollten Gesellschaften ihre maskulinen Souveränitätsdiskurse aufgeben und sich geschlechtsspezifischer Unterschiede bewusstwerden, und Kinder sollten eine staatsbürgerliche Erziehung erhalten, die beide Genealogie berücksichtigt.

Irigaray argumentiert, dass die männliche Mentalität, die die Genealogie der Frauen nicht respektiert und sich als Besitzerin von Frauen versteht, gezähmt werden sollte. So führte Irigaray sie durch Kritik an der einzelnen Subjekt-Maskulinkultur zu der Idee, eine autonome weibliche Subjektivität zu schaffen und die philosophischen, sprachlichen und politischen Bedingungen einer Kultur mit zwei Subjekten zu etablieren. Mit anderen Worten, die Frau ist nicht das zweite Geschlecht hinter dem Mann in einer hierarchischen sozialen Struktur in der westlichen Ordnung, in der sich der Mann auf der oberen Ebene befindet, sondern das

„Andere“, das als sein „anderes“ zu finden ist. Es gibt also keine hierarchische Klasse zwischen diesen beiden Gattungen. Es ist eines der beiden existierenden Geschlechter, die Frau.

In der westlichen Zivilisation ist es jedoch allgemein anerkannt, dass die Frau dem Mann folgt und ihm als Bewahrerin der patriarchalischen Genealogie nachfolgt, um die Kontinuität der Generation zu gewährleisten. Bereits als westliche Philosophin, obwohl Simone de Beauvoir eine Frau war, übernahm sie den oben erwähnten fehlerhaften Diskurs und wurde von vielen feministischen Denkern heftig kritisiert, weil sie erklärte, sie sei das zweite Geschlecht der Gattung. Weil Beauvoir, indem er akzeptiert, dass die Frau als die Bea des zweiten Geschlechts beschrieben wird, öffentlich die männliche Mentalität der westlichen Zivilisation akzeptiert, die die Frau demütigt und sie zum zweiten Plan wirft.

Laut Irigaray können Frauen jedoch nur durch die Behauptung, dass es sich um einen Unterschied handelt, vom männlichen dominanten Verstand befreit werden. Um diesen Unterschied zu entwickeln, müssen Frauen um Unterschiede in den Bereichen Sprache, Religion, Recht, Wissenschaft und Genealogie kämpfen. Das männliche Subjekt und das andere, gleich dem anderen, nicht reduzierbar und verschieden von diesem Subjekt, müssen den geschlechtsspezifischen Unterschied als das andere mit der entsprechenden Würde bekräftigen und eine eigene Subjektivität aufbauen. In der westlichen Zivilisation wurde die Menge jedoch dem idealen Modell der männlichen Subjektivität unterworfen.

Lacan zufolge ist die Frau in Bezug auf das männliche Subjekt oder das Kind der Name des Verlangens nach Integrität mit der Mutter, die durch die Geburt für immer verloren gegangen ist. Nach der Freudschen Psychoanalyse haben Frauen ein Verlangen nach Penis und müssen gebären, um diesen Mangel in sich selbst zu überwinden. Irigaray räumt jedoch, wie Lacan und Freud erklärt haben, nicht ein, dass Frauen aufgrund des Mangels an Phallus in der Nähe von Männern sind, sondern dass er der Ansicht ist, dass Frauen von Natur aus Nähe und emotionale Bindung innehaben und dass er die gleiche Nähe zu allen Geschlechtern und Kreaturen empfindet. Nach Irigaray besteht die sexuelle Anziehungskraft zwischen Männern und Frauen in der gegenseitigen Anerkennung der Möglichkeit, dass zwei Menschen ihre eigene Spiritualität verwirklichen. Zu diesem Zeitpunkt ist der Wunsch einer Frau, nach der Geburt ihrer Mutter den Atem ihrer Mutter zu finden, sicherlich nicht auf einen solchen Mangel zurückzuführen, da die Frau diejenige ist, die den Atem länger anhält und den Atem teilt. Mit anderen Worten, das Ziel der Anziehung zwischen Männern und Frauen ist weder der Wunsch, bei

Frauen abgeschlossen zu werden, noch der Drang, die Kontinuität der Spezies bei Männern sicherzustellen. Weder ist der Mann ein Penis, der die Frau ergänzt, noch soll die Frau einem Mann ein Kind anbieten. Das Ziel ist, dass die beiden Geschlechter spirituell werden wollen, indem sie ihre Identität und Unterschiede präsentieren. Indem Irigaray enthüllt, dass die Frau das Phallussymbol im Mann nicht begehrt, nimmt er alle Waffen des männlichen Subjekts weg. Weil auf diese Weise die Autorität des Mannes, des Vaters, des Chefs, des einen Gottes und der einen Wahrheit gestürzt wurde. Ebenso kritisierte Kristeva die westliche Mentalität, die Frauen mit Mutterschaft gleichsetzt und argumentierte, dass Mutterschaft keine Mission, sondern eine Funktion ist und einen der Grundbausteine der männlichen Mentalität zerstört hat. Denn laut Kristeva sollte Mutterschaft getrennt von den Kategorien Weiblichkeit und biologische Mutterschaft positioniert werden. Letztendlich kann - unabhängig von der biologischen Mutterschaft - die Funktion der Mutterschaft durchaus von einem Mann ausgeübt werden. Kristeva zufolge muss der Körper der Mutter in der männlichen westlichen Mentalität, die die Weiblichkeit auf das Gebären reduziert, abgelehnt werden, um ein Subjekt zu werden. Fa-kat bedeutet Ablehnung dieser Frau. Daher werden in patriarchalischen Gesellschaften sowohl die Weiblichkeit als auch die Mutterschaft abgelehnt.

Das von Irigaray vorgeschlagene androgyne Paradigma ist eine Struktur, in der es zwei Gattungen gibt, zwischen denen keine hierarchische Beziehung besteht. Diese beiden Subjekte haben die Aufgabe, die menschliche Spezies zu schützen und die menschliche Kultur im Hinblick auf ihre Unterschiede zu entwickeln. Anstelle der Vorstellung von Gott als ungewisser absoluter und männlicher Kraft schlägt Irigaray Gott als eine Energieform vor, die es allen Menschen ermöglicht, besser mit dem anderen zu leben. Mit anderen Worten, spirituelles Leben hängt tatsächlich davon ab, in der Lage zu sein, sich auf den Anderen als den Anderen zu beziehen, und der Weg, dies zu tun, ist durch das Training von Körper und Atem. Aus diesem Grund ist die östliche Zivilisation eine Kultur, die fairer und respektvoller gegenüber dem Unterschied des Geschlechts ist als die westliche Zivilisation, da sie die richtigen Atemtechniken entwickelt, eine Vorstellung von Spiritualität hat, die die Bedeutung des Körpers mit Yoga, Meditation und Atemübungen verstanden hat und auch die männlichen und weiblichen Gattungen in ihrer göttlichen Akzeptanz repräsentiert. wie gesehen. Obwohl die Praktiken des Hinduismus, des Zen-Buddhismus und des Theismus nicht mit diesem kulturellen Erbe im sozialen Leben übereinstimmen, sind die Lehren des Hinduismus, des

Zen-Buddhismus und des Theismus weit entfernt von der atheistischen westlichen Zivilisation als Glaubenssysteme, die Männer und Frauen zusammen repräsentieren. In der Kultur und dem Glauben der Hindus zum Beispiel wird die Göttlichkeit durch liebe Paare, eine Frau und einen Mann repräsentiert. Im Hinduismus sind Männer und Frauen gemeinsam Götter, und gemeinsam erschaffen sie die Welt. Ob das Vishnu-Paar, das Shiva-Paar oder die Liebhaber der beiden, die heiligen Paare sind Mikrokosmen (Körper), die in ständigem Kontakt mit dem Makrokosmos (dem Körper) stehen, was im Fernen Osten die gleiche Situation darstellt wie Buddhismus, Taoismus, Jainismus. Dies gilt auch für den Glauben an 'Tantra Yoga', der Überzeugungen wie den Hinduismus beeinflusst hat. Diese Paare werden oft ohne Kinder dargestellt; Sie lieben einander und das Universum, und es gibt kein männliches Bedürfnis nach der Kontinuität der Linie aufgrund ihrer Liebe. In ähnlicher Weise erschaffen Männer und Frauen in der chinesischen Kultur das Universum mit der Liebe und Intimität, die sie füreinander haben, nicht mit der Beständigkeit der menschlichen Spezies oder dem Drang, Kinder zu haben, sondern mit Liebe und Leidenschaft.

Als westlicher Philosoph beschreibt Schopenhauer die sexuelle Anziehungskraft zwischen männlichem und weiblichem Geschlecht als die Begegnung mit dem Kandidaten, bei der sowohl der Mann als auch die Frau ein gesundes Kind von ihm und genetisch intuitiv zur Welt bringen wollen. Nach Schopenhauer ist der Wille männlich; Intelligenz ist weiblich und Intimität zwischen Männern und Frauen unterliegt einem blinden Pathos der Reproduktion der Spezies. Dieser Wunsch, die Reproduktion der Art, ist das Werk der männlichen Gattung. Kristeva kritisierte Schopenhauers männliche Mentalität, die die Weiblichkeit auf die Mutterschaft reduzierte, und sagte, die Funktion der Mutterschaft sei kein Konzept, das auf Frauen reduziert werden könne. Kristeva zufolge ist die Erfüllung der Bedürfnisse des Kindes durch die Mutter, wie Freud und Lacan argumentieren, weder eine Frage der direkten Liebe noch ein direktes Verlangen. Im Gegenteil, die Beziehung der Mutter zum Kind ist eine funktionale Beziehung, und in sozialen Beziehungen kann die Frau, die den Status eines „sprechenden Körpers“ hat, die Mutterschaftsfunktion auf den Mann übertragen. Mit anderen Worten, ein gewisser Grad an mütterlicher Funktion kann von einem Mann ausgeführt werden. Daher kann Weiblichkeit nicht auf Mutterschaft reduziert werden. Darüber hinaus erweckt der Schopenhauer unter Berücksichtigung des Willens, der Intelligenz der Frau, die Frau nicht wirklich, sondern demütigt sie. Weil der Wille die

Intelligenz beherrscht. Frauen werden als passiver Ausdruck des Willens zur Unterstützung des männlichen Geschlechts, Kinder zu haben, als zweites Geschlecht angesehen. Mit anderen Worten, in der patriarchalischen westlichen Mentalität hat die Frau keine andere Qualifikation als Mutterschaft. Irigaray hingegen nannte dieses Verständnis von Schopenhauer einen biologischen Materialismus und kritisierte die Haltung der westlichen Zivilisation, die die Intimität zwischen den beiden Geschlechtern zur Fortpflanzungsaktivität reduzierte und die Frau in eine zweite Geschlechtsposition drängte.

Darüber hinaus reduzierte Nietzsche die Philosophie ebenfalls auf ein männliches Unterfangen. Tatsächlich beschäftigt sich die Philosophie mehr mit dem Tod als mit dem Leben. Nietzsche machte die Metaphysik zum Werk des im männlichen Samen registrierten Willens, wie bei Schopenhauer, indem er die Kontinuität der Linie der männlichen Gattung unterstellte. In der östlichen Zivilisation wurde jedoch die Beziehung zwischen dem Körper als Mikrokosmos und dem Universum als Makrokosmos unter Berücksichtigung der geschlechtsspezifischen Unterschiede hergestellt und konnte die Spuren vorpatriarchaler Kulturen verbergen. Veda, Yoga, Mantra, Buddha, Brahma, Upanishaden und so weiter. Die Elemente der östlichen Kultur sind der westlichen Zivilisation ziemlich fremd. Alle diese Konzepte gehören zu einem kulturellen Erbe, das die Zeit des Lebens aufbaut, indem es die Diskontinuität von Zeit und Objekten aufgibt, das heißt sich Zeit zum Atmen nimmt. In der östlichen Zivilisation ist die Zeit des Lebens eine Zeit der Spiritualität, in der meine Lebenskultur im Einklang mit dem universellen Leben steht, beziehungsweise Unsterblichkeit und Ewigkeit inhaliert werden. In der östlichen Kultur ist es nicht möglich, ein Individuum einer Spezies zu opfern. In dieser Kultur wird jedes Lebewesen respektiert. Jede Rasse ist so wertvoll wie die andere. Der Zweck des Lebens und der Annäherung an das andere Geschlecht kann nicht auf die Fortpflanzung reduziert werden. Paare, die ihre Spezies erhalten wollen, haben jedoch in der Regel Kinder, was auf die Einhaltung der Ordnung des Paares zurückzuführen ist. In der östlichen Zivilisation werden das Genie der menschlichen Spezies und der Wille der männlichen Gattung nicht beseitigt. Im hinduistischen Glauben werden Männer und Frauen in Bezug auf das Universum dargestellt, während Götter zusammengewickelt werden. In der indischen Kultur gibt es jedoch eine Spannung zwischen weiblichen indigenen Kulturen und männlichen arischen Kulturen. Die westliche Zivilisation scheint eher ein Beispiel für diese patriarchalische arische Kultur als für Indien zu sein.

Die östliche Zivilisation weist im Allgemeinen darauf hin, dass die Atmung von Männern und Frauen geteilt wird und dass sogar die Mutter ihr Essen, ihren Körper, ihr Leben und ihr Blut mit ihrem Baby teilt und ihren Atem teilt. Mutter atmet mit ihrem Baby. Aus diesem Grund ist es in der östlichen Zivilisation allgemein anerkannt, dass Frauen mehr den Atem anhalten als Männer. Männer atmen schneller und im Freien. Tatsächlich sind sexuelle Anziehung und Liebe auf den Unterschied dieser Atmung im Geschlecht zurückzuführen. Es wird angenommen, dass der Mann seine Mutter mit der Geburt des Atems der Mutter verloren hat und versucht, eine Frau zu finden. Selbstatmung von Geburt an wird daher als Verantwortung des eigenen Lebens angesehen. Das Atmen ist also eine lebenswichtige Aufgabe. In den Traditionen des Hinduismus, Zen-Buddhismus, Taoismus, Jainismus und Tantrismus basieren die Beziehungen zwischen Männern und Frauen in der östlichen Zivilisation auf dem Respekt vor geschlechtsspezifischen Unterschieden und Atemübungen, während in der westlichen Zivilisation Frauen als das zweite Geschlecht angesehen werden, das erforderlich ist, um die Kontinuität der männlichen Spezies zu gewährleisten. Es wird angenommen, dass der Drang, die männliche Genealogie aufrechtzuerhalten, liegt. Tatsächlich hat dieses männliche Verständnis die sexuelle Anziehungskraft zwischen männlichem und weiblichem Geschlecht verringert, indem es die Seele verherrlicht, indem es den Körper und die Seele sowie den Körper vernachlässigt, und die Frau in den Status eines „zweiten Geschlechts“ mit einem Verständnis der männlichen Souveränität versetzt. In der östlichen Kultur hat das Atmen jedoch nicht nur ein Körpertraining, das Spiritualisierung bietet, sondern auch ein spirituelles Bedürfnis befriedigt. Die östliche Philosophie, die keinen Unterschied zwischen Körper und Geist macht, sagt, dass das Bewusstsein nicht durch die Herrschaft der Natur erweckt wird, sondern durch die Ausrichtung auf spirituelleren Zentren als die Chakren (Lebenszentren) im Körper, und der Körper wird durch dieses Erwachen spirituell. Auf diese Weise wird eine Einheit zwischen Bewusstsein und Körper hergestellt. In der östlichen Weisheit ist das Atmen etwas, das alle Männer und Frauen über alle kulturellen Unterschiede hinweg teilen können, und das nur eines verlangt: die Natur und das geistige Leben von sich selbst und dem anderen zu respektieren.

Nach Irigaray, matriarchalische Ordnung, geregelte Ordnung; Die patriarchale Ordnung entspricht dem Nomadenleben. Genau wie das Mutterland erfüllt es zu Beginn des sesshaften Lebens alle seine Bedürfnisse wie Ernährung, Unterkunft

und Sicherheit. In dieser Reihenfolge hat die männliche Gattung eine zwischenmenschliche Kultur geschaffen, die freundlich oder einander feindlich gesinnt ist. Der Glaube an diese Kultur maskierte auch Gott und schuf eine Welt, die von der männlichen Macht beherrscht wurde und die die Natur beherrschte. Mit anderen Worten, aus soziologischer Sicht ist die matriachale Ordnung eine individuelle Identität; Die patriarchalische Ordnung führte zur Bildung einer kollektiven Identität. Während die Determinanten der individuellen Identität Faktoren wie Intimität, emotionale Bindung, Anpassung an die Natur, Dialog, lokale Traditionen und verbale Übertragung sind, sind in der patriarchalen Ordnung das Konzept von Eigentum, sozialer Gruppierung, Krieg und schriftlichen Regeln entstanden. Mit anderen Worten, es ist das Eigentum, das die Gemeinde schafft. Es ist nichts Falsches an uns, aus dieser soziologischen Interpretation die gleiche Diagnose zu ziehen: Der Staat und die sich modernisierende westliche Zivilisation besaßen ein kollektives Bewusstsein, das von der männlichen Genealogie beherrscht wird; Fernöstliche Zivilisationen, die bereits geschlechtsspezifische Unterschiede kennen und tägliche Atemübungen durchführen, um ihre eigene Spiritualität in einem von zwei Geschlechtern dominierten kulturellen Hintergrund zu verwirklichen, haben ein individuelles Bewusstsein. Als eine gerechte und glückliche Institution, in der beide Geschlechter zusammenleben, wehrt sich die Familie sowohl gegen die matriachalische als auch gegen die patriarchalische Struktur, aber in der etablierten Weltordnung kann sie der männlichen Souveränität nicht widerstehen und die Ausbeutung von Frauen nicht verhindern. In der Tat werden die Rollen, die der männliche Geist der Rolle der Frau zuweist, zur Pflicht der Frau, und die Frau wird zu einem Fokus der Ausbeutung, der alle ihr zugewiesenen Rollen perfekt erfüllt.

SCHLUSSFOLGERUNG UND VORSCHLÄGE

Folglich wird, wenn nach Ost und weiblicher Wahrnehmung der westlichen Zivilisation verglichen wird, ist historischer Hintergrund wenn psychoanalytische Annahmen und Überzeugungen des Osten und Blick auf den nivellierte Schikane Geschlecht Wahrnehmungen in der westlichen Zivilisation, Hinduismus östliche Zivilisation, Zen Buddhismus, Taoismus, Jai-Tangerine und Tantrismus Berücksichtigung Größe unter Überzeugungen im Hinblick auf Geschlecht reagiert sensibler auf Unterschiede und ist fair eingestellt. Andererseits reduziert die westliche Zivilisation die Weiblichkeit einer Mutter durch einen patriarchalischeren Diskurs und positioniert sie als eine Art „Zweitgeschlechtsklasse“. Im Rahmen

dieser Studie schlagen wir vor, dass die Interpretation der Wahrnehmung von Frauen in der östlichen Weisheit im Lichte von Philosophie und Psychoanalyse einen Horizont für die Geschlechterforschung darstellt. Darüber hinaus Analyse der Gesellschaft der weiblichen Wahrnehmung als ihre Frauen ‚Mutterschaft‘ gesehen und die Positionierung finden und in einem identischen Zustand, ob sie auf einen Blick Gesellschaft Frauen suchen, ob über die Kontinuität eines männlichen Familienforschung und Abstammungslinie dynamische in der offenen oder vollständig dem anderen Geschlecht als die Unterschiede zwischen den Geschlechtern über eine respektvolle Haltung ist es zeigt sich, dass formatiert es ist-. Daher ist es offensichtlich, dass die Analyse psychoanalytischer Codes sowie sozioökonomischer, historischer, kultureller, religiöser und philosophischer Hintergründe von Gesellschaften bei der Durchführung von Gender- und Frauenstudien nicht vernachlässigt werden sollte.

LITERATURVERZEICHNIS

Irigaray, L. (1893) “Between East and West. From Singularity to Community”, translated by Stephen Pluháček, Columbia University Press.

Fromm, E. (1972) “Zen-Buddhismus und Psychoanalyse”, Suhrkamp.

Direk, Z. (2018) “Cinsel Farkın İnşası. Felsefi Bir Problem Olarak Cinsiyet”, Metis yay.

Giddens, A. (2001) “Entfesselte Welt: wie die Globalisierung unser Leben verändert”, Suhrkamp Verlag.

Irigaray, L. (1985) “Speculum of the Other Woman”, Cornell University Press.

Irigaray, L. (1980) “Speculum, Spiegel des anderen Geschlechts”, Broschiert.

De Beauvoir, S. (1998) “Das andere Geschlecht. Sitte und Sexus der Frau”, Rowohlt.

To cite this article: Turanlıgil, F.; Altıntaş, V. (2019). Business Problems Resulting From Business-Family Interactions and Sectoral Characteristics: The Case of Muğla. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(2), 123-144

Submitted: June 25, 2019

Accepted: September 16, 2019

BUSINESS PROBLEMS RESULTING FROM BUSINESS-FAMILY INTERACTIONS AND SECTORAL CHARACTERISTICS: THE CASE OF MUĞLA

Fatmagül Turanlıgil¹

Volkan Altıntaş²

ABSTRACT

The interaction between the business and the family itself causes some serious problems in the family businesses. These businesses also face with other problems due to the peculiar characteristics of the tourism industry. The objective of the study is to understand problems that the family businesses face in the tourism industry. Data for the study were gathered by way of a self-administered questionnaire with the study sample of family operated accommodation businesses located in Aegean Region (Mugla), Turkey, during the summer of 2018. Study findings evidence that owner/operators place more importance on the problems resulting from the industrial characteristics compared to problems arise from business-family interactions. The paper ends with both practical implications for the family business operators and some theoretical contribution to the growing research of family businesses.

Keywords: Family businesses, business-family interaction, problems.

INTRODUCTION

It is widely held that tourism and hospitality sectors are dominated by small and medium sized businesses and they are mostly small family and owner operated businesses. Although Turkey is not exception to this, research on family business in tourism and hospitality is limited.

Tourism and hospitality as an industry is dominated by small and medium sized firms, many of which are family and owner operated businesses (Andersson, Carlsson and Getz, 2002). Tourism offers many opportunities for family business, often

¹ Assoc.Prof. Researcher, fcetinelakalin@gmail.com

² Assoc.Prof., İzmir Katip Çelebi University, Volkan_altintas@hotmail.com

embodying direct host-guest interactions in a more formal environment like family home or property. They are often vital to customer experiences and satisfaction, and to destination and community development (Getz and Carlsen 2005). In many countries, family businesses contribute to gross domestic product and employment (Athanassiou, Crittenden, Kelly and Marquez, 2002) and they have a dominant role in numerous industries. Addressing the importance of micro businesses that employ less than 10 workers in European countries, Middleton (2001:198) believes that these businesses are the basis of entrepreneurship and management culture. Middleton (2001) noted that in Europe 95 percent of tourism businesses, generating perhaps one-third of total tourism revenue, are micro-business and most of these are family businesses (Getz, Carlsen and Morrison, 2004). Moreover, the money earned remains in local economy and it plays an important role in creating new business space especially in countryside and new city centers. Despite the small amount of employment, small businesses have vital significance in areas that have delicate economy. As a result, it is claimed that family businesses are the most economical force in society (Weidenbaum, 1996). Family related drives may also play an important role in starting such businesses. Unemployment of family members, creating an economic value in the family house, well-being of the family members can initiate an entrepreneurial drive among the individuals. Contrary to their importance in the economic well-being of the country, they suffer a wide range of strategic disadvantages and weaknesses preventing them from a sustainable development and yielding desired outcomes (Yolal and Emeksiz, 2007). However, interest in and research on family business has been increasing rapidly due to their scale and importance in most countries. A similar trend is observed for Turkey, and the number of family firms is increasing gradually. In Turkey, the total number of accommodation operations certified by the Ministry as small and medium sized hotels (SMHEs) is 1,730 including one, two, and three star-rated hotels, motels, pensions, camping, chalets and hostels, which results in 74.5 percent of total number of all the enterprises. When the municipality certified hotels and family businesses are included, the figure rises to 95 percent (Ministry of Culture and Tourism, 2005).

In Turkey, however, studies on the family businesses in tourism are very limited compared to their dominance in the tourism and hospitality sector of the country and their contribution to both the development of tourism industry and the economy. As it is suggested by Getz and Carlsen (2000), it is important to business

development and destination planning programs to understand what motivates entrepreneurs and investors, and what their values are in starting a business.

As summarized here, family businesses have their own dynamics and characteristics that are different from other businesses. It is an important necessity to put forward and identify these basic characteristics, and problems that family businesses face, insure their success and provide their sustainability and enhance increasing sustainability of their social and economic contribution. The fact that 3,4 of every 100 first generation family businesses continue until the third generation (Günver, 2002) justifies the necessity of carrying out this type of research. Therefore, it is inevitable to present the basic characteristics, aims, expectations, problems and difficulties of small family businesses that contribute to regional development, distribution of income and employment and that operate in tourism sector. This study includes results of a survey carried out to find the difficulties of small family businesses in order to meet such a need. In conclusion and evaluation parts, results of the survey were evaluated and commented as a whole.

LITERATURE REVIEW

The term 'family business' does not have a generally accepted definition and when the related literature is searched, 34 different definitions have been found (Getz and Carlsen, 2005). The definitions of family business focus on participation to ownership or risk taking. As a general definition, a family business can be described as 'business that is run by only one family' (Barry, 1975). According to another definition, family business is the business that is owned or run by a person, husband-wife or family.

At the heart of any discourse is the notion of definition. In this regard, family business definitions focus around variables such as ownership participation or risk assumption. Broader definitions also include social aspects of entrepreneurial life. Wherever family systems strongly interact with the entrepreneurial level of the enterprise system, the enterprise shows a family business character. This implies that the development of a family business depends on three factors, namely: the entrepreneurs' family, ownership, and enterprise system (Gersick, Davis, Hampton, and Lansberg, 1997). Family ties and values are often said to create a strong business identity and a high level of internal 'closeness', which may lead to better performance of the firm in terms of internal trust and control (Leenders and Waarts, 2003). While defining family businesses Westhead, Cowling and Howorth (2001) refers to a discussion in Chua, Christman and Sharma (1999) noting that

‘previous studies have tried to define the family business by its ownership and management but companies with the same level of family involvement in ownership and management may or may not consider themselves family businesses and, more importantly, may or may not behave as family businesses’, and Westhead and associates (2001:370) regarded a family business if more than 50 percent of ordinary voting shares are owned by members of the largest single family group related by blood or marriage, and if the company is perceived by the chief executive/managing director/chairman to be a family business. Evidently, the owner/manager’s determination of what his or her business is more important than how others define it.

Other definitions related to family businesses make definitions that cover social dimensions of entrepreneurial life style. In this respect, it is possible to mention the family businesses in cases where there is interaction between family system and the level of entrepreneurship. According to this definition, the development of family business depends on three items: family of the entrepreneur, ownership and business administration system (Gersick, Davis, Hampton, and Lansberg, 1997). ‘When families have important affects on decision making processes in a business, they are family businesses’ (Peters and Buhalis, 2004). Inevitable relationship between the company and the family creates a special entrepreneurial culture and philosophy, and a business process peculiar to family business (Peters and Buhalis, 2004). In another definition, family businesses are described as the businesses that belong to family at least throughout two generations, and in which business and family have the same purposes and benefits and this is reflected in policies of the business (Günver, 2002).

In the same vein, Birley, Ng and Godfrey (1999:598) list the characteristics of a family business is as follows:

- family owners consider the business to be a source of income for all members, whether or not they work in the business,
- children usually start at the top, don’t know what they are doing, and so manage badly,
- parents apply pressure to their children under the assumption that they will automatically join the business,
- parents never know when to retire and never give their children any responsibility,
- owner-managers can’t separate family and business affairs, and
- most children regret joining the family business.

Family dynamics is a crucial factor in the family business. This is true even for sole proprietors, because their business activities frequently involve other family members, and they often have to balance business and family interests (Getz and Carlsen, 2005). To many, the main advantages of the family business seem to be related to trust, control, and employee motivation. Family ties and values are often said to create a strong business identity and a high level of internal ‘closeness’, which may lead to better performance of the firm in terms of internal trust and control (Leenders and Waarts, 2003: 689). However, family businesses are different from other businesses because ownership and control of the business overlaps with family membership and, as such, are “the most complex form of business organization”. As a result, conflicts and contradictions can occur as the business and the family strives for different objectives (Birley et al., 1999). The interaction between family dynamics and business operations are important, including such topics as gender roles, dealing with family issues, ownership, family involvement, and evolution of the business within the family lifecycle (Getz and Carlsen, 2000). In general, having a good corporate atmosphere is considered an important advantage for a company (Hudson, 2001; Schulz, 2001). The mental environment of a firm reflects the attitudes of the managers and choices of the firm (Leenders and Waarts, 2003: 689). It is often assumed that for family business, profits may be sub-optimal because keeping a happy family sometimes outweighs creating more value and profits. This can create a good corporate atmosphere if the dominance of the family emphasis is generally accepted in the firm (Kets de Vries, 1993). By contrast, if members of the organization know that actions are strictly evaluated on financial criteria, the atmosphere can also be good (Leenders and Waarts, 2003: 690).

It is not surprising to meet a lot of family businesses in an industry since a new business is generally established by close friends who trust one another or relatives who encourage each other (Leenders and Waarts, 2003: 686). ‘Family’ element in family business is an important characteristic that may enable a business to be successful because of the close relations of company members or be unsuccessful because of problems in the take over process (Dyer and Handler, 1994). In general, two thirds of family businesses are long lasting to be left to next generations (Beckhard and Dyer, 1983; Aronoff and Eckrich, 1999).

Although economic growth is important in business life, all businesses are not established to grow, make a lot of profit or provide its continuity, and the basic

reason why many family businesses are established depends on the needs and preferences of owners and their families. This situation makes up the core of family businesses and puts them into a more different place than the other businesses (Getz, Carlsen and Morrison, 2004). On the other hand, sustainability of the business is the combination of functionality of family and the success of the business (Stafford, Duncan, Danes and Winter, 1999). Whole system is directed towards the synchronous success of family and business purposes. Body of purposes are there to improve both the business and the family, and they are not conflicting but in harmony (Danes, Zuiker, Kean and Arbuthnot, 1999; Foley and Powell, 1997). A regularly mentioned issue regarding family businesses concerns conflict resolution when conflicts between organizational members occur. If conflicts occur between organizational members, they may be more difficult to handle if the family orientation is strong (Morris, Williams, Allen and Avila 1997; Holland and Boulton, 1984). A strong business orientation may be more beneficial for conflict resolution because it can provide some objective criteria to solve possible problems and to evaluate solutions. It is stated that family ties and values create a powerful business identity and high level of internal 'connection', and this leads to a better performance in terms of self-confidence and control in the business (Leenders and Waarts, 2003: 689).

Family businesses display a relatively low growth rate, compared to non-family firms. They often face typical management and growth problems that call for specific training areas such as succession or conflict management issues (Ibrahim, Soufani and Lam 2003). Furthermore family firms have particular priorities and structures like family concerns that often reflect the lifestyle that the family wants to follow, rather than rational business principles (Peters and Buhalis, 2004).

Entrepreneurship related to business takes place in social context of family. Family ties in every step of the business are important elements. Sharing sources, even social networks among the family and the business, has important implications on the ability of both the family and the business to get richer, i.e. it makes the business get rich together with the family (Rogoff, Kay and Heck, 2003). Sources of family business and personal relationships are determinative of the sustainability of system or contribute positively (Winter, Danes, Koh, Fredericks and Paul, 2004: 538).

Seasonality has been an inescapable aspect of tourism and the fluctuations in demand are more acute due to perishability of the product, and the effects of seasonality are more drastic for the small or family businesses in the industry limiting

tourism business creation, profitability and growth. A study of seasonality revealed some of the pressures that are generated on family businesses. They found that owners relied heavily on summer student workers to meet peak demand, and often worked themselves 100 hours a week over a 16-20 week season. Some took another job in the off-season, while others had to sustain the business (repairs, marketing, etc.) (Getz and Carlsen, 2005: 241). Getz and Nilsson (2004) detected a number of strategies used by family businesses to either counter cyclical demand or adapt to it, and all of the options have impacts on family life.

Managers deal with personal aims together with business strategy. In a family business, owner's personal aims include family's financial, security and employment needs. Family values and structure shape business vision and this affects strategic decisions in a great deal. Purposes related to family roles are more important than making a profit. Family businesses are more conscious about surviving, family harmony and family employment than profitability and market position. Family structure, identity, and views about the future of the family directly affect the growth of the business (Athanassiou et al. 2002: 142).

METHODS

The aim of the study is to examine business problems resulting from business-family interactions and sectoral characteristics of family operated accommodation enterprises. The sampling frame for the survey was the family-operated accommodation enterprises employing 1 to 10 employees. A questionnaire is an efficient data-collection mechanism when the researcher knows exactly what is required and how to measure the variables of interest (Sekaran, 1992). The questionnaire used in the study was developed on the basis of Getz and Carlsen's (2000) and Gunver's (2002) previous studies, considering the specific conditions of Turkey and the tourism businesses.

Target population of the study are 2566 accommodation companies that have tourism establishment certificates given by the Ministry of Culture and Tourism and 4534 companies that have municipality certificates and they all differ in terms of size and service type (www.kultur.gov.tr). As it was difficult to collect data from all these companies in terms of cost and time constraints, Muğla and its towns in Aegean Region where tourism is developed were chosen to represent the population. Moreover, the questionnaire was applied in 5 companies that are defined as family businesses and the final form of the questionnaire was prepared according to their feedback. The questionnaires were given to the owners and managers of

the accommodation companies that define themselves as ‘family businesses’ in the city and towns since there are no criteria to define and classify family businesses. The questionnaires were administered personally in the districts of Bodrum, Fethiye and Marmaris of Mugla province during June and July, 2018. Almost 127 businesses were conducted but 22 of them refused to respond. The response rate was 82.6 percent.

The questionnaire has three parts. The first part includes demographic questions about the owner-managers of the family firms. The second part questions about the characteristics of the family firms. And finally third section includes questions about the business-family interactions and sectoral characteristics of family operated accommodation enterprises. In this part, 5 point likert scale that has 25 items about the difficulties of being the owner of a family business and manager is used. The reliability coefficient (Chronbach alpha) was calculated as 0.8562. This result shows that the scales used in the questionnaire have acceptable reliability degrees.

1. RESULTS

1.1. Demographic Findings

All 105 respondents indicated that they had a family-owned business, and at least a member of the family was employed in the business. The ownership among the respondents proves the domination of males in the business life. Females merely accounted for 20 percent in the respondents. However, this is larger than expected, since the female entrepreneurs accounted for only 13.8 percent in Turkey according to 2007 figures.

67.6 percent of respondents were married and 58.1 percent have at least one child (the ages of the children were not questioned).

In terms of education, the largest group (35.2 %) of the respondents had a university degree, 24.8 percent had high school qualifications, 15.2 had a college diploma, 14.3 percent primary school and 7.6 percent had secondary school diploma. Merely 2.9 percent had advanced degrees.

The dominant age category of respondent was 31-40 (32.4 %), followed by 41-50 (23.8 %). The 21-30 age category accounted for 18.1 percent and the 51-60 category was 15.2 percent. Only 8 respondents were between 61-70 (7.6 %) and only 3 (2.9 %) were over 71.

As an entrepreneurial characteristic, 68.6 percent of the respondents indicated that they were the first generation in the family business, while 30.5 percent were the second generation. These findings can be interpreted in several ways. First, it is

seen that the respondent 67 percent of the firms were open for 2 to 15 years, and most of the businesses are being operated by their founders. Secondly, the analysis of age groups of the respondents revealed that 50.5 percent of them were between 21-40 age groups, and this age group is not suitable to transfer the business to the second generation. Finally, 70.3 percent of the firms were founded after 1990s, and they can be regarded as new in the business life.

The founder of the surveyed businesses has a limited variety. 55.2 percent of the respondents stated that they were the founder of the business themselves. 33.4 percent explained that the founder of the family business was their parents, and they had inherited the business. In 32.4 percent of the businesses only a member of the family was the owner of the business. Seventy percent noted that ownership of the business was a form of partnership among the family members.

The ownership of the real estate in which the business operates defines the managerial style. The study findings showed that the building belonged to the family (the respondent himself/herself, spouse, children, and parents) in 85.7 percent of the respondents. On the other hand 13.3 percent of the businesses were being operated in a rented building. Only one respondent stated that the building belonged to a relative. These buildings could also be used as a place of residence for the family. And it was also found that 23.8 percent of the respondents were living in the family business building.

It is known that small businesses, especially family businesses offer limited service. In this vein, it is surprising to find out that 70.5 percent of the respondent businesses offer restaurant facilities, and they serve both lunch and dinner. Besides, 24.8 percent of the respondents operate bed and breakfast. Finally, 4.8 percent did not offer any food and beverage facilities.

As mentioned above at least a member of the family was employed in the business. The number of family members employed in the businesses varies one to six. The largest group (30.5 %) of the respondents indicated that two family members were employed in the business, followed by 27.6 percent employed three and 25.7 percent employed just one family member. 10.5 percent had four members and 4.8 percent had five members. Merely one respondent business had six family members employed in the business.

Another important finding of the study is that 59 percent of the respondents did not rely on solely their accommodation business. They also had other sources of income except the accommodation business. In this regard, 61.9 percent of the respondents evaluated their income level as good, and 25.7 percent very well. The

rest of the respondents (11.4 %) evaluated their income levels as moderate. Although satisfaction from the income levels is relative, it is understood that all the respondents were earning satisfactory in their businesses. However, this does not guarantee the future well-being of the family businesses.

The future of such firms was also questioned. The respondents were asked to indicate whether they prepare someone for the future transfer of the business. Forty percent of the respondents stated that they trained some family members for future transfer of the business. Although this rate seems to be low, when it is compared with the age groups of the respondents, this is not surprising and exceptional since more than half of the respondents are between 21-40 age groups. Similarly, they were asked about the transfer of the businesses. 25.7 percent of the respondents stated that they would transfer the business to their sons, while only 4.8 percent would transfer to their daughters. The parents were inclined to transfer their businesses to their sons rather than their daughters. However, 13.3 percent of the respondents indicated that they were planning to transfer the business the one who was talented. This finding is also important for the sustainability of the business and safer generation shift.

1.2. Frequency Results of Business Problems Resulting from Business-Family Interactions and Sectoral Characteristics

Table 1 shows the details of degrees of importance with each one of the twentyfive statements provided in the third part of the questionnaire. For simplicity, attributed agreement levels were summarised in group percentages as “strongly agree or agree” and “strongly disagree and disagree”.

When the difficulties of the participants in terms of being the owner of family businesses were questioned, some problems stemming from the difficulty of accommodation were accepted by all the participants such as stating “working hours are too long” (100%) and “customers always expect good service” (100%). Apart from these, some problems stemming from being a family business are stated as problems by the owners of businesses such as “family members are always privileged in the business” (99%), “responsibilities and authorizations of workers and family members who work in the business are clearly stated” (95,2%), “in case of promotion, family members always have top priority” (89,5%), “issues related to family and business are dealt with seperately” (89,5%), “sources are distributed among family members fairly (83,8%) and “family members have different expectations and desires about the money owned and earned” (72,2%). Some choices are not accepted as difficulties such as the following: “money that the family

members take from the business create problems” (97,2%), “there is competition among the family members in the business” (95,2%), “there may be some problems because of working with some people outside family” (95,2%) and “sharing private life with the customers may create problems” (89,6%) (Table 1).

Table 1. Frequency Results of Business Problems Resulting from Business-Family Interactions and Sectoral Characteristics

	Not all im- portant/	Not deci- ded	Important	Mean	St. Devia- tion
* It is difficult to spend time together as a family.	64.8 %	1.0 %	34.2 %	2,50 5	1,20 2
* There are different aims and expectations among family members.	32.4 %	3.8 %	63.8 %	3,33 3	1,01 6
* Always seeing each other may cause some problems.	85.7 %	3.8 %	10.5 %	2,14 3	,777
* Sharing private life with the customers creates problems.	89.6 %	6.7 %	3.7%	1,93 3	,654
* Working hours are too long.	-	-	%10 0.0	4,41 0	,494
* Customers always expect good service.	-	-	%10 0.0	4,83 8	,370
* Family members have different expectations and desires about the money owned and earned	24.0 %	3.8 %	72.2 %	3,56 7	,953
* There are conflicts about the solution of the problems among family members.	83.8 %	8.6 %	7.6%	2,12 4	,743
* It is difficult to keep harmony among family members and other workers who are not family members.	68.6 %	8.6 %	22.8 %	2,48 6	1,00 1
* Working with people outside family cause problems.	95.2 %	1.9 %	2.9%	1,65 7	,705
* In the decision making process about the business, having to consult to family members cause problems.	70.4 %	8.6 %	21.0 %	2,32 4	1,03 3

* When time is due, management of the business is left to next generation willingly.	10.5 %	45.7 %	43.8 %	3,65 7	1,04 5
* Family members are always privileged in the business.	1.0 %	-	99.0 %	4,28 6	,567
* There is competition among the family members in the business.	95.2 %	1.9 %	2.9% %	1,55 3	,682
* There are problems among wives/husbands and children because of work.	61.9 %	17.2 %	20.9 %	2,46 7	1,02 0
* Staff working in every level of the business should be a family member or relative.	62.0 %	12.3 %	25.7 %	2,64 8	,920
* Family and business issues are evaluated separately in the business.	7.6 %	2.9 %	89.5 %	3,85 7	,595
* Sources in the business are distributed fairly among family members.	3.8 %	12.4 %	83.8 %	3,95 2	,656
* Money that the family members take from the business create problems.	97.2 %	-	2.8% %	1,59 1	,730
* When the salaries are determined, workers' performance are evaluated more than their being family members.	73.3 %	23.8 %	2.9% %	2,26 7	,609
* Responsibilities and authorizations of workers and family members who work in the business are clearly stated.	-	4.8 %	95.2 %	4,13 3	,461
* Discharging some family members and relatives cause problems in the family.	10.5 %	26.0 %	63.5 %	3,59 6	,807
* Working together with family members cause problems	58.7 %	15.4 %	25.9 %	2,63 5	,976
* In terms of promotion, family members always have priority.	4.8 %	5.7 %	89.5 %	4,10 5	,706
* People who join the family later (such as bride, groom) cause problems in the business.	42.9 %	29.5 %	27.6 %	2,81 0	1,03 9

Most of the participants do not accept that “people who join the family later (such as bride, groom) cause problems in the business” (62%) as a problem. This can be because of the youngness of the owners of the businesses. Most of the owners do not accept the following as difficulties: “people who work for our company are supposed to be family members and relatives” (%60), “discharging some family members and relatives cause problems in the family” (%59), “always seeing each other may cause some problems”(%58).

1.3. Factor Analysis of Business Problems Resulting from Business-Family Interactions and Sectoral Characteristics

Table 2. Factor Analysis of Business Problems Resulting from Business-Family Interactions and Sectoral Characteristics

Subscales	Eigen values	Reliability Coefficient	Variance Explained	Factor Loading
<i>The Effect of Family on Business</i>				
	5.536	,75	22.145	
There are different expectations and purposes among family members				,814
Family members have different expectations and desires about the money owned and earned.				,814
It is difficult to spend time together as a family.				,718
Discharging some family members and relatives cause problems in the family.				,645
<i>The Effect of Business on Family</i>				
	3.062	,79	12.247	
Always seeing each other may cause some problems.				,761
In the decision making process about the business, having to consult to family members cause problems.				,749
There are problems among wives/husbands and children because of work.				,655
Sharing private life with the customers creates problems.				,639

Working together with family members cause problems				,520
<i>Conflicts Between Family Members and Outsiders</i>				
2.396 ,72 9.585				
Working with people outside family cause problems.				,795
It is difficult to keep harmony among family members and other workers who are not family members.				,792
Staff working in every level of the business should be a family member or relative.				,776
Money that the family members take from the business create problems.				,572
<i>Conflicts Among Family Members</i>				
1.961 ,55 7.843				
People who join the family later (such as bride, groom) cause problems in the business.				,686
There is competition among the family members in the business.				,657
When time is due, management of the business is left to next generation willingly.				- ,739
<i>Management Approach</i>				
1.843 ,68 7.372				
When the salaries are determined, workers' performance are evaluated more than their being family members.				,759
Family members are always privileged in the business.				- ,656
In terms of promotion, family members always have priority.				- ,838
<i>Sectoral Difficulties</i>				
1.394 ,48 5.577				
Working hours are too long.				,861
Customers always expect good service.				,639

Responsibilities and authorizations of workers and family members who work in the business are clearly stated.				- ,541
<i>Fairness</i>				
1.163	,45	4.650		
Sources in the business are distributed fairly among family members.				,769
Family and business issues are evaluated separately in the business.				,714

The twenty five perceptual items were factor analyzed with varimax rotation to delineate the underlying dimensions of business problems resulting from business-family interactions and sectoral characteristics. Each dimension had an Eigenvalue at least one or higher and explained more than 3 percent of the variance. The total variance explained was 69.4 percent. The total Cronbach's alpha value indicated that the model was internally reliable ($\alpha=0.813$). The appropriateness of factor analysis for business problems resulting from business-family interactions and sectoral characteristics were determined by Barlett's test of sphericity=547,520 and the test KMO = 0.575, Sig 0.000. The factor analysis of these items resulted in seven factor groupings. The seven dimensions were then labeled according to the variables that carried higher factor loadings within each particular factor (Table 2). The reliability coefficients for seven factors were as 0.750 for *effect of family on business*, 0.790 for *effect of business on family*, 0,720 for *conflicts between family members and outsiders*, 0,550 for *conflicts among family members*, 0,680 for *management approach*, 0,480 for *sectoral difficulties*, 0,450 for *fairness*. The comments about the factors in this study are discussed in detail in the conclusion section of the article.

CONCLUSION

Family businesses have important places in many industries and Turkey is not an exception. There are hardly any studies on family business industries especially tourism that depend on service. There is need for comprehensive studies in order to understand these businesses and to solve their operation and relations because of their economic and social importance. This study is on family businesses that have a crucial place in accommodation sub-sector in tourism industry.

The study reports on a field survey on the family-operated accommodation businesses in Mugla. The analysis reveals that the family-operated accommodation enterprises in the region are relatively new, most of which are in the business life between 2 to 15 years. And most of them are being operated by their first generation founders in the age group of 30-40. This can be explained by the rapid development of tourism industry in Turkey as a result of Tourism Encouragement Law of 1982. An elaborate incentive system, using Ministry of Culture and Tourism and the Tourism Bank as main instruments, was introduced backed by sufficient resources at least until the end of 80 (Goymen, 2000).

Female entrepreneurship is also found to be as low as 20 percent. In their study, Cetinel, Yolal and Emeksiz (2009) found a similar ownership pattern in small and medium sized hotel enterprises that merely 10.5 percent of the businesses are owned by females. This is the result of male dominance in the business life in Turkey. In a similar manner, transfer plans of the owners are also problematic. They mostly plan to transfer their businesses in the future to their sons. However, it is expected them to transfer the businesses to the talented children. At this point it may be argued that it is too early for the owner managers of the family businesses to plan for a transfer due to their younger ages and mostly their being the founder of the family businesses. On the other hand, the owner-managers of the family-operated accommodation businesses are found to be well educated. Though, it is expected that these people would follow a more professional approach in the management of their family firms, and contribute to the sustainability of their businesses.

The property of the firm belongs to over 85 percent of the families. This is important for the financial well-being of the businesses. On the other hand more than half of the families did not rely solely on their accommodation businesses and this diminishes over-dependence of the families on the family accommodation business. This also helps families to overcome problems caused by seasonality of demand. Contrary to expectations, most of the businesses offer restaurant facilities. At the end of the study, it has been found out that most of the family-operated accommodation businesses are new and their founders are young. Moreover, it has been observed that more than half of the participants are the first generation business owners. Thus, it has been detected that conflicts between generations and takeover problems that shorten the lifetime of family businesses are not experienced.

It has been observed that most of the managers/owners are males. However, studies on both entrepreneurs and employment data reveal that women take part in employment sector as workers or entrepreneurs less than men. According to 2008 data, participation to work force in Turkey was 70,1 % for men and 24,5% for women (Turkish Statistical Institute, 2009). Therefore, our findings reflect a similar situation. Besides it is not wrong to say that women have other roles apart from work and these roles make them go far away from business life. It has been found out that the rate of women entrepreneurs is 20% in Aegean Region. It can be said that socio-cultural system among the regions has an effect. Women's participation rate to work force in the west of Turkey are more compared to other regions. It is anticipated that supporting women entrepreneurs may be beneficial in order for them to contribute to Turkish economy as entrepreneurs with the help of special credits and incentives.

Another striking difference gained in the study is preference of owners to transfer their business mostly to boys. It can be said that some social values have roles on this preference because it is known that boys are valued more than girls in traditional Turkish family system. Apart from that, the interviews revealed that sons are preferred to take over the business more than grooms in order to keep the business in the family. However, 13,3% of the participants stated that they can leave the business to children who are talented without thinking sex discrimination. This situation shows that substantial number of owners behave professionally but not emotionally to plan to leave the business to suitable people regarding the future and success of the business.

More than half of the owners have stated that they do not prepare their students to transfer the business in future. This can be because of the newness of the businesses and the youngness of the owners. However, planning transfer process beforehand has an important role in order for a family company to be longlasting. Many family businesses have problems and short lifespan because they do not plan transfer process and founders may behave emotionally to leave the business to the next generations.

It has been found out that a substantial amount of participants deal with other businesses apart from accommodation services. Business owners deal with other types of income-generating businesses because of the shortness of tourism season in this region, lack of variety in tourism in Turkey and not spreading tourism to 12 months.

Most of the business owners have stated that the most important problems are customers' expectations of good service stemming from the characteristic of service business and long working hours. Other problems are because of being family businesses and problems among family members. The most striking problems are transfer issues in future, responsibilities and authorization of family members, fair distribution of sources, privileged status of family members, share of earned money, etc. Apart from these, a substantial amount of participants have pointed out that there is no competition among family members and the money taken from the company does not create a trouble.

According to the statistical analysis, it was found out that owners who run the business regard negative effects of family on business as a difficulty in running of a company. The biggest difference of family businesses is that family relations have great influences in running of the business. As Athanassiou et.al (2002) state family structure and values shape the vision of the business and this affects strategic decisions extensively. In family businesses, survival, family harmony and family employment are more important than profitability and market position.

Contrary to this, business has important effects on family and owners have great troubles. When business creates negative effects on family, it may create a situation that influence the success of the business negatively since family ties are important elements in every stage of the business (Rogoff, Kay and Heck, 2003).

Yet, issues that are regarded as important difficulties can be collected under the same title as "conflict between family members and the others". In businesses that are not family businesses, it is crucial to have a fair management style. However, family members' having more privilege than the other workers can have a negative impact on motivation and efficiency so it affects the success of the business adversely.

Another difficulty of owners of businesses is the conflict between family members. In fact, competition among family members and people who join family later create problems and they cause negative effects on business. Here the factor load of the expression "when time is due, management of the business is left to next generations without hesitation" is negative. That means that owners/managers are not positive on this topic. That can be because of two reasons. Owners of the businesses who participated in the study are young so they do not think about the transfer of the company. Moreover, there are a lot of owners who state that they do not prepare their children for the transfer. Thus, it can be thought that the topic

is not in their agenda. However, there is a need to comprise a family council to make decisions beforehand about transfer issues and not to have bigger problems. When the expressions in another factor “management approach” are investigated, factor load of two expressions related to the privileged status of family members are seen as negative. This finding means that owners/managers do not see the privileged status of family members as a difficulty. In frequency analysis, owners stated that they agree with this expression, that is, they expressed that they behaved family members as privileged people. Yet this attitude is an attitude that may affect other workers’ mood and motivation negatively so it may affect efficiency in the business. Furthermore, owners do not agree frequency analysis that the decision of the salaries depend on the performance. In factor analysis this situation is also seen as a problem.

Difficulties stemming from the sector (such as long working hours) are accepted as problems by the participants. Besides, owners/managers have stated that they behave fairly to family members but in factor analysis they have been found to see this as a trouble.

In spite of the importance of family businesses, studies in tourism sector are limited so this study contributes to the field in terms of defining the characteristics and problems of family businesses. This study reveals family-owned accommodation companies’ troubles and difficulties in running the business. Future studies may be carried out on family businesses that operate in catering, travel, entertainment sectors so these businesses and problems in the sectors may be known better and constructive and long lasting solutions may be offered.

REFERENCES

- Andersson, T., Carlsen, J., and Getz, D. (2002). Family business goals in the tourism and hospitality sector: case studies and cross-case analysis from Australia, Canada, and Sweden, *Family Business Review*, 15(2): 89-106.
- Aronoff, C.E. and Eckrich, C.J. (1999). Trends in family-business transition. *Nation’s Business*, 87(5), 62-64.
- Athanassiou, N., Crittenden, W. F., Kelly, L. M. and Marquez, P. (2002). Founder centrality effects on the Mexican family firm’s top management group: firm culture, strategic vision and goals, and firm performance. *Journal of World Business*, 37(2), 139-150.
- Barry, B. (1975). The development of organization structure in the family firm. *Journal of General Management*, 42-60.

Beckhard, R. and Dyer, W.G. Jr. (1983). Managing change in family firm-issues and strategies. *Sloan Management Review*, 24(3), 59-65.

Birley, S., Ng, D. and Godfrey, A. (1999). The family and the business. *Long Range Planning*, 32(6), 598-608.

Chua, J., Chrisman, J. and Sharma, P. (1999). Defining the Family Business by Behavior, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 23(4): 19-37.

Danes, S. M., Zuiker, V.S., Kean, R. and Arbuthnot, J. (1999). Predictors of family business tensions and goal achievement. *Family Business Review*, 12(3), 241-252.

Dyer, W.G. Jr. and Handler, W. (1994). Entrepreneurship and family business: Exploring the connections. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 19(1), 71-83.

Foley, S. and Powell, G. (1997). Reconceptualizing work-family conflict for business/marriage partners: A theoretical model. *Journal of Small Business Management*, 35(4), 36-47.

Gersick, K., Davis, J., Hampton, M. and Lansberg, I. (1997). *Generation to Generation: Life Cycles of the Family Business*. Boston: Harvard Business School Press.

Getz, D. and Carlsen, J. (2000). Characteristics and goals of family and owner-operated businesses in the rural tourism and hospitality sectors. *Tourism Management*, 21(6), 547-560.

Getz, D. and Petersen, T. (2004). Identifying industry-specific barriers to inheritance in small family businesses. *Family Business Review*, 17(3), 259-276.

Getz, D. and Carlsen, J. (2005). Family business in tourism-state of the art. *Annals of Tourism Research*, 32(1), 237-258.

Getz, D., Carlsen, J. and Morrison, A (2004). *The Family Business in Tourism and Hospitality*. Cambridge: CABI Publishing.

Getz, D. and Nilsson, P.A. (2004). Responses of family businesses to extreme seasonality in demand: The case of Bornholm, Denmark. *Tourism Management*, 25(1), 17-30.

Goymen, K. (2000). Tourism and governance in Turkey. *Annals of Tourism Research*, 27(4): 1025-1048.

Gunver, B.A. (2002). *Aile Isletmelerinin Yapisi ve Gelecegi (Characteristics and Future of Family Businesses)*. Istanbul: Istanbul Kultur Universitesi Yayinlari.

Holland, P. G. and Boulton, W. R. (1984). Balancing the Family and the Business in Family Business, *Business Horizons*, 27(2): 16-21.

Hudson, K. M. (2001). Transforming a conservative company-one laugh at a time. *Harvard Business Review*, 79(7): 45-53.

http://www.koniks.com/pop_printer_friendly.asp?TOPIC_ID=3999. (Retrieved: January 2009)

Ibrahim, A.B., Soufani, K. and Lam, J. (2003). Family Business Training: A Canadian Perspective, *Education & Training*, 45(8/9): 474-482.

Kets de Vries, M. F. R. (1993). The Dynamics of Family Controlled Firms, *Organizational Dynamics*, 21(3): 59-71.

Leenders, M. and Waarts, E. (2003). Competitiveness and evolution of family businesses: The role of family and business orientation. *European Management Journal*, 21(6), 686-697

Middleton, V. (2001). The Importance of Micro-Businesses in European Tourism. In L. Roberts and D. Hall (Eds.), *Rural Tourism and Recreation: Principles to Practice* (pp. 197-201). Wallingford, Oxon: CABI.

Ministry of Culture and Tourism (MCT) (2005). Konaklama Tesislerine Ait İstatistikler (Accommodation Statistics) Retrieved December 2005 from www.turizm.gov.tr/TR/BlegeGoster.

Ministry of Culture and Tourism (MCT) (2010). Konaklama Tesislerine Ait İstatistikler (Accommodation Statistics) Retrieved September 2010 from www.turizm.gov.tr/TR/BelgeGoster.

Morris, M.H., Williams, R.O., Allen, J.A. ve Avila, R.A. (1997). Correlates of Success in Family Business Transitions, *Journal of Business Venturing*, 12(5): 341-422.

Peters, M. and Buhalis, D. (2004). Family hotel businesses: Strategic planning and the need for education and training. *Education&Training*, 46(8/9), 406-415.

Rogoff, E. G., Kay, R. and Heck, Z. (2003). Evolving research in entrepreneurship and family business: recognizing family as the oxygen that feeds the fire of entrepreneurship-editorial. *Journal of Business Venturing*, 18(4), 559-566.

Schulz, J. W. (2001). Tapping the best that is within: Why corporate culture matters. *Management Quarterly*, 42(1): 29-36.

Sekaran, U. (1992). *Research Methods for Business: A Skill Building Approach* (2nd Ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.

Stafford, K., Duncan, K. A., Danes, S. and Winter, M. (1999). A research model of sustainable family businesses. *Family Business Review*, 12(3), 197-208.

TÜİK (2009). *Rakamlar Ne Diyor? (What are the Numerals Saying?)* 2009. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu (Turkish Statistical Institute).
www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=134

Weidenbaum, M. (1996). The Chinese Family Business Enterprise, *California Management Review*, 38(4): 141-156.

Westhead, P., Cowling, M. and Howorth, C. (2001). The development of family companies: Management and ownership imperatives. *Family Business Review*, 14(4), 369-385.

Winter, M., Danes, S. M., Koh, S., Fredericks, K. and Paul, J. J. (2004). Tracking family businesses and their owners over time: panel attrition, manager departure and business demise. *Journal of Business Venturing*, 19(4), 535-559.

Yolal, M. and Emeksiz, M. (2007). A cooperative marketing model proposal for SMHEs in Turkey. *World Journal of Tourism Small Business Management*, 1(2):57-68.

To cite this article: Metreveli, L. (2019). Father's Archetype in the art of Grigol Robakidze. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(2), 145-152

Submitted: June 1, 2019

Accepted: August 9, 2019

FATHER'S ARCHETYPE IN THE ART OF GRIGOL ROBAKIDZE¹

Lili Metreveli²

ABSTRACT

In the 20s of twentieth century, in Georgia, after taking power by the Soviet totalitarian government, for the purpose of unification of the public consciousness, the Soviet government launched the mechanism of ideological dictatorship. Modernist ideological-esthetic principles accepted in Georgian literature from the European modernist trends contradicted to the soviet ideology. Socialist realism became the dominating discourse model. Some writers bowed to the ideological dictatorship while the others ardently resisted the totalitarian government.

Grigol Robakidze, recognized ideologist of modernism in Georgia, chose to leave the country and live in Berlin, Germany, in political emigration, rather than share the Bolshevik ideas. Soviet critics declared the writer as the "enemy of the people" and his art became tabooed.

Within the scopes of this report we shall discuss Georgian emigrant writer's landmark novel "The Snake's Skin". It should be noted that the novel was first published in German language (1927) and only in 1989, after rehabilitation of the writer's name it was published in Georgian. Author of the foreword of German publication was outstanding Austrian writer, Stefan Zweig. In Germany this publication was widely discussed. Numerous reviews were published.

It should be noted that seeking of the origins, idea of returning to the father (native land) is the central motif of "The Snake's Skin" and generally, of the entire art of Georgian emigrant writer. Grigol Robakidze, regarding himself as the part

¹ „This work was supported by Shota Rustaveli National Science Foundation (SRNSF) [PHDF_18_1456 „Mythological Archetypes in Georgian Modernist Literature“]

² Georgia, Tbilisi. Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Shota Rustaveli Institute Of Georgian Literature, Tbilisi, Georgia, Umikashvili street # 8, lili.metreveli1989@gmail.com, (+995) 598-95-84-71

of German thinking world, has dedicated his novel to Johann Wolfgang Goethe. Georgian writer offers his own interpretation of Goethe's Urphanomen conception and Friedrich Nietzsche's idea of eternal return.

Our goal is to analyze, how Grigol Robakidze understands father's archetype and reveal relationship of this universal image-symbol to the philosophical paradigms of the text on one hand and to the models of father's archetype in world mythological traditions.

Keywords: Father's Archetype, emigrant, eternal returning

FATHER'S ARCHETYPE IN THE ART OF GRIGOL ROBAKIDZE

In 20s of 20th century, after setting of the soviet totalitarian rule in Georgia, for the purpose of unification of public conscience, soviet government has launched the mechanism of ideological dictate. Modernist ideological-esthetic principles established in Georgian literature with European modernist trends contradicted to the soviet ideology. Socialist realism became the dominating discourse model. Some writers have subdued to the ideological dictate while some of them started to fight with the totalitarian government.

Grigol Robakidze, recognized ideologist of modernism in Georgia preferred to migrate to leave the country to Berlin, Germany, as a political migrant instead of sharing of the Bolshevik ideas. Soviet critics declared the writer "people's enemy" and tabooed his art. Georgian thinker had to leave the country for Berlin, Germany, as a political exile. Up to 1946, the writer lived and worked in Germany and from 1946 – in Switzerland.

It should be noted that fifteen-century Georgian literature, irrespective of significant sociopolitical challenges, was involved in the processes ongoing in the European literary space. In 20s of the 20th century, Georgian modernism has shared all conceptual and esthetic innovations of the European modernism

In 20s of 20th century, in the world, as well as Georgia modernist discourse appeared the novels with strong mythological orientation, so called mythographical texts. the artistic structure, poetic world, sense and emotional load of which were based on the archetypal models of the primal mythical thinking and the mythical-symbolic narration manner acquired the form of creative method.

Introduction of the moral-cultural values and conceptual paradigms of the European modernism into Georgian literary space is associated with the name of Grigol Robakidze (Including the mythological novel) Georgian thinker, with his course of lectures, creative art, culturological, cultural-philosophical, literary-critical letters (Gr. Robakidze „Georgian Modernism“), unusual philosophical-esthetic ideas became the first prophet of „modernism gospel“ (T. Tabidze) in Georgia. Outstanding representatives of Georgian intellectuals listened to his lectures and commented them. Grigol Robakidze’s art and activities have significantly influenced the creative method of the young wing of Georgian modernists – „Blue Horns“. New generation has recognized Grigol Robakidze as the reformer of Georgian literature and the first ideologist of Georgian modernism. It should be noted that after occupation and actual annexing of Democratic Republic of Georgia by Bolshevik Russia (February-March 1921) Grigol Robakidze actively participated in the national-liberation movement and for this he was permanently chased by the representatives of Bolshevik-Communist ideology and in 1930, by the reason of ideological contradiction with the ideological principles of the soviet totalitarian government, Georgian thinker had to leave the country for Berlin, Germany, as a political exile. At various times his art was commented and greatly praised by Stefan Zweig³, Romain Rolland, Nikos Ka-

³ Stefan Zweig was the author of the foreword to Grigol Robakidze’s “The Snake’s Skin” published by Diederich Verlag in 1928, in Jena, Germany. Correspondence about translation and publication of the novel between the writers created basis for the friendship between them. According to Natia Purtseladze, translator of Grigol Robakidze’s letters to Stefan Zweig, the epistolary heritage – correspondence between Grigol Robakidze and Stefan Zweig is preserved in Daniel Reed Library of New York University in Fredonia, USA, in Stefan Zweig’s archive. Copies of Grigol Robakidze’s letters to Stefan Zweig are kept in George Leonidze Museum of Literature. Correspondence commenced after translation and publication of the novel resulted in friendship between the writers. As stated Natia Purtseladze, translator of Grigol Robakidze’s letters to Stefan Zweig into Georgian, epistolary heritage reflecting correspondence between Grigol Robakidze and Stefan Zweig is kept in Stefan Zweig archive at Daniel Reed Library, Fredonia University, New York, USA. Copies of Robakidze’s letters to Stefan Zweig are kept at George Leonidze Georgian Literature Museum (Robakidze, 2016: 9-14). Fragment from Stefan Zweig’s foreword: “This novel by Grigol Robakidze, in think for the first time, has introduced to us unknown nation – the Georgians. This is the ancient nation, seen by Alexander the Great in his campaigns. Fortunately, it has not subdued to

zantzakis and other outstanding representatives of world literature. Grigol Robakidze's novels „The Snake's Skin“, „Demon and Mythos“, „Megi-Georgian Girl“, „Caucasian Stories“ were internationally recognized. It should be noted that in early 1960s, there was planned to nominate Georgian thinker for Nobel Prize, but this was not done because of the writer's decease.

Within the scopes of this presentation we shall discuss most significant mythographical novel of Georgian emigrant writer „Snake's Skin“. It should be mentioned that the novel was first published in German language (1927) and in Georgian it was published in 1989 only, after rehabilitation of the writer's name. Author of the foreword of German edition was famous Austrian writer Stefan Zweig. Publication of the novel in Germany was followed by wide response, numerous reviews were published.

It should be noted that seeking of the mythical origin, idea of returning to the father is the central motif of the „Snake's Skin“ and generally, central motif in the art of Georgian emigrant writers. Grigol Robakidze, regarding himself as part of the German language thinking space, dedicated this novel to Johann Wolfgang Goethe. Georgian writer regards Friedrich Nietzsche's idea of eternal returning from the point of view of Goethe's ur-phenomena conception and offers mythic-sacral interpretation of German philosopher's ideas.

Idea of eternal returning introduced into the modernist discourse under Friedrich Nietzsche's influence is especially active in the mythographical texts. It is significant to emphasize that Grogol Robakidze does recognized influence of Nietzsche's philosophical views on his art: „Dionysian phenomenon has charmed me – and even more – the idea of eternal returning“ (Bakradze 1999: 100) and mentions here the principal difference between the German philosopher's conception and the writer's interpretation of the idea of eternal returning: „not re-

the Turkish and Persian influence while different peoples have effectively mixed in them. This nation is embedded in one of the most beautiful environment, it is famous with its songs and legends. And yet, it is shamefully unknown to us, the Europeans. This book made my worldview wider“ (Robakidze 1928: 1-2).

turning of one to his own self but returning of the eternity in the one to itself“ (Bakradze 1999: 101).⁴

Robakidze’s idea of eternal returning implies repeating of the mythical archetypes (origins) as universal image symbols in being or human substance and inevitable is associated with Goethe’s conception of ur-phenomena. Grigol Robakidze, while deeply sharing Goethe’s doctrine, in his letter „Vazha’s Engadi“ concludes: „it turned out that the head plant is the mythos for the plant – as the past that have never been seen but always implied“ (Robakidze 1996: 167). Georgian researcher, Konstantine Bregardze has reasonably noted: „Unlike Nietzsche, in Robakidze’s works eternal returning means not eternal repetition in the being of one and the same but rather eternal emanation and acting of the mythical origins [Goethe’s ur-phenomena]“ (Bregardze, 2016: 217)

Thus, according to the writer’s interpretation of the idea of eternal returning, material being of the things is based on their metaphysical mythos existence. Mythos eliminates the past and the future, it is formed as absolute present. „This has never being but this always is. This implies: this has never being – historically but this is – above-historically“ (Robakidze: 1996: 166). Famous Romanian thinker, Mircea Eliade formulates the same idea in his work „Myth of Eternal Return – Archetypes and Repeatability“: „nothing new happens in the world as

⁴ About Nietzsche’s understanding of the eternal return Robakidze noted: “idea of eternal return has rushed to Friedrich Nietzsche as avalanche in Sils Maria. We know how he described this: what would be, of one day or night, when you are alone, the demon comes and says: this life you live and you have lived, will repeat one and many times more and this will be nothing new, rather each pain and each joy, each sense and each vain breath and will have to experience everything the smallest and the biggest in your life in the same sequence – the same spider and this night picture among the trees and the same second and me. The eternal hourglass always turns and you, together with it, a small dust particle in the dust! Would you knell down and damn with gnashing of teeth” Dostoevsky has perceived this idea similarly (devil at Ivan). For already mad Nietzsche this was the last vision. Dostoevsky saw such eternity as boredom of the “bath with the spiders in the corners” (Svidrigailov). Generally, it is notable that in both visions there are the spiders. Such interpretation of eternal return seems quite wrong. Not the individual returns to the eternal but rather the eternal, i.e. the main principle returns to the individual. This is the main myth of all that has occurred on the Earth. (Robakidze, 2012: 32-34)

everything is repetition of one and the same main archetype activating the mythical time (in illo tempore) when the archetypal gesture takes place, it leaves the world and moves to the time of the universal origin. Time allows any revelation of the things and existence but it has no any decisive influence on their existence as the time, itself, is subject to perpetual regeneration“ (Eliade, 2017: 121-122). Idea of eternal returning determines the conceptual sense of Grigol Robakidze’s novel „The Snake’s Skin“, as well as its structural paradigm. The main character – Archibald Mekesh is a modernist character attempting to recognize himself. Existential search returns Archibald to his father’s depths, to his metaphysical origin: „in the novel the motif of intended father’s seeking motif expresses symbolically seeking of the original, striving to and gaining of Goethe’s ur-phenomena existence“ (Bregadze, 2016: 233). After long wandering in the western and eastern countries Archibald settles in Georgia, gets married with Georgian girl (Matas) and restores the ruins of his forefathers’ house. By returning to the sacral land, to the origins the transition takes place in the character’s mind, the symbolic act of mystical birth takes place, with the regained vital energy he manages to overcome the metaphysical barrier, get free and create „new cosmos“, the subject becomes the cognizance of the new kind of being, mythical reality and destruction of the profaning time borders takes him to the above-time transcendent existence „mythical time of the origins is a powerful time ... through reviving of the myths“ one leaves the profaning chronological time and enters into the qualitatively different time that is both, the beginning and infinitely reversible“ (Eliade, 2009, 21). Title of the novel „The Snake’s Skin“ is associated with the idea of renovation, it is well known that the snakes have amazing ability to change their skins and thus, this is the symbol of transformation and metamorphose to step renovated into the new world.

In Grigol Robankidze’s novel tradition (paternal depths) opposes the history (rebel child), empiric reality – the mythos, metaphysical existence. Writer’s worldview and esthetic position in the novel is demonstrated in the dialogue of Archibald Mekesh and his eastern friend Taba-Tabai: „Father is the family line: remote call... child is deviation: runs away... as though he attempts to escape something... father is the orientation of the world... here each of the elements

return to the while... child's way is misleading – collapsing... blessed is the son returning to the paternal depths... here is a great joy..." (Robakidze, 1997: 43-44) Thus, Grigol Robakidze manages to deal with the existential crisis in the modernist discourse through liberating from the „terror of the History“ (Mircea Eliade) and returning of the main character of the novel to the “paradise of the archetypes” (Mircea Eliade), traditional life, paternal depths.

References:

- Bakradze, A (1999). Cardu or Grigol Robakidze's life and merit. Lomisi. Tbilisi.
- Bregadze, k. (2016). Typology of Georgian Modernism. Meridiani. Tbilisi.
- Eliade, M. (2009). Aspects of a myth. Iliia State University. Tbilisi. Tbilisi.
- Eliade, M. (2017). The myth of the eternal return. Elf. Tbilisi.
- Robakidze, G. (1928) Robakidze Gr. Das SchlangenHemd. Roman. Diederich Verlag. Leipzig.
- Robakidze, G. (1997). The Snake's Skin. Georgian prose, volume XXX. Georgia. Tbilisi.
- Robakidze, G. (1996). Vazha Engad. For me the truth is everything. Jekservise. Tbilisi.
- Robakidze, G. (2012). The first fear and Mythos. Demon and Mythos. The book was translated from German into Georgian by Manana Kvataia. Artanuji. Tbilisi.
- Robakidze G. (2016). Letters to Stefan Zweig. The book was translated from German into Georgian by Natia Furceladze. Artanuji. Tbilisi.

To cite this article: Tinatini, M. (2019). Georgian Media against Violence in Prison. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 3(2), 153-162

Submitted: June 12, 2019

Accepted: September 08, 2019

GEORGIAN MEDIA AGAINST VIOLENCE IN PRISON

Matcharashvili Tinatini¹

ABSTRACT

The aim of our research is to demonstrate the editorial policy of our studied publications regarding the "prison scandal", that is, to show how the contemporary Georgian print media fights against violence in prison.

Prisoners' torture case was opened several days before the October 2012 parliamentary elections and the torture facts were also publicized. This political scandal played a decisive role in changing the government via elections by the way since 1991 on the history of independent Georgia it was firstly that the power has been peacefully changed. That way for us it was very interesting to study the role of media played by visualization of the most scandalous story by using different nonverbal codes to enrich the verbal text.

The empirical basis of our study include the Georgian press in 2012-2014, in particular, the following magazines and newspapers: "24 Hours", "Resonance", "Kviris Palitra", "Prime Time", "Asaval-Dasavali", "Tabula" and "Liberal".

Based on content analysis and the semiotic analysis of the visuals of the studied magazines and newspapers clearly demonstrate the points of view of the author of the article as well as the publication's position about the "prison scandal" and in general about the fight against violence.

Keywords: Political scandal, Georgia, Media research.

INTRODUCTION

Every subject of the universe can move from a closed, mute existence to a verbal state to be opened in the public (Barthes, 2011, 183)

Roland Barthes, who is considered one of the most visible representative of the popular visual culture research, wrote this epigraph's phrase in the first work "Myth Today" dedicated to semiotic dismantling of Mass Cultural Language. In the verbal state, the French semiotician considered the mythic meaning of the subject. Because when they ask him:

¹ Ph.D, Professor at Georgian National University, thinathin2002@yahoo.fr

- What is the myth today?

Barthes answers:

- Myth is the word. I would like to see that myth has a lot of other definitions. But I'm trying to define the subject and not the word.

He is author of the scheme of decoding mythic meaning, which is called "secondary decoding", which means decoding the connotative, associated meaning of the subject. Of course, we will conduct the research according to this scheme. The author argues that during the secondary decoding produces the meaning what he calls "myth". In this, Barthes embraces ideology as the axis of ideas and methods that strengthen and actively contribute to the values and interests of dominant groups in society (Story, 2007).

Description and explanation of visual of Magazine and newspapers as a mass culture, are the objective of semiotic analysis, because it is, as Barthes describes, "Decorative Exhibition of Contemplation of Nature and History" where the subjects are acquired by connotative meaning.

The aim of our research is to demonstrate the "decorative exhibition" of the most scandalous story through editorial policy of our studied publications regarding the "prison scandal", that is, to show how the contemporary Georgian print media fights against violence in prison.

Why did we choose this theme for our research? Because it was very important event in the nowadays political life of Georgia. Prisoners' torture case was opened several days before the October 2012 parliamentary elections and the torture facts were also publicized. This political scandal played a decisive role in changing the government via elections by the way since 1991 on the history of Georgia's independence it was firstly that the power has been peacefully changed. That way for us it was very interesting to study the role of media played by visualization of the most scandalous story by using different nonverbal codes to enrich the verbal text.

SCANDAL AS A COMPONENT OF POLITICAL DISCOURSE

"The scandal is a necessary attribute of modern political life," writes E. Scheigal in "Political Discourse Semiotics" (Scheigal, 2000). As the author notes in politics, the term "scandal" reflects two types of events:

- When it becomes known that the politician is secretly pursuing personal goals in violation of laws, public trust and political norms;
- When such norms are openly violated.

But sometimes the scandal comes from absolutely "harmless" material, which means that a specific, defamatory interpretation is given to the politician's absolutely legal and moral action.

Now what about the characteristics of political scandal.

- Source of information is official- In Georgia the Ministry of Internal Affairs made an official announcement about the opening of the case of prisoners' torture in Gldani prison and about the detention of three employees.

- Scandalous facts are published publicly - Georgian TV channels transmit video recording depicting the beating and raping of prisoners in several penitentiary establishment.

- The motivation of the scandal in general is personal because it is driven by personal interests – “Videos were publicized while it was a real opportunity and the necessary environmental conditions created “- said the author of the video, V. Bedoukadze.

- The political scandal is accompanied by protests, civil disobedience...- In Georgia it caused a lot of stir in the society and started protest rallies in the capital city, in Tbilisi.

- The result of political scandal is some changes in political life- As a result, in the 2012 parliamentary elections M. Saakashvili's (the third President of Georgia for two consecutive terms from 25 January 2004 to 17 November 2013) party "United National Movement" was defeated and in power arrives coalition “Georgian Dream" founded and led by B. Ivanishvili (Prime Minister of Georgia from 25 October 2012 to 20 November 2013). "Prison Scandal" played a decisive role in the change of power in Georgia, confirming the statement of the head of the NDI office of Georgia, Luis Navarro, on October 29, 2012: "The prison scandal" played a decisive role in the elections. The voters who did not know before the elections for him vote the prison scandal push them to take decision and these people took up the political center. "

Obviously, if without the case of prisoner's torture, it might be a different result. It is interesting to see how the printed media covers such a pressing fact for the society, which methods of visualization were chosen by Georgian newspapers and magazines.

MATERIAL AND METHOD

Considering the political, social and cultural contexts, based on semiotic analysis, we studied 5 newspapers and 2 magazines.

We selected these publications by several criteria:

- High and stabilized circulation of these editions;
- Different purpose and functions of communication;
- Different degree of editorial independence;
- The abundance of expressive means, in particular, a variety of photographs.

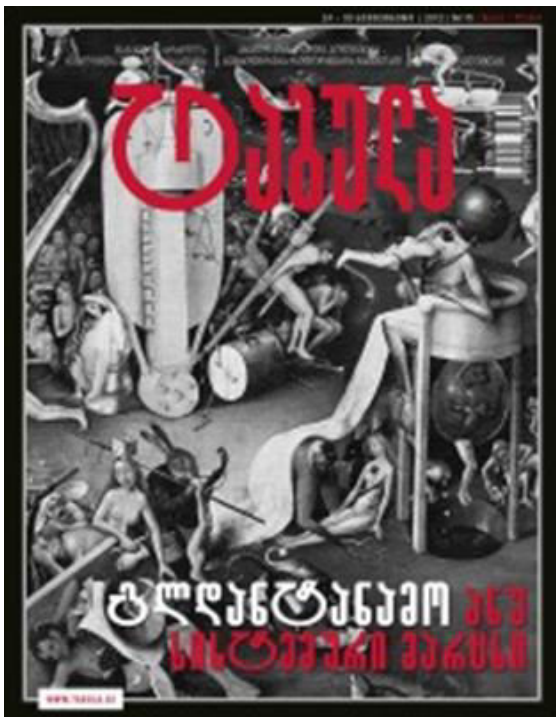
Semiotic analysis was used as analytical approach, namely, myths analysis and contents analysis as research techniques.

We try to find out the answers of this questions:

- How the Georgian print media cover the political scandal, which mediums of communication were used?
- In which context?
- How the author's and the editorial positions were reflected in the visual component of the articles?

FINDINGS AND DISCUSSION

Based on content analysis we can conclude that among the nonverbal codes Georgian print media privilege photos, especially technical, situational and personal photos to cover the political scandal.

“Tabula” 24-30 September, 2012

“Gldantanamo so the systemic failure”

This is homepage illustration of “Tabula” magazine. It is one part of the Hieronymus Boss Triptych “The Garden of Earthly Delights”. This part presents the hell. In the original it is colorful but this magazine prints it as black and white, which adds emotional impression. In inscription on the homepage: "Gldantanamo so systemic failure" "Gldantanamo" is composed by Gldani and Guantanamo. Gldani refers to the geographical location of the prison where torture of prisoners was taken secretly and Guantanamo you know is a fortress in US, military base on the territory of Cuba where are arrested prisoners accused for terrorism and espionage. "Systemic failure" applies to a similar case in the history of United States when the prisoners' torture in the Guantanamo prison was transmitted before the 2008 presidential election. In United States, systemic failure followed the publication of prisoners' torture facts and the Republican leadership was defeated. Democrats have gained a majority of votes, and as a result, Barack Obama defeated Republican rival John McCain and became president of United States.

By the visual code, the hell's part Triptych is denoted the facts of the prisoner's torture and is connoted journalist's assessment of the fact that what is happening in Gldani prison is genuine hell and hence it's reprimand. By the verbal code is denoted that like Guantanamo's scandal the facts of the Gldani prison will change the political life in Georgia, and the connotation indicates to reader that the sensational, whose analogy does not exist in the world, has not happened. It reduces the assessment of “prison scandal” connoted by the non-verbal code.

The myth that is created with interconnection of verbal and visual codes reveals a double standard of the editorial policy of the magazine: at first glance, assess the fact that it is a hellfire, and in the end, it does not see anything that has no analogues.

Contrary to “Liberali” the newspaper “Kviris Palitra” (Week Palette) demonstrates clearly its position. This publication creates the meanings by interconnection verbal and non-verbal text in a way to drive readers to act against the current government.

“Kviris Palitra”, 23-29 January 2012

„This is the hidden genocide of the Georgian nation“.

The picture and the word “hidden” interact. The meaning denotes reality and the reader psychologically influenced believes that behind the cage the prisoners are in the unbearable situation. Also the word “genocide” refers to the prisoner’s number. So, this publication trays to create the myth that Georgian prison is the place where Georgian nation is destroyed and this is intentional act made by government. This act needs to be prohibited.

We founded the same photo in two different newspapers.

“Scandalous Exclusive” - written in red on top of the photo.

“Prime Time”, 24 June, 2013

“The well-known police officer tried to rape the 18-year-old boy”

“Kviris Palitra”, 17-23 June, 2013

Title of this article is „**Such sadist is unpunished today**”, on top of the photo was written “**Butliashvili was the most brutal butcher**” and on the right the reader can see the portrait of Mr. Butliashvili.

Both are used to illustrate the same story, but according to their editorial policy the newspapers focus on different aspects. The newspaper "Prime Time" uses scandalous information to create its own image. He tries to convince the reader that he has exclusive rights. Thus, sometimes the newspaper tries to reveal that he has exclusive photo but before the publication he has to review other newspapers and magazines to be sure that the photo is really exclusive. “Kviris palitra” remains faithful to his position, with interconnection of verbal and non-verbal texts, this newspaper tries to convince readers that the sadists have to be punished.

The weekly newspaper “Asaval-dasavali” is only one which covers “prison scandal” with the personal photo.

“Asaval-dasavali”, 24-30 September, 2012

Title of this article is “**I am ready to spay out each butcher!**” In the photo there are Khatuna Kalmahkelidze, Minister of Corrections and Legal Assistance, and in the text that accompanies the photo is written: “...this boy told me that drunk Khatuna Kalmakhelidze with her paramour watched his torture. Yes. Kalmakhelidze and her paramour were drinking champagne and have watched with pleasure the prisoner’s torture!” So, the personal photo and the text are interconnected as such manner that psychological impact will affect the reader. It pushes the receiver of this message to act against this power.

The main page of newspaper "Resonansi" is dedicated to the "Prison Scandal".

“Resonansi” September 19, 2012

Headline: “**National**” torture footage.

First photo is portrait of Bedukadze who is author of this footage and at the moment he was in Brussels. Three photos show the torture in prison. This four photos was presented in a syntactic way as Barthes calls it. Using such methods the newspaper created the myth, as if it is Bedukadze who relate the facts of this horrible story. At the same time it gives more objectivity to newspaper which fixes his position against the “National” government (In this context “national” means political party "United National Movement").

The newspaper “24hours” uses only situational photo to illustrate the prison scandal. The goal of this publication is to cover the public anxiety like an ordinary fact.

“24hours”, 19 september, 2012

This is a newsworthiness photo which title is “**Violence in Gldani prison**”. On the photo there is not Gldani prison, there is Philharmonic place where were some people who protested the prisoner’s torture.

As we see, the coding unites were analyzed according to the semiotic analysis, especially myth analysis. After, to demonstrate how this interconnection of verbal and visual components express the author’s position as well the editorial policy, the results of myths analysis were applied in the following categories: 1) for this attribution “*fight for the defense of human rights*” **code 1** was applied for the

visual codes which express contextually peaceful forms of fight; **code 2** was applied for the visual codes which express contextually aggressive forms of fight. For this attribution were coded 5 unites; 2) for this attribution "*Attitude towards the current government*": **code 1** was applied for the visual codes which express contextually loyal attitude towards the current government; **code 2** was applied for the visual codes which express contextually more negative attitude. For this attribution were coded 5 unites; 3) for this attribution "*Call to Reader's Involvement*": **code 1** was applied for the visual codes which express contextually that the media is engaged; **code 2** was applied for the visual codes which express contextually that the media is less engaged to say otherwise that media only finds the facts. For this attribution were coded 9 unites.

CONCLUSION

Thereby, based on semiotic analysis, we studied the myths created with interconnection of verbal and visual codes by our studied newspapers and journals to illustrate "the prison scandal". We analyzed the implicit meanings revealed by semiotic analysis using content analysis coding system. It was revealed that by visual text the newspapers and the magazines illustrate more the peaceful forms of "*fight for the defense of human rights*" than aggressive forms. Concerning the "*attitude towards the current government*" (governance of National Movement) expressed by connotative meanings obviously is mostly negative then loyal. It was important to study how the newspapers and magazines try implicitly by visual information to involve their readers in protest. This research shows that symbolized information of non-verbal component illustrates engaged image of media.

In the end we have to remark that the Georgian newspapers and magazines use different type of photos as technic photos conceptually related to the information, situational and personal photos. Right here we have to note that especially with technic photos except the cultural and social codes were activated intertextual meanings which interfere in creation of connotations and in this way strengthens implicit meanings.

The study revealed that information presented by the visual component of our newspapers and magazines clearly reveals not only the position of the author of the article but the editorial policy. Finally we can conclude that in print media the non-verbal codes used for visualization of political scandal participate actively in making the myth. If we compare the daily publications "24 Hours" and "Rezonansi", we will clearly see them in a completely different approach: "24 hours"

cover the scandal that only limited to the facts and the Rezonansi tries to influence the reader. The newspaper "Prime Time" uses scandalous information to create its own image. He tries to convince the reader that he has exclusive rights. "Kviris Palitra" and "Asaval-Dasavali" address the forms of visualization (technic and personal photos), which will psychologically influence the reader and extinguish the existing reality.

As for the magazine, "Liberal" privileges situational photos to cover the political scandal, "Tabula" - a technic photos which give more in-depth access to the issue and loads the visual code with many implicit meanings.

REFERENCES

- Barthes, R. (1961). *Le message photographique*. Communications.
- Barthes, R. (1967). *Elements of Semiology*. London: Jonathan Cape.
- Barthes, R. (1980). *La chambre claire Note sur la photographie*. Paris: Gallimard.
- Eco, U. (1970). *Semiologie des message visuels*. Communications, 11-51.
- Eco, U. (1976). *A theory of Semiotics*. London: Macmillan.
- Eco, U. (1992). *La production des signes*. Paris: Librairie Generale Francaise.
- Garcia, R. (1981). *Contemporary Newspaper Designe*. New Jersey: Prentice Hall.
- Joly, M. (2011). *L'image et les signes*. Paris: Armand Colin.
- ШЕЙГАЛ, Е. (2000). *Семиотика политического дискурса*. Волгоград.

To cite this article: Durmuş, F. (2019). Gelibolu Grandüklüğü. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 3(2), 163-178

Submitted: March 14, 2019

Accepted: August 17, 2019

GELİBOLU GRANDÜKLÜĞÜ

Fuat Durmuş¹

ÖZET

Papa III. Innocentius'un çağrısıyla başlayan IV. Haçlı Seferi ile Venedikliler, 1204 Martında İstanbul surları altında Haçlılar ile yaptıkları antlaşma kapsamında Bizans İmparatorluğu'nun paylaşılmasına karar vermiş; yapılan arazi taksiminde önce Boniface de Montferrat'a verilen Gelibolu, daha sonra Venedik'e bırakılmıştır. Yaklaşık otuz yıllık Latin işgali (1204) ardından Gelibolu, I. Theodoros Laskaris'in selefi III. Ioannes Dukas Vatatzes (1222-1254) tarafından 1235'te Latin istilasından kurtarılmıştır. Gelibolu'nun Venedik işgali döneminde muhtemelen Gelibolu Kalesi'ne yerleştirilen Venedik armasına Gelibolu Yahudi Mezarlığı envanter çalışmaları sırasında rastlanılmıştır. Gelibolu Yahudi Mezarlığı'nda bir mezar kapak taşı olarak ikinci bir kullanım gören arma, IV. Haçlı Seferi'ne ait Venedik armalarının bilinen tek örneği niteliğindedir. Gelibolu'nun Latin İşgali ile bu işgalin nişanesi olarak yapılan Venedik Arması, bu makalede tarihi ve ikonografik bağlamda ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gelibolu, Latin İşgali, Venedik Arması, Yahudi Mezarlığı.

GRAND DUKE OF GELIBOLU (GALLIPOLI)

ABSTRACT

With the Fifth Crusade, summoned by Pope Innocent III, the Venetians decided upon the partition of the Byzantine Empire as per the agreement with the Crusaders in March 1204, and pursuant to the agreement Gallipoli was given to Boniface of Montferrat and then to Venice. After a 30-year Latin occupation (1204), Gallipoli was released from the occupation by John III Doukas Vatatzes (1222-1254), the predecessor to Theodore I Laskaris, in 1235. The Coat of Arms of Venice, discovered during the inventory research into the Jewish Cemetery in Gallipoli and currently in use as a tombstone in the Jewish Cemetery, refers to the single document known to have remained from the Venetian invasion of

¹ Arkeolog, Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Uzmanı, ORCID ID: 0000-0002-4668-8571, fuat_durmus@mynet.com, 0546 274 43 46

Gallipoli in the Fifth Crusade. The Coat of Arms of Venice, produced as a token of the Latin occupation and probably placed in the Gallipoli Fortress during the occupation, will be historically and iconographically discussed in the present paper.

Keywords: Gallipoli, Latin occupation, Coat of Arms of Venice, Jewish Cemetery

GİRİŞ

Gelibolu, coğrafi ve kültürel özellikleri bakımından Prehistorik Dönemlerden başlayarak, “Geçiş Kültürleri” içerisinde yer almış, tarih öncesinden günümüze kadar birbirinden farklı kültür bölgeleri arasında bazen bir köprü, bazen de bir sınır bölgesi olmuştur (Özdoğan, 2007: 403). Asya ile Avrupa arasında bir geçiş merkezi olan bölge, dünyaya hükmetme iddiasındaki bütün hükümdarlar tarafından sürekli olarak kontrol altında tutulmaya çalışılmış (Erzen, 1972: 61), tarih boyunca çatışmaların merkezi konumunda olmuştur. İlk yerleşimcilerinin Traklar olduğu düşünülen bölge, Grek, Pers, Makedon, Bergama, Roma, Bizans ve son olarak Osmanlı hâkimiyetinde kalmış, Makedon hâkimiyeti sırasında Galatlar; Bizans hâkimiyeti sırasında ise Gotlar, Hunlar, Araplar, Latinler ve Katalanlar tarafından kısa süreli olsa da işgale ve yağmaya uğramıştır. Gelibolu Yarımadası (Trakya Khersonessosu) Diokletianus Dönemi’nde (285-305) Europa Bölgesi’ne dâhil edilmiştir. Herakleios Dönemi’nde (610-641) Bizans ordu ve idare düzeni temelden bir değişikliğe sokularak Anadolu idari ve askeri bölgele-re-thema’lara ayrılmış; Gelibolu, Makedonia themasına (Batı Trakya dolayları) dâhil edilmiştir (Ostrogorsky, 1995: 89). Procopius, Gelibolu’da Iustinianus’un tahıl depoları inşa ettirdiğini belirtmiştir (Procopius, çev. 1971: 18-28).

Bizans’ın Doğu Akdeniz’e ve Avrupa’ya açılan tek su yolu bağlantısı üzerinde bulunan Gelibolu’da 2 Mart 1354’te meydana gelen bir depremle Gelibolu surları yıkılmış ve bunu fırsat bilen Türkler Gelibolu’yu fethetmişlerdir (Uzunçarşılı, 1988: 137; Jorga, 2005: 193). 13 Ağustos 1366 tarihinde gerçekleştirilen Haçlı seferinde Savoy Dükü Amedeo tarafından Osmanlılardan geri alınan Gelibolu, tekrar Bizanslılara teslim edilmiş ancak I. Murat’ın baskıları sonucunda yeniden ele geçirilen Gelibolu’da günümüze kadar Türk hâkimiyeti sürmüştür (Tuncel 1993: 197-199; Özkılınç vd. 2013: 6). Yıldırım Bayezid döneminde Osmanlı donanma üssü haline getirilen Gelibolu Osmanlı’nın ilk tersanesi olarak hizmet vermiş; I. Mehmet ve II. Murat dönemlerinde ise Venedik saldırılarına maruz kalmıştır (Uzunçarşılı, 1948: 395; İnalçık, 1991: 983-987; Tekindağ, 1997: 340-

347). Gelibolu Sancağı, Osmanlı Dönemi'nde Rumeli Eyaleti içerisinde olup Rumeli'nin ilk paşa sancağı ve kaptan-ı derya sancağı olma özeliğini taşımıştır. Ancak günümüz Gelibolu kent merkezi ve civarında tüm bu tarihsel olayları destekleyecek kalıntılarla karşılaşmak ne yazık ki bugün mümkün değildir. Varlığı bilinen kalıntılar ise ya yok olma tehdidi ile karşı karşıyadır ya da etraflıca yapılmış arkeolojik kazı araştırmalarına konu olamamışlardır. Bu nedenle ancak tarihi kaynaklar aracılığıyla bildiğimiz fakat belgeler ve kalıntılarla destekleyemediğimiz Gelibolu'nun önemli tarihi olaylarından biri olan Latin işgali ise Gelibolu Yahudi Mezarlığı'nda (Foto. 1) bir mezar kapak taşı olarak kullanılan Venedik arması (Çiz. 1-Fot. 2) sayesinde somutlaşmıştır. Gelibolu Venedik arması böylece Gelibolu tarihinin küçük de olsa çok önemli tarihi bir sayfasını doldurmuştur.

IV. HAÇLI SEFERİ

Doğu Roma-Bizans İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopolis'in Latinler tarafından işgal edilerek yağmalanması hem dönemin çağdaş müellifleri tarafından hem de yerli ve yabancı araştırmacılarca yalnızca başkent Konstantinopolis merkezli olarak ele alınmıştır. Elbette ki tarihi önemi ve konumu itibari ile dünyanın en zengin, en mamur ve en gösterişli başkenti Konstantinopolis'in yağmalanarak Latin mezaliminin tüm şiddeti ile yaşandığı yerden, bizzat tanıklar aracılığı ile anlatılması ve bu yağmaya ait eserlerin bu gün hala Venedik'i ve Venedik müzelerini süslemesi, Venedik işgali altında bulunan Trakya ve Anadolu'nun diğer kentlerinde gerçekleşmiş olaylara ilişkin bilgi ve belgeleri ikinci plana itmiş, Bizans'ın Venedik işgali konusunda araştırma yapan kişilerin Konstantinopolis merkezli düşünme eğilimi göstermelerine neden olmuştur.

8 Ocak 1198'de Roma'da Papalık iktidarını alan III. Innocentius, İslam'ın Doğu Akdeniz'deki ana üssü Mısır'ın alınarak Kudüs'ün Müslümanlardan kurtarılması için Ağustos 1198'de bütün bir Hıristiyanlık âlemine IV. Haçlı Seferi çağrısında bulunmuştur (Nicolle, 2011: 7). Çalkantılı bir dönem geçiren Bizans İmparatorluğu'nu gasp etmiş III. Aleksios tarafından zindana kapatılan devrik imparator II. İsaakios'un oğlu genç prens Aleksios, bir Pisa gemisi ile önce İtalya'ya kaçmış, buradan da ablası İrene'nin yanına giderek Alman İmparatoru VI. Heinrich'in himayesine girmiştir. Babası kör İsaakios'un yeniden tahta geçmesi için önce Papa III. Innocentius ile sonuçsuz bir görüşme yapan Aleksios, daha sonra eniştesi Philipp von Schwaben'in sarayına ulaşarak eniştesinden yardım talep etmiştir. Karısının onurunun kırıldığını, kayınpederinin de Bizans tahtın-

daki hakkının gasp edildiğini düşünen Philipp de genç prens Aleksios'u desteklemiştir (Nicol, 2000: 121).

Haçlı Seferi çağrısına ilk olumlu yanıtı Macar Kralı vermiş; haçı ilk alan kişi ise İngiltere Kralı Richard'ın yeğeni Champagne Kontu Tibald ile Blois Kontu Louis olmuştur. Onları Geoffroi de Villehardouin, Brienne'li Walter, Flanders/Hainault Kontu Baudouin ve kardeşi Henry izlemiştir (Nicol, 2000: 120). Papanın Avrupa oligarkları arasında tereddütlerle de olsa karşılık bulan çağrısı, seferin askeri ve lojistik imkânlarının belirlenmesiyle ordunun cepheye intikali konusunu gündeme getirmişti. Yapılacak Haçlı seferinin en güvenli rotasını ise deniz yolu güzergâhları oluştuyordu. Nitekim Latin şehir devletlerinden Venedikliler denizlerdeki üstünlükleri nedeniyle Haçlı liderlerinden daha sefer öncesinde pek çok imtiyaz elde etmişlerdi.

M.Ö. 1. yy'da Roma idaresine geçen ve Roma İmparatoru Augustus (M.Ö.27-M.S.14) tarafından İtalya'nın on bir bölgesinden onuncusu olarak tanımlanan Venedik, bir zamanlar, Bizans'ın eyaleti konumundaydı ve "eksarh" ünvanlı imparatorluk temsilcisine karşı sorumlu olan "magister militum-askeri memur" tarafından yönetilmekteydi (Nicol, 2000: 1). Ancak şimdi, dengeler değişmişti; Bizans'ın bir dönem vesayeti altında olan Venedik, büyüdükçe Bizans İmparatorluğu ile karşı karşıya geliyor, siyasi ve ticari çekişmeler koca bir imparatorluk ile küçük bir kent devletinin tarihsel ilişkilerini büyük bir rekabete ve düşmanlığa dönüştürüyordu.

Bizans İmparatoru I. Manuel (1143-1180) zamanında Venedik doge'si Vitale Michiel'in (1155-1172) elçisi olarak bulunduğu Konstantinopolis'te karıştığı bir sokak kavgasında bir gözünü ya da görme yetisinin bir bölümünü kaybetmiş Venedik doge'si Enrico Dandolo (1192-1205), coğrafyası ve bütün bir teşkilat yapısıyla yakından tanıdığı ve büyük bir nefret beslediği Bizans İmparatorluğu'ndan öcünü alma fırsatını bulmuş, Venediklilerin yapılacak sefer neticesinde çok karlı çıkacakları bir antlaşma yapmalarını sağlamıştır. Yapılan antlaşmayla Venedikliler savaş süresince Haçlıları doğuya taşıyacak, ele geçirilen liman şehirlerinin üçte birine sahip olacak, ganimet ve esirleri toplayacak, silah temin edecek ve Müslüman savaş gemilerine karşı denizde saldırılar gerçekleştireceklerdi. Barış dönemlerinde ise bölgedeki kolonileri vasıtasıyla her türlü ticari faaliyette bulunabileceklerdi (Pryor, 2004: 129).

Ekim 1202'de denize açılan Haçlı donanması, 10-11 Kasım 1202'de Zadar açıklarına ulaşmış ve 24 Kasım'da Katolik Zadar kentini yağmalamıştır (Nicol, 2000: 47). Zadar'da kışı geçiren Haçlıların yanına gelen Alman Kralı ile hima-

yesindeki genç prens Aleksios, Venediklilerin Konstantin'e yönelmeleri için geri çevrilmesi imkânsız tekliflerde bulunmuş, papayı ikna etmek için de Ortodoks ve Katolik kiliselerinin birleştirilmesi kozunu kullanmıştır. Haçlı ordusunca kabul edilen bu teklif üzerine Korfu adasında Haçlı Seferi'nin hedef değişikliği için bir antlaşma imzalanmış ve 24 Haziran 1203'te Haçlı donanması "bütün şehirlerin kraliçesi" Bizans payitahtı önüne gelmiştir (Ostrogorsky, 1995: 385). 17 Temmuz 1203'te Konstantinopolis'in fethi gerçekleşmiş, III. Aleksios imparatorluk hazinesi ile Konstantinopolis'ten kaçmıştır. Boş kalan Bizans tahtına 18 Temmuz'da II. İsaakios geçirilmiş, Latinlerin büyük baskıları sonucunda da 1 Ağustos'ta oğlu, genç prens Aleksios, IV. Aleksios adını alarak müşterek imparator ilan edilmiştir. Haçlı ordusu şimdi Aleksios'un kendilerine vadettiği sözleri tutmasını istiyor, tamamlanması hedeflenen Haçlı Seferi için gerekli paranın kendilerine verilmemesi üzerine de Konstantinopolis'i yakıp yağmalıyorlardı. Haçlıların ve Bizans halkının talepleri arasında sıkışıp kalan II. İsaakios ve oğlu IV. Aleksios, müttefikleri Haçlılar ile III. Aleksios'un yakalanması için çeşitli seferler yapıyor fakat şehirdeki huzursuzluğun önüne bir türlü geçemiyorlardı. Konstantinopolis'te patlak veren bir isyanla Pisalılar, Amalfileliler ve Konstantinopolis'in eski sakinlerinden birkaç Latin, Rumlar tarafından öldürülmüş, ertesi gün Haliç'e geçen bir Haçlı çetesi, Avrupa tarihinin en büyük yangınına dönüşen bir kundaklama faaliyeti ile yaklaşık 100.000 kişinin evsiz kalmasına neden olmuştur (Nicol, 2000: 63). Bizans başkentinde yaşanan bir dizi kargaşa içerisinde IV. Aleksios, V. Aleksios Murtzuphlos tarafından zindana atılmış, son yıllarını bunak bir ihtiyar olarak geçiren II. İsaakios ölmüş, 5 Şubat 1204'te ise V. Aleksios taç giyerek IV. Aleksios'u boğdurtmuştur (Queller, 1977: 122-132). Haçlı kuşatması altındaki Bizans'ın 1204 Mart'ında Haçlı ve Venedik komutanlarınca resmi bir antlaşma kapsamında paylaşılmasına karar verilmiş ve ikinci Konstantinopolis taarruzu 9 Nisan 1204'te başlamıştır. Gerçekleştirilen Haçlı taarruzları neticesinde kırılan Bizans direnişinin ardından V. Aleksios 12-13 Nisan gecesi bir gemi ile Konstantinopolis'ten kaçmıştır. Konstantinos Laskaris adında genç bir soylu alelacele Ayasofya'da imparator ilan edilmiş ancak savunma gücü kalmayan Bizans'ın yeni imparatoru, kardeşi Theodoros'u da yanına alarak Asya kıtasına geçmiştir (Godfrey, 1980: 121-125).

Haçlı ordusu Konstantinopolis'in yer üstündeki ve yer altındaki her şeyini yağmalamaya başlamıştır. Üç gün süren yağma sonucunda gerçekleştirilen talanın sonlanması çağrısında bulunulmuş ve ele geçirilen ganimetlerin Konstantinopolis'teki üç kilisede toplanılması istenmiştir. Dünya yaratıldığından beri hiçbir

şehirde bu kadar çok ganimetin asla görülmemiş olduğunu söyleyen Villehardouin, toplanılan ganimetlere ilişkin şaşkınlığını açık bir şekilde belirtmiştir. Şimdi sıra İmparatorluk ve başkentinin paylaşımına gelmiştir; Konstantinopolis'in sekizde beşi Mese'nin (bugünkü Divanyolu Caddesi) batı ve güney kısmı Latin İmparatorluğu'nun, sekizde üçü, (Haliç etrafındaki kısım) Venediklilerin yetki sahası içine alınmıştır. Şehrin Venediklilere ait yetki alanı, Venedik dukasının temsilcisi olan podestà ile yardımcılarının (müşavirler, yargıçlar, savcılar, yüksek rütbeli devlet memuru ve noterler) otoritesi altına alınmış, idari ve adli görevliler buraya büyük ölçüde ana kentten (Venedik) taşınmıştır (Tricht, 2015: 58-65).

Bizanslılar ise öyle kolay pes edeceğe benzemiyorlardı. Kendini Bizans'ın yasal varisi ilan ederek küçük devletçikler kuran Bizans soylularından Mikhael Angelos, Yunanistan'ın batısında, Arta ve çevresi ile bugünkü Arnavutluk topraklarının bir kısmında (Epiros Devleti); Komnenos hanedanına mensup Alkesios ve David Komnenos, Trabzon ve çevresinde (Trabzon-Trapezus Devleti); I. Theodoros Laskaris (1204-1222) ise Kuzeybatı Anadolu'da (İznik-Nikea Devleti) İstanbul'daki Latin istilasını püskürtmeye ve kendi egemenliklerini sürdürmeye çalışmışlardı (Demirkent, 1997: 180; ;Levçenko, 1999: 233-235). Anadolu'daki Selçuklu varlığı, Karadeniz sahil boyunu elinde tutan Trabzon İmparatorluğu ve İstanbul'daki Latinlerin kıskacındaki I. Theodoros Laskaris, İznik İmparatorluğu sancağı altında kısa sürede ve şaşılacak bir şekilde büyük bir başarı elde etmişti. Gelibolu, I. Theodoros Laskaris'in selefi Ioannes III. Dukas Vatatzes (1222-1254) tarafından 1235'te Latin istilasından kurtarılmış, I. Theodoros Laskaris'in kendi varislerinden olmasa da İznik İmparatorluğu'ndan VIII. Mikhael Palaiologos, 15 Ağustos 1261'de Konstantinopolis'e girerek Bizans İmparatorluğu'ndaki Latin hakimiyetine son vermiş, Bizans toprak bütünlüğünü yeniden sağlamıştır. IV. Haçlı seferi, Doğu Roma İmparatorluğu'nun ve başkent Konstantinopolis'in siyasi, sosyal ve ekonomik bir travma geçirmesine neden olurken Ortodoks ve Katolik cemaatler arasında da onarılması zor, derin yaralar açmıştır. Bütün Haçlı Seferleri bağlamında ise Batı dünyası, Doğudaki Çin, Hindistan ve İslam bilim-tekniki ile karşılaşmış, Doğu ticaret mallarının Batıya aktarılmasını sağlayarak yüksek hacimli ticaret bölgelerinin doğmasına neden olmuş ve Batı'da güçlü krallıkların kurulmasına, kültür ve teknik alanda ileri bir Batı medeniyetinin oluşmasına sebep olmuştur.

VENEDİK HÂKİMİYETİ DÖNEMİ'NDE GELİBOLU

16 Mayıs 1204'te, Ayasofya kilisesinde, Flandre Kontu Baudouin, İstanbul Latin Devleti'nin İmparatoru sıfatı ile taçlandırılmıştı. Latin Devleti arazilerinin dörtte biri Boudouin'e, dörtte üçün yarısı Venediklilere diğer yarısı ise imparatorluk iktası olarak şövalyeler arasında paylaşılacaktı. Latin liderler arasındaki iktidar mücadelesi nedeniyle önce Boniface de Montferrat'a verilen Gelibolu, daha sonra Venedik'e bırakılmış, Trakya ve Kuzeybatı Anadolu'nun verildiği Boudouin'e Boğaziçi'nin her iki sahili ile Çanakkale, Lesbos (Midilli), Chios (Sakız) ve Samos (Sisam) gibi önemli liman şehirleri ve adalar verilmiştir (Ostrogorsky, 1995: 391). IV. Haçlı Seferi'nde denizlerdeki üstünlükleri nedeniyle başat rol oynayan Venediklilerin stratejisini, önemli liman ve ticaret merkezleri ile adalara hâkim olmak oluşturmuştu (Jacoby, 2008: 525; Demirkent, 1997: 180; Ostrogorsky, 1995: 391). Gelibolu ise Marco Dandolo ve Giacomo Viario tarafından alınmıştır (Zacour ve Hazard, 1985: 436). Çanakkale ve Gelibolu'nun Venedikliler tarafından tercih edilmesinin nedeni Gelibolu'nun Doğu Akdeniz ticareti ve Konstantinopolis'le olan stratejik konumu olmuş, seçilen her bir nokta Venediklilerin Akdeniz ticaretindeki sahip oldukları misyonu daha da güçlendirmiştir.

Gelibolu'nun Venediklilerce işgal edilme tarihi pek çok kaynakta 1204 olarak geçmektedir (Zacour ve Hazard, 1985: 436). Ancak Adriyatik Denizi'nden yol çıkan Haçlı donanmasının Balkanların güney kıyısı boyunca pek çok şehri ve adayı ele geçirerek 24 Haziran 1203'te Konstantin önlerine geldiği düşünülürse (Demirkent, 1997: 172-173), Haçlı donanmasının geçiş güzergâhı (Harita 1) konumunda yer alan, Bizans'ın önemli bir donanma üssü ve güçlü bir şekilde tahkim edilmiş kalesi Kallipolis'in Haçlılarca 1203 yılı başlarında kuşatma altına alınarak ele geçirilmiş olması gerekir. Çünkü Hellespontus'tan/Çanakkale Boğazı Propontis'e/Marmara Denizi ve buradan Konstantinopolis'e ilerleyen Haçlı donanmasına arkadan yapılabilecek olası bir saldırı Haçlılarca pek tabii düşünülmüş olmalıdır. İşte bu nedenle Gelibolu'nun Haçlılarca muhasara altına alınarak zapt edilmesi 1204 yılında değil, 1203 yılında gerçekleşmiş olmalıdır. Bizans İmparatorluk topraklarının 1204 yılında yapılan arazi taksimi sonrasında ise Gelibolu'daki Venedik hâkimiyeti döneminin başlangıcı 1204 yılının sonu ya da 1205 yılının başları olmalıdır.

Hırvatistan sınırları içerisindeki Katolik Zadar kentinde yaşananlar düşünüldüğünde, Haçlı harekâtının başlangıcından itibaren amacından saptığı anlaşılmaktadır (Yılmaz, 2016: 205-226). Konstantinopolis'teki Haçlı ordusunun yaptığı

yağma, tecavüz ve cinayetler de düşünülürse Gelibolu'nun da aynı kaderi paylaşmış olduğu akla gelebilir. Fakat beklenilenin aksine Haçlı ordusu şövalyelerinden Geoffroi de Villehardouin, seferin bu bölümünü yani Çanakkale Boğazı'ndaki Avie'nin (Abydos-Nara Burnu) alınışını şöyle aktarmıştır: “125. O tarafa yönelmeyen diğer naveler Avie (Abydos) ağzına girdiler; Bras de Saint-Georges (Çanakkale Boğazı ve Marmara Denizi) La Grande Mer'e orada bağlanır. Abydos adında bir kente gelinceye dek boğazdan yukarı çıktılar. Bu güzel ve korunaklı kent Çanakkale Boğazı'nın Türkiye yakasındaydı. Orada demirleyip karaya çıktılar ve kent sakinleri onları karşılamaya geldi. Kendilerini korumaya cesaret edemediklerinden kenti onlara teslim ettiler. Ve o kadar sıkı bir denetim yapıldı ki kentlilerin bir meteliği bile yağmalandı. Böylece orada sekiz gün kalıp arkadaki naveleri kadirgaları ve nakliye gemilerini beklediler. Ve bu sürede karada buğday topladılar çünkü hasat zamanıydı ve buğdaya çok gereksinimleri vardı ellerinde çok az kalmıştı. Ve bu sekiz gün içinde tüm gemiler ve baronlar geldi. Ve Tanrı'nın yardımıyla hava güzeldi. O zaman Abydos limanından hep birlikte yola çıktılar. Çanakkale Boğazı naveler kadirgalar ve nakliye gemileriyle göz alabildiğine kaplanmıştı ve bu inanılmaz güzellikte bir manzaraydı. Ve böylece Çanakkale Boğazı ve Marmara Denizi'nden yukarı doğru ilerlediler ve Haziran'da Saint Jean-Baptise (Vaftizci Yahya) yortusu arifesinde (23 Haziran 1203) Konstantinopolis'e üç fersah uzaklıktaki bir manastır olan Ayastefanos'a (Yeşilköy) vardılar (Villehardouin ve Valenciennes, çev. 2008: 36-37).

Geoffroi de Villehardouin kronoğinde Çanakkale Boğazı'nın Anadolu yakasındaki Abydos kentinden bahsederken ne Abydos kentinin karşı yakasında bulunan Sestos (Akbaş Burnu) kentinden ne de Kallipolis ve Lampsakos (Lapseki) kentinden bahsetmiştir. Haçlı donanması muzaffer bir edayla Çanakkale Boğazı kıyı kentlerinin önünden geçmiş; donanmanın muazzam gücü karşısında Marmara Denizi kıyı kentleri [Trakya Bölgesi'nde Ganos (Işıklar), Panidos (Barbaros), Rodosto (Tekirdağ), Heraklea-Perinthos (Marmara Ereğlisi); Anadolu yakasında Parion (Kemer), Priapos (Karabiga), Kyzikos (Erdek)...] de böyle bir donanmaya herhangi bir mukavemet gösterememiştir. David Nicolle de Çanakkale Boğazını savunan Gelibolu'nun Bizans'ın ana savunma üssü olmasına rağmen, limanda bulunan birkaç Bizans savaş gemisinin geçip giden Haçlı donanmasına meydan okumak için bir çaba göstermediğini belirtmektedir (Nicolle, 2011: 51). Söz konusu Bizans'ın direnç eksikliğini, parlak devirlerini geride bırakmış, ekonomik ve askerî açıdan da tükenmiş bir Bizans İmparatorluğu ekse-

ninde izah etmek mümkündür. Fakat kıyı kentleri tarafından yapılabilecek olası saldırıları önlemek ve donanmanın ihtiyaçlarının karşılanmak için bu kentlerin ve pek tabii Kallipolis'in de Haçlı donanması tarafından kontrol altına alınması stratejik, lojistik ve askeri bir zorunluluktur.

Venedik Cumhuriyeti, tarih boyunca kolonist faaliyetleri ile dünyanın pek çok kentinde varlık göstermiş, geniş bir yelpazede ticari faaliyetler yürütmüş ve egemenlik kurduğu her kentte 9.yy'dan itibaren kullanmaya başladığı Aziz Markos aslanlı armasını varlık nişanesi olarak o kentin en gösterişli yapısı üzerine yerleştirmiştir. Genellikle kale ve kale kapıları ile sur duvarları üzerine yerleştirilen Venedik armalarını, dini ve idari yapılar üzerinde de görmek mümkündür. Bu bakımdan Venedik işgali döneminde Gelibolu kalesi, Venedik arması için Gelibolu'da seçilebilecek en uygun yapıyı teşkil etmiş olmalıdır. Ne var ki Venedikliler IV. Haçlı Seferi'nden önce de başta ticaret amaçlı olmak üzere Gelibolu'da bulunmuş ve yaşamışlardır. Bizans Dönemi'nden Osmanlı Dönemi'ne kadar Gelibolu'da varlığını korumuş Venediklilere ait bir kiliseyle 17. yy'da bir Konsolosluk binasına ilişkin kayıtlar Venedik Devlet Arşivleri ile Başbakanlık Osmanlı Arşiv belgelerine konu olmuştur (Mumcu, 2014: 187). Ancak bugün söz konusu Venedik kilisesi ile konsolosluk binasına ilişkin herhangi bir kalıntıyı Gelibolu'da görmek mümkün değildir. Venedik armasının bu binalarda olduğuna dair tarihi bir veriye de rastlanılmamaktadır. Ayrıca Gelibolu Venedik arması üzerindeki simge ve betimler ile Haçlı Seferine ithafen yapılmış papalık sembolleri, Gelibolu'nun yerel tarihi ile uygunluk göstermektedir. Armanın genel stilistik özellikleri de düşünüldüğünde, armayı 13.yy içerisinde değerlenmek pek de hatalı olmayacaktır.

VENEDİK CUMHURİYETİ'NİN SEMBOLÜ-AZİZ MARKOS ASLANI

Venedik'in koruyucu Azizi kabul edilen ve dört incil yazarından biri, Şimon Petrus'un öğrencisi ve tercümanı, Barnabas'ın yeğeni, diğer bir adı Yuhanna olan Aziz Markos, M.S. 46 yılında Mısır'daki misyonerlik faaliyetleri sonucunda Kıpti Kilisesi'nin kurulmasını sağlamış, İskenderiye'de 68 yılında şehit edilerek burada gömülmüş (Purcell, 1998: 435) ve bir efsaneye göre 828 yılında İskenderiye limanından Venedikli iki tüccar tarafından domuz etleri arasında kaçırılan Aziz Markos'un cesedi, 25 Nisan 828 yılında Venedik'e getirilmiştir. Bu nedenle 25 Nisan, Venediklilerce, Festa di San Marco "Aziz Markos Bayramı" adıyla her yıl kutlanan bir bayrama dönüşmüştür (Doğaner, 2006: 124). Venedikliler tarihleri boyunca yalnızca Aziz Markos'un değil daha pek çok aziz

ve azizeye ait yadigârı Venedik'e taşıma gayesi ile mezar yağmacılığı yapmış bu konuda müthiş bir koleksiyon (Aziz Sabas, Azize Barbara, Myralı Nikolaos, İlk Şehit Aziz Staphanus, Şehit İsidoros, Aziz Sergius, Aziz Bacchus...) oluşturmuşlardır(Nicol, 2000: 24). Bir müddet Venedik dükü sarayında muhafaza edilen bu kutsal yadigârlar ve Aziz Markos'un naaşı için bir kilise yapılmasına karar verilmiştir. Venedik dükü Giovanni Partecipazio tarafından yapılan ve 832 yılında inşaatı tamamlanan San Marco Bazilikası'nın 883 yılında ise dekorasyonu tamamlanmıştır. 976 yılında yaşanan bir yangın sırasında Venedik kent merkezinin büyük bir bölümü ile Doge'nin sarayı ve Aziz Markos kilisesi yanmıştır (Cessi, 1968: 69-77). Daha görkemli bir yapı inşa etme gayesi ile 1063-1094 yılları arasında Konstantinopolis'teki "Havarium Kilisesi" model alınarak yapılan bugünkü San Marco Bazilikası bulunduğu meydana da adını vermiştir(Doğaner, 2006: 151-152).

Bugün San Marco Bazilikası'nın giriş kapısının ikinci ana kemeri üzerinde bulunan, yüksek kabartma, San Marco Aslanı, Venedik'in zengin tüccarlardan oluşan yöneticileri tarafından 9. yy'dan başlayarak 18.yy'ın sonundaki Venedik Cumhuriyeti'nin dağılışına kadar ülkenin sembolü olarak kullanılmıştır. Venedikliler Adriyatik'ten Akdeniz'e kadar kurdukları bütün kolonilerinde varlık nişaneleri olarak Aziz Markos aslanını kullanmış, buldukları bölgeleri adeta Aziz Markos aslanı ile işaretlemişlerdir. Venedik armalarındaki Aziz Markos aslanlarında belli başlı standart özellikler bulunmaktadır. Bunların başında; aslanın erkek ve kanatlı olması, başının çevresinde bir halenin yer alması, pençeleri arasında bir kitap taşıması gelmektedir. Aziz Markos aslanı repertuvarlarında değişkenlik gösteren unsurlar ise aslanın ayakta ya da oturur vaziyette olması, yüzünün izleyiciye dönük ya da profilden yansıtılması, pençeleri arasında bulunan kitabın açık veya kapalı olması bazen de bir pençesinde kılıç taşımasıdır. Aziz Markos aslanları, bayrak ve flamalarda, çeşitli eşyalar üzerinde, yapıldıkları dönemin özellikleri ile birlikte pek çok versiyonda ve farklı varyasyonlarda karşımıza çıkmaktadırlar.

GELİBOLU VENEDİK ARMASI

Gelibolu İlçesi, Yazıcızade Mahallesi'ndeki tescilli Yahudi Mezarlığı'nda bulunan Venedik Arması üzerinde, Aziz Markos'un sembolü kanatlı aslan ve iki köşesinde birer kalkanın (blazon) yer almaktadır. IV. Haçlı Seferi dönemine ait arma, Ülkemizin en eski, Gelibolu'nun ise ilk ve tek Venedik Arması özelliğini taşımaktadır. IV. Haçlı Seferi sırasında 1205'te Konstantinopolis'te ölen ve

Ayasofya Kilisesi'ne gömülen Enrico Dandolo'nun mezar taşından sonra Gelibolu Venedik Arması, IV. Haçlı Seferi'ne ait Ülkemizdeki ikinci kalıntıyı oluşturur. Ülkemiz sınırları içerisinde bilinen Aziz Markos aslanlarından biri, İtalya Büyükelçisi'nin İstanbul'daki ikametgâhı ve İtalya Başkonsolosluğu konutu olarak kullanılan Beyoğlu'ndaki bir zamanların Venedik Sarayı'nın ön cephesinde yer almaktadır; bir diğeri ise yine aynı sarayın kış salonunda sergilenmektedir. Her iki Aziz Markos aslanı da geç dönem örneklerdir(Özulu, 2011).

Gelibolu Venedik arması, dikdörtgen formunda, 113X59.5cm boyutlarında, 11.5cm derinliğindedir. Beyaz, ince grenli mermer üzerine alçak kabartma olarak işlenen armanın bezemeleri, 6cm eninde, 1.5cm derinliğinde bir silme içerisine alınmıştır. Arma motiflerini, iki kalkan ve bu kalkanlar arasında betimlenmiş Aziz Markos Aslanı oluşturmaktadır. Üst kısımları, içbükey yay şeklinde, yan konturları ise dışbükey olarak tasarlanan kalkanlar, üçgen bir forma sahiptirler. Her iki kalkanın üst kısmında, belli belirsiz görünen çapraz bir şekilde yerleştirilmiş bir çift anahtar, anahtarların alt kısmında ise armalar betimlenmiştir. Kalkanlar üzerindeki armalar ile çapraz anahtarlar düz bir bant ile ikiye ayrılmıştır. Çift, çapraz anahtar, papalık tacı ile birlikte papalığın en önemli semboldür. Anahtarlar, İsa'nın Petrus'a verdiği yetkiyi sembolize eder ve bu yetkinin Petrus'tan papalara geçtiği kabul edildiğinden, anahtar Petrus'un halefi olmanın göstergesidir. Çift anahtar, dünyevî ve dinî otoriteye işaret etmektedir (Çoban, 2007: 170). Sol köşedeki arma, çapraz bir bantla iki bölüme ayrılmış ve her bir bölüm içerisinde üç adet olmak üzere, toplam altı adet, daire şeklinde kabartmaya yer verilmiştir. Daire şeklindeki kabartmalardan alttaki üç kabartma büyük oranda tahrip olmuştur. Üstteki daire şeklindeki kabartmalar üzerinde ise çok fazla belirgin olmamakla birlikte iki sıra dalga motifi görülmektedir. Arma bezemeleri İngiliz lordlarından Stourton aile armasıyla büyük benzerlik arz eder. Sağ köşedeki kalkanın üst kısmında yine çapraz anahtarlar yer alır, alt tarafındaki armada ise arka iki ayağı üzerinde şaha kalkmış aslan ya da panter motifi işlenmiştir. Bu armadaki bezemeler ise Flanders kontluğuna ait armaları hatırlatır. Sağdaki kalkanın sağ alt köşesinde 8.5cm çapında, 2.5cm derinliğinde daire şeklinde açılmış bir tane çukur bulunmaktadır. Bu, çanak şeklindeki çukur, armanın ikinci kullanımına aittir. Söz konusu çukur, Müslüman mezar taşlarında görmeğe alışık olduğumuz kuş kurnasıdır. Kuş kurnaları, Gelibolulu Yahudilerin mezar taşlarında severek kullandıkları pek çok mezar taşı ögesinden biridir. Armanın merkezinde ise Aziz Markos'un sembolü, kanatlı aslan yer almaktadır. Yan profilden işlenen aslanın başının etrafında bir hale bulunmaktadır. Aslanın ağzı

açık, dili dışarıdadır; göz ve burun gibi uzuvları belli belirsiz seçilmektedir; aslanın kulağı ise daha net bir şekilde görülmektedir. Alev şeklinde kabartılmış yelesi ve açık haldeki kanatları ile dinamik formda betimlenen aslanın ön pençeleri arasında ise kapalı vaziyette bir kitap-İncil yer almaktadır. Sol ön bacağı ile kitabın ön kapağını kapatmış olan aslan, sağ pençesi ile kitabı üst köşeden kavramıştır. Aziz Markos aslanlarında, incilin kapalı olması Venedik'in savaş dönemlerinde yaptığı armaların genel özelliğidir. Barış dönemlerinde ise Aziz Markos aslanı açık vaziyette bir kitap-İncil tutar ve kitap üzerine PAX TIBI MARCE EVANGELISTA MEUS “Barış seninle olsun, rahat uyu Aziz Markos” yazılır. Sol kanat bitiminden itibaren incelen aslan gövdesi, tek sıra dalga motifi ile son bulmaktadır. Denizin üzerinde ya da denizden çıkar pozisyonunda betimlenen Aziz Markos aslanı ile Venedik'in denizlerdeki gücü ve hâkimiyeti sembolize edilmiştir. Gelibolu'nun Venedik hâkimiyeti döneminde 1205-1235 yılları arasında yapılan arma, Venedik armalarının IV. Haçlı Seferi döneminde yapılmış bilinen tek örneğidir.

SONUÇ

IV. Haçlı Seferi ile Gelibolu, hiçbir direnişle karşılaşmaksızın Haçlılarca alınarak (1203) Konstantinopolis'te kurulan Latin İmparatorluğu'na (1204-1261) bağlı olmak koşuluyla Venedik vesayetine bırakılmıştı (1205-1235). Venedik vesayeti altındaki Gelibolu Grandüklüğü, yaklaşık 30 yıl Marco Dandolo ve Giacomo Viario denetiminde kalmıştı. Venedik hâkimiyeti altındaki Gelibolu'nun bu dönemine ilişkin elimizde tarihi kaynakları doğrular hiçbir belge bu güne değin mevcut değildi. Ancak Gelibolu Yahudi Mezarlığı'nda mezar taşı kapağı olarak ortaya çıkartılan Venedik arması Venediklilerin Gelibolu'da yerleşik askeri bir güç oluşturduklarının en önemli kanıtı olma özelliğini taşımaktadır. Söz konusu arma, Konstantinopolis'teki Venedik podestasının himayesinde bulunan Gelibolu'nun yerinden yönetilerek idare edildiğini göstermektedir. Ayrıca Gelibolu'nun Venedik donanmasının konuşlandığı önemli bir üs haline getirildiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

Anonim, Çanakkale. (1982). *Yurt Ansiklopedisi*. (Cilt: 3). İstanbul: Anadolu Yayıncılık.

Cessi, R. (1968). *Storia della Repubblica di Venezia*, I,II, (2. Bas.) Nuova Ed. Riv. e Ampliata: Milano.

Çoban, B. Z. (2007). Hıristiyanlıkta Papalık Kurumu: Ortaya Çıkışı, Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu. (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

Demirkent, I. (2006). *Niketas Khoniates'in Historia'sı (1180-1195)*. İstanbul: Dünya Kitapları.

Demirkent, I. (1997). *Haçlı Seferleri Tarihi*. İstanbul: Dünya Yayıncılık.

Doğaner, S. (2006). *Denizle Nikah Tazeleyen Kent Venedik*. İstanbul: İstanbul Medikal Yayıncılık.

Emecen, F. (1996). Gelibolu, (Cilt. XIV), İstanbul: *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDVİA)*.

Erzen, A. (1972). Eskiçağ Tarihinde Marmara Denizi ve Boğazlar. İstanbul, *GDAAD*, 1, 57-62.

Godfrey, J. (1980). *1204 The Unholy Crusade*. Oxford: Oxford University Press.

Hatip, S. M. (2013). Çanakkale Boğazı (Bahr-İ Sefid Boğazı) Savunma Sistemi 1770-1918. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Ankara,

İrdesel, M. (2000). *Gelibolu Tarihi*. Çanakkale: Kroys Matbaacılık.

Jacoby, D. (2008). The Latin Empire of Constantinople and the Frankish States in Greece, (Ed. David Abulafia), *The New Cambridge Medieval History*, C.V, 1198-1300, 523-542. Cambridge.

Jorga, N. (2005). *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi (1300-1451)*. (Çev. Nilüfer Epçeli), Cilt. 1, İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

Köroğlu, G. (2009). Bizans-Venedik İlişkileri Ve Venedik'e Götürülen Bizans Eserleri. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 293-303.

Kurtoğlu, F. (1938). *Gelibolu ve Yöresi Tarihi*. İstanbul: Resimli Ay Matbaası.

Levçenko, M.V. (1999). *Kuruluşundan Yıkılışına Kadar Bizans Tarihi*. (Çev. Maide Selen). İstanbul: Özne Yayınları.

Metin, T. (1993). Çanakkale Boğazı. (Cilt. 8), İstanbul: *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDVİA)*.

Mumcu, S. (2014). *Venedik Baylosu'nun Defterleri (1589-1684)*. Venezia: Edizioni Ca'Foscari.

Nicol, D. M. (2000). *Bizans ve Venedik Diplomatik ve Kültürel İlişkiler Üzerine*, (Çev. Gül Çağalı Güven). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınevi.

Nicolle, D. (2011). *Dördüncü Haçlı Seferi-1202-04*. (Çev. Gürkan Ergin).

İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Ostrogorsky, G. (1995). *Bizans Devleti Tarihi*. (Çev. Fikret Işıltan), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Özdoğan, M. (2007). *Türkiye’de Neolitik Dönem*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Özkılınç, A., Coşkun, A., Sivridağ, A. (2013). *Osmanlı Yer Adları: I, Rumeli Eyaleti (1514-1550)*. Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.

Özulu, T. (2011). *Venedik Sarayı Ve Yakın Çevresi: Tomtom Kaptan Sokağı Ve Postacılar Sokağı Yapıları*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi-Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Procopius (1971), *Buildings* volume 7, (Çev. H. B. Dewing), IV.X Cambridge, Mass. : Harvard University Press, William Heinemann : London.

Pryor, J. H. (2004). *Akdeniz’de Coğrafya, Teknoloji ve Savaş Araplar, Bizanslılar, Batılılar ve Türkler*. (Çev. Füsün-Tunç Tayanç). İstanbul: Kitap Kitabevi.

Purcell, M. (1998). A Place For the Copts: Imagined Territory and Spatial Conflict in Egypt, *Cultural Geographies*, 5 (4), 432-451.

Queller, D. E. (1977). *The Fourth Crusade. The Conquest of Constantinople 1201-1204*, Philadelphia.

Runciman, S. (1998). *Haçlı Seferleri Tarihi*. (Cilt. III). (Çev. Fikret Işıltan). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Tekindağ, M. C. Ş. (1997). Çanakkale (Tarih), (Cilt. 3). *İslam Ansiklopedisi*, Eskişehir: M.E.B., 340-347.

Tricht, F. V. (2015). Konstantinopolis’te Latin İdaresi. (Çev. Ahmet Aydoğan-Turhan Kaçar), *Antik Çağdan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi*, (Cilt. II). Siyaset ve Yönetim I, (Proj. Yön. M. Akif Aydın, Ed. Coşkun Yılmaz), İstanbul: İBB Kültür A.Ş., 58-65.

Uzunçarşılı, İ. H. (1948). *Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*. Ankara: TTK Yayınları.

Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı Tarihi*. (Cilt. 1, 5. baskı). Ankara: TTK Basımevi.

Villehordouin, G. D., Valenciennes, H. D. (2008). *IV. Haçlı Seferi Kronikleri*, (Çev. Ali Berktaş), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Yılmaz, M. (2016). IV. Haçlı Seferinin Balkanların Etnik Yapısına Etkileri. *USAD*, 5, 205-226.

Zacour, N. P., Hazard H. W. (1985). *A History of the Crusades*. Volume V: The Impact of the Crusader States on the Near East, The University of Wisconsin Press.

Harita 1: IV. Haçlı Seferi Rotası.

Foto. 1:

Çiz. 1: Gelibolu Venedik Arması-Ölçek:1/3cm Çizim: Müfit GAZAN.

Foto. 2:

